

KOMPETANSELØFT FOR STØTTEKONTAKTORDNINGEN

**Evaluering av videreutdanning i organisering og
veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige**

av

**Trond Bliksvær
Hege Gjertsen**

NF-rapport nr. 7/2007

ISBN-nr.: 978-82-7321-559-8

ISSN-nr.: 0805-4460

REFERANSESIDE - Rapporten kan også bestilles via nf@nforsk.no

Tittel KOMPETANSELØFT FOR STØTTEKONTAKTORDNINGEN Evaluering av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige	Offentlig tilgjengelig: Ja	NF-rapport nr.: 7/2007
	ISBN nr. 978-82-7321-559-8	ISSN 0805-4460
	Ant. sider og bilag: 114	Dato: 30. mai 2007
Forfattere Trond Bliksvær Hege Gjertsen	Prosjektansvarlig (sign): Trond Bliksvær	
	Forskningsleder: Tina Luther Handegård	
Prosjekt Evaluering av videreutdanningstilbudet for helse- og sosialarbeidere innen organisering, opplæring og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige	Oppdragsgiver Sosial- og Helsedirektoratet	
	Oppdragsgivers referanse Elisabeth Olafsen	
Sammendrag Rapporten er en evaluering av et videreutdanningstilbud for helse- og sosialarbeidere som skal lære opp og veilede støttekontakter, avlastere og frivillige, i regi av Høgskolen i Bergen (HiB). Målsettingen for evalueringen er å finne ut om videreutdanningen er et hensiktsmessig virkemiddel i forhold til målet om bedre tjenestekvalitet. Sentrale tema i evalueringen er a) selve videreutdanningen (organisering, gjennomføring og faglig innhold) og b) effekten av videreutdanningen for studentenes kompetanse, samt omfanget og kvaliteten på tjenestene i kommunene hvor studentene kommer fra og jobber.	Emneord Sosiale tjenester Støttekontakt Avlastning Kommunale tjenester Videreutdanning Profesjonalisering	
	Keywords Social service Respite care service Personal support service Professionalisation	
Andre rapporter innenfor samme forsknings- prosjekt/program ved Nordlandsforskning	Salgspris NOK 150,-	

Nordlandsforskning utgir tre skriftserier, rapporter, arbeidsnotat og artikler/foredrag. Rapporter er hovedrapport for et avsluttet prosjekt, eller et avgrenset tema. Arbeidsnotat kan være foreløpige resultater fra prosjekter, statusrapporter og mindre utredninger og notat. Artikkel/foredragsserien kan inneholde foredrag, seminarpaper, artikler og innlegg som ikke er underlagt copyright rettigheter.

FORORD

Nordlandsforskning har på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet gjennomført en evaluering av videreutdanningstilbudet for helse- og sosialarbeidere innen organisering, opplæring og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige, og som drives i regi av Høgskolen i Bergen. Fra og med 2006 ble driften av studiet desentralisert, slik at studiet nå kan følges på tre ulike studiesteder: Arendal, Bergen og Tromsø. Datainnsamlingen startet høsten 2006, og ble avsluttet i april 2007. I dette arbeidsnotatet presenteres resultatene fra evalueringen.

Takk til Sosial- og Helsedirektoratet ved Elisabeth Olafsen for et godt samarbeid. Takk også til Steinar Bergh og Anders Midtsundstad for konstruktive innspill. Særlig takk til alle som har deltatt som informanter: tidligere og nåværende studenter fra videreutdanningstilbudet, faglig leder for videreutdanningen ved Høgskolen i Bergen, Kristin Soldal, og koordinatorene ved studiestedene Bergen, Arendal og Tromsø. Vi vil også takke Høgskolen i Bergen for å ha vært behjelpelig ved utsending av spørreskjemaene. Takk til Ola Strand Rønning for vel utført punching av spørreskjemaene.

Bodø, april 2007

INNHOLD

FORORD	1
SAMMENDRAG	5
SUMMARY	10
1. INNLEDNING	13
1.1 FORSKNINGSSPØRSMÅL I EVALUERINGEN	14
1.2 GANGEN I RAPPORTEN	15
2. ORDNINGENE MED STØTTEKONTAKT, AVLASTNING OG FRITIDSASSISTANSE	16
2.1 ET HISTORISK TILBAKEBLIKK PÅ UTVIKLINGEN AV TJENESTENE	16
2.1.1 I brytningen mellom ulike hensyn	18
2.2 OMFANGET AV TJENESTENE.....	19
2.3 HVA ER EN STØTTEKONTAKT?	22
2.4 HVA ER AVLASTNING?	24
3. PRESENTASJON AV VIDEREUTDANNINGEN	25
3.1 ET HISTORISK TILBAKEBLIKK PÅ VIDEREUTDANNINGEN.....	25
3.2 ORGANISERING AV VIDEREUTDANNINGEN	27
3.3 FORMÅLET MED VIDEREUTDANNINGSTILBUDET	28
3.4 FAGLIG INNHOLD	29
3.5 IT`S LEARNING.....	29
3.6 VURDERINGSFORMER	30
3.7 INTERN EVALUERING	30
3.7.1 Studentevaluering – kull 2006	30
3.7.2 Studentevalueringene – samling 1, kull 2007	33
4. METODE	35
4.1 KVALITATIVE INTERVJU.....	36
4.2 SPØRRESKJEMAUNDERSØKELSE	37
4.3 FORSKNINGSETISKE SIDER VED PROSJEKTET	38
4.4 TILNÆRMINGER TIL EVALUERING - RESULTATEVALUERING	38
5. SPØRRESKJEMAUNDERSØKELSEN	41
5.1 KOMMUNENE STUDENTENE KOMMER FRA VERSUS KOMMUNENE FOR ØVRIG.....	41
5.2 GJENNOMFØRING OG UTVALG	42
5.2.1 Gjennomføring.....	42
5.2.2 Utvalg	42
5.2.3 Hvem er deltakerne? Kjennetegn utvalget.....	44
5.3 VURDERING AV TJENESTENE I EGEN KOMMUNE	45
5.4 BAKGRUNN FOR AT MAN DELTOK I VIDEREUTDANNINGEN	47

5.5	ORGANISERING OG GJENNOMFØRING AV VIDEREUTDANNINGEN	51
5.6	FAGLIG INNHOLD	55
5.7	UTBYTTET AV VIDEREUTDANNINGEN	58
5.8	OPPSUMMERING	62
6.	INTERVJUER MED NÅVÆRENDE OG TIDLIGERE STUDENTER	65
6.1	BAKGRUNN FOR AT STUDENTENE SØKTE OPPTAK OG RESPONS FRA ARBEIDSGIVER	65
6.2	STUDENTENES FORVENTNINGER TIL STUDIET	68
6.3	SELVSTUDIUM.....	69
6.3.1	<i>Samlingene</i>	69
6.3.2	<i>Å studere på egen hånd</i>	70
6.4	IKT-BASERT STUDIE	71
6.4.1	<i>It`s learning</i>	71
6.4.2	<i>Direktesendte videooverførte forelesninger – kull 2006</i>	72
6.5	ARBEIDSKRAVENE.....	73
6.6	EKSAMENSFORM.....	74
6.7	FAGLIG INNHOLD	74
6.7.1	<i>Pensum</i>	74
6.7.2	<i>Undervisningen</i>	74
6.7.3	<i>Hva kunne vært vektlagt mer?</i>	76
6.7.4	<i>Hva kunne vært vektlagt mindre?</i>	77
6.8	DET SOSIALE ASPEKTET VED VIDEREUTDANNINGEN OG NETTVERKSBYGGING.....	78
6.9	STUDENTENS SYN PÅ VIDEREUTDANNINGEN	78
6.10	HVILKE RESULTATER HAR VIDEREUTDANNINGEN GITT?	80
6.10.1	<i>Utbytte i forhold til jobb (på arbeidsplassen)</i>	80
6.10.2	<i>Personlig utbytte for studentene</i>	82
6.10.3	<i>Hvorfor har flere av studentene ikke startet opp med noe?</i>	83
6.11	SAMMENDRAG.....	83
7.	DESENTRALISERINGEN – FORELØPIGE ERFARINGER.....	88
7.1	ERFARINGER MED DET FØRSTE ÅRET (2006).....	88
7.1.1	<i>Organisering og arbeidsdeling</i>	89
7.1.2	<i>Bruk av IKT-støttet pedagogikk</i>	90
7.1.3	<i>Innhold og arbeidsformer i videreutdanningen</i>	90
7.1.4	<i>Oppsummering</i>	91
7.2	ERFARINGER ETTER FØRSTE SAMLING 2007	92
8.	SAMMENFATNING OG KONKLUSJON	94
8.1.1	<i>Oppsummering av de ulike delundersøkelsene</i>	94
8.1.2	<i>Utfordringer videre</i>	98
8.1.3	<i>Rekruttering av studenter og markedsføring av videreutdanningen</i>	99
8.1.4	<i>Studieavgift</i>	99
8.1.5	<i>IKT-pedagogikk</i>	100
8.1.6	<i>To studenttyper – favne den ene, begge, eller en mellomting?</i>	100
8.1.7	<i>Samlingene</i>	101

8.1.8 Desentraliseringen.....	101
8.1.9 Betydning for tjenestene på kommunalt nivå.....	102
REFERANSER	103
VEDLEGG: SPØRRESKJEMA	104

SAMMENDRAG

Rapporten er en evaluering av et videreutdanningstilbud for helse- og sosialarbeidere som skal lære opp og veilede støttekontakter, avlastere og frivillige, i regi av Høgskolen i Bergen (HiB). Høgskolen i Bergen har gitt tilbud om tverrfaglig etter- og videreutdanning siden 1993, men først som etterutdanning finansiert av Rådet for funksjonshemmede, og fra 2002 som en ettårig videreutdanning med finansiering over Sosial- og helsedirektoratets budsjett. Videreutdanningen er forankret i St.meld. 40 (2002-2003): "Nedbygging av funksjonshemmede barrierer". Bakgrunnen for satsingen er at denne type tjenester er lavt prioritert i kommunene, og at det er behov for et kompetanseløft. Studiet er utviklet for å møte behovet hos yrkesutøvere som tilrettelegger og tilpasser tiltak og tjenester knyttet til fritiden for mennesker med spesielle behov slik at de kan få en meningsfull fritid.

Videreutdanningen opererer på mange måter i et felt som består av både tradisjon og nyskaping. Den omhandler tjenester som har eksistert relativt lenge og i mer eller mindre uendret form i kommune-Norge de siste tiårene. Det har vært få reformer og utført lite forskning om tjenestene, noe som gir et bilde av beskjedne status og oppmerksomhet om tjenestene – til tross for deres omfang. I disse dager, med iverksetting av NAV-reformen, er nok kampen om oppmerksomhet ikke mindre. På den andre siden retter tjenestene seg mot en arena som får en stadig mer sentral rolle i samfunnet: fritidsarenaen. Videreutdanningen omhandler tjenester som kanskje mer enn noen andre tjenester fokuserer på samarbeidet mellom offentlig tjenesteyting og frivillig sektor.

En overordnet målsetting for evalueringen er å finne ut om videreutdanningen er et hensiktsmessig virkemiddel i forhold til målet om bedre tjenestekvalitet. Sentrale tema i evalueringen er a) selve videreutdanningen (organisering, gjennomføring og faglig innhold) og b) effekten av videreutdanningen for studentenes kompetanse, samt omfanget og kvaliteten på tjenestene i kommunene hvor studentene kommer fra og jobber.

Det empiriske grunnlaget for evalueringen består av kvalitative intervjuer med et utvalg tidligere og nåværende studenter ved videreutdanningen, intervjuer med leder for videreutdanningen og de tre koordinatorene ved det desentraliserte studiet i Bergen, Arendal og Tromsø, en spørreskjemaundersøkelse blant alle tidligere og nåværende studenter som har fulgt videreutdanningen, samt kursets interne studentevalueringer, og ulike dokumentasjon fra Høgskolen i Bergen knyttet til videreutdanningskurset.

Rapportens kapittel 8 inneholder innledningsvis en oppsummering av de viktigste funnene fra evalueringens delundersøkelser. På grunnlag av funnene peker vi mot noen punkter som vi mener bør ha en sentral plass i de diskusjoner og valg som skal gjøres for videreutdanningen videre:

Rekruttering av studenter og markedsføring av videreutdanningen

En viktig utfordring er rekruttering av studenter. Studiet kan trolig tjene på å markedsføres bedre, ikke bare innenfor kommunale tjenester, men også mot frivillige organisasjoner. Studentene rekrutteres i høy grad fra nabokommunene til de tre studiestedene. Det har trolig dels praktiske årsaker. Forklaringene på at ikke plassene har vært fylt opp, er etter vår oppfatning like mye å finne i tjenestefeltets status i kommunene og forhold utenfor studiet, som i egenskaper ved selve studiet.

Det er grunn til å tro at den nyetablerte satsningen ”Fritid for alle. Mangfold i støttekontakt-tjenesten”, som er et samarbeid mellom Sosial- og helsedirektoratet og Kristiansand kommune, vil kunne bidra positivt til å øke oppmerksomheten også om videreutdanningen, og at det kan oppstå en fruktbar vekselvirkning mellom de to tiltakene. Sentralt i den nye satsningen er et nettsted¹ som skal formidle kunnskap, erfaringer og nyhetsstoff gjennom reportasjer, artikler, kurstilbud m.m. En målsetning er å bidra til en kontinuerlig diskusjon knyttet til fagfeltet.

Vi har vist til noen mulige forklaringer på at studieplassene ikke er fylt opp, og som det er viktig å se nærmere på (kapittel 7). Samtidig som et studie ikke kan drives uten studenter, kan det også være slik at et noe lavere antall studenter kan gi større mulighet for faglig oppfølging enn det mange studenter gjør, og at dette er en type studie hvor det har verdi å kunne ha rom for diskusjon. Ut fra de signaler koordinatorene gir, kan det reises spørsmål om samlingene kan gjennomføres med den kvalitet de har i dag dersom man skulle ha fulle klasser innenfor samme stillingsressurs

Studieavgift

Ut fra svarene i intervjuene og på spørreskjemaundersøkelsen synes det klart at rekrutteringen til studiet kan ventes mer krevende dersom man innfører studieavgift. Samtlige i de kvalitative intervjuene fremhever som viktig for deres deltakelse at studiet var gratis, og i spørreskjemaundersøkelsen er det bare en av fire som ville akseptert å selv skulle betale en avgift på 5000 eller høyere. Medaljens bakside er at det er mindre som står på spill økonomisk ved frafall underveis, men vi tror dette er av mindre betydning omfangsmessig. Det skal

¹ Nettsiden skal lanseres i juni, på adressen www.fritidforalle.no

samtidig sies at det ikke er uproblematisk å tolke svaret på et slikt (hypotetisk) spørsmål som et uttrykk for hva som ville være utfallet i en reell situasjon.

Med de relativt beskjedne studenttallene i studiet, selv med fulle studentkull, er det vår oppfatning at kostnadene knyttet til subsidiering av studentavgiften har såpass beskjedent omfang og en samtidig så klar gevinst, at det bør fortsette som et gratis studie.

IKT-pedagogikk

”It’s learning” er et sentralt teknologisk hjelpemiddel i organiseringen og gjennomføringen av studiet, og har blitt enda viktigere etter desentraliseringen i 2006. Med noen unntak har de fleste positive erfaringer med programmet. Her er det opplagt ulike brukerterskler som det er viktig å være oppmerksom på. Ambisjonene når det gjelder videooverførte forelesninger kan imidlertid synes å ha vært for høye. Det gjelder oppmøte, men også aktiv deltakelse under forelesningene. Her kan tilbudet om å kjøpe forelesningene på dvd i ettertid være en god løsning for mange. Vår antakelse er at det vil kunne svekke deltakelsen i studioene ytterligere (og som ikke har vært obligatorisk), men at flere vil få mulighet til å tilegne seg innholdet, som i økende grad blir knyttet til studiekravene som skal løses underveis.

IKT-pedagogiske virkemidler kan ikke erstatte verdien av fellesaktiviteter og av å møtes. Det er et studie som på mange måter er sosialt i sin karakter. Dette kommer eksempelvis til uttrykk ved at det ser ut til å være vanskelig å få studentene til å gjennomføre en gruppeoppgave basert på kommunikasjon gjennom It’s learning. Erfaringen fra studieledelsen viser også at det er en stor utfordring å få høy aktivitet på It’s learning, til tross for hyppig bruk av påminninger. Vi tror at dette illustrerer noe av kjernen ved studie på et slikt felt: De som er i målgruppen for utdanningen er opptatt i hverdagen, har begrensede muligheter for å sette av tid på It’s learning, og behovet er først og fremst å diskutere utfordringer og løsninger med andre. Ut over skriving og levering av arbeidskrav er deltakelsen liten. Det spørres om forventningene er høye i forhold til hva som er realistisk av aktivitet mellom samlingene. Arbeidskravene tar tid og aktivitet på fellesforumet ut over dette er trolig noe bare de mest dedikerte har tid til. Selv om mange får fri fra arbeidsgiver til å dra på samlingene etterlyser flere tid til å arbeide med studiet mellom samlingene.

To studenttyper – favne den ene, begge, eller en mellomting?

Dette berører noe som kan synes å være en viktig akse i kommende diskusjoner: Forholdet mellom teori og ”akademisering” på den ene siden, og det praktisk rettede på den andre. Dette handler også om hvilke grupper studiet retter seg mot. Vi har tidligere nevnt de to ytterpunktene, hverdagssliteren på utkikk etter praktiske løsninger på den ene siden, og ildsjelen med behov for teoretisering og faglig påfyll på den andre. På den ene siden skal studiet ivareta behovene for de som daglig jobber alene på sitt felt og som har stort behov for å møte andre, og som kanskje trenger en del tid på å lære inn igjen studieteknikk (og som søker opptak på realkompetanse). På den andre siden skal studiet også møte behovene til de, ofte yngre, som kommer mer eller mindre direkte fra en grunnutdanning, eller som på andre måter er i et ”utdanningsmodus”, og som har litt andre behov og kan oppleve studiet som for lite utfordrende.

Det er lite tvil om at studiet har nådd et høyt faglig og pedagogisk nivå med et gjennomarbeidet opplegg og motiverte lærere. Det er en variasjon i studentenes uttrykk for tilfredshet, men denne er trolig innenfor det man må kunne forvente i en studentmasse med så pass sammensatt bakgrunn.

Samlingene

Samlingene er noe av det som peker seg ut som det aller mest positive i studentenes tilbakemeldinger. I hverdagen arbeider mange selvstendig på fagfeltet – og ofte ganske alene – med sine oppgaver, og opplever derfor studiet som en verdifull anledning til å diskutere utfordringer med andre i samme situasjon. Flere mener imidlertid programmet på samlingene er tett. Enkelte mener at samlingene kunne vært flere dager, eller at det kunne ha vært en samling til. Samtidig peker flere på at det sannsynligvis for mange ville vært vanskelig å få fri med lønn på en samling til.

Desentraliseringen

Et av siktemålene med å tilby studiet på tre studiesteder har vært å korte reiseavstandene for deltakerne. Dette var et av argumentene i fylkesmennenes tilbakemeldinger til SHdir om behovet i kommunene. Flere av de vi har snakket med gir imidlertid uttrykk for at ”en reise er en reise”, og at det betyr mindre om man reiser til Arendal eller til Bergen. Reisen er trolig først og fremst en belastning for kommuneøkonomien. Et annet, og trolig viktigere argument til fordel for den desentraliserte modellen², er at det bidrar til å bygge fagmiljøer og kompetanse på feltet på flere steder samtidig. Med tre studiesteder er trolig potensialet for lokal tilpasning større, men også til bredere diskusjon og meningsbryting. Med et så stort tematisk fagområde er det behov for at flere fagområder får spille mot hverandre.

² Anders Midtsundstad gjorde oss oppmerksom på dette argumentet.

Betydning for tjenestene på kommunalt nivå

Den overordnede målsettingen for evalueringen har vært å finne ut om tiltaket med videreutdanningen har vært et hensiktsmessig virkemiddel med tanke på målet om bedre tjenestekvalitet. Det ligger altså et ønske om å måle effekt eller virkning. Vi tror det kan være på plass med en liten problematisering av effektbegrepet, som ofte formuleres i kvantitative termer. Ser vi på antall studenter i forhold til studieplasser – et kvantitativt mål -, vil resultatet kanskje ikke vurderes som særdeles bra i studiet. Vi mener imidlertid at det er vel så hensiktsmessig at en vurdering av effekt gjøres på et kvalitativt grunnlag. Eksempelvis er studiet en arena for nytenking og –skaping som starter gjennom ildsjeler. Disse tar med seg ideer og prosjekter tilbake til kommunene. På sikt vil det være et viktig grunnlag for endring og utvikling på feltet ute i kommunene.

Alle studentene som ble intervjuet er enig om at videreutdanningen dreier seg om viktige tjenester som ofte blir forsømte eller nedprioritert i kommunene. Videreutdanningen ser ut til å kunne være del av en tiltrengt bevisstgjøring i kommunene – sette tjenestene på dagsorden. Det har trolig i neste omgang en viktig effekt også for rekruttering av støttekontakter og avlastere. Alle studentene som ble intervjuet, er enig om at videreutdanningen dreier seg om viktige tjenester som ofte blir forsømte eller nedprioritert.

SUMMARY

This research report summarises the results of an evaluation of an educational programme for social workers, in recruiting, organising, training and supervision of personal supporters (støttekontakter), respite carers (avlastere) and volunteers (frivillige).

The educational programme is primarily meant for municipal health care and social workers, but also workers from other sectors, like NGO's are welcome. The educational programme is implemented at three regional University Colleges in Norway (Arendal, Bergen and Tromsø), under the auspices of Bergen University College, Faculty of Health and Social Sciences.

The origin of the educational programme goes back to 1993, but was the first years implemented in Bergen University College as a supplementary training (etterutdanning) without credits, and financed by the Norwegian State Council on Disability. From the year 2002 the educational programme was financed by the Directorate for Health and Social Affairs, and simultaneously upgraded to a further education (videreutdanning) giving credits (30 ECTS study points). It was then organised as a part-time study going over one calendar year. From 2006 the decentralised model was implemented. The formal entrance requirement of the study is a bachelors degree, however it is also possible to get admission on basis of real competence.

The main object of the evaluation has been to find out if the educational programme has been an appropriate means for increasing the quality of the social services respite care, personal support, and volunteers' work, in accordance with the Social Services Act. We have focused on describing how the education is organised and implemented, and we have tried to assess the effects of the study on the participants' competence, and ultimately on the service provision at local level.

The empirical data consists of qualitative interviews with present and former students, with the academic leader of the education and the three co-ordinators at the three regional University Colleges, and a questionnaire sent to all students that have attended the study from 2002 until today.

The main results of the evaluation are discussed under the following topics:

Recruiting and keeping students

One important challenge for the education is to recruit enough students to fill up the classes at the three university colleges. The explanation for this problem seems not primarily to be properties of the education's organisation or implementation itself, even if there might be potential for improving the routines for advertising the education. The students that have completed the education report high degree of satisfaction with the content of the study and the benefits from it. Our data also gives a picture of a well organised study with a content of high quality. Therefore, explanations should be searched also outside the education itself. One factor may be a rather low status of these services in the municipalities – in spite of their magnitude in terms of number of clients and finance.

There are some newly started projects that we think may have a positive effect for the demand for the educational programme, and we also think that these ought to be seen in relation to each other, as complementary parts, in an upgrading of these services in Norwegian municipalities. In particular we would mention the programme "Leisure for all. Variety in the personal support service" ("Fritid for alle. Mangfold i støttekontakt-tjenesten"), initiated by the Directorate for Health and Social Affairs. The study has been subsidised by the state, so that students have to pay no fee for following the study. This is quite unique in a Norwegian context, however we think that the public costs for subsidising the fee (that are in sum rather small) are justified by their effects in eliminating some economical counter-arguments in the municipalities.

Information and Communication Technology (ICT) as pedagogical instrument

The education make extensive use of the web-based VLE (Virtual Learning Environment)-programme "it's learning", both as a tool in organising the study, as well as part of the pedagogical solution. The importance of this instrument has increased with the decentralised model from 2006. The students report that they have positive experiences with it's learning. Nonetheless previous knowledge and experience with ICT in general and VLE-programmes in particular, vary a lot among the students. The study also make use of real-time video lectures, where students can meet in physical studios different places in the country, to attend the lectures on screen. Concerning video lectures the initial ambitions may seem a bit too high, since the attendance and the student activity during the lectures has been rather low.

Gatherings

An other important part of the pedagogical arrangement is gatherings, where students meet up at the regional university for a period of three days, three times during the education. Our study in general underline that one should be careful not to regard ICT-instruments as satisfactory compensation for the value of social gatherings and discussions.

Impact on services at local level

One aim of the evaluation project has been to investigate the “effect” of the education on services at local level. We would argue that it is relevant to make a distinction between quantitative and qualitative effect measures. The type of data collected in the project does not make it possible to give precise statements about possible quantitative effects for the services at local level, and if we look at the number of students following the education, the conclusion would not be too positive. However, if we apply the qualitative concept of effect, which we think is more relevant here, the conclusions will be far more positive. There is little doubt that this education functions as a valuable arena for creative new-thinking and discussion, and raising of consciousness, in a service battling for attention and status

1. INNLEDNING

Denne rapporten er en evaluering av et videreutdanningstilbud for helse- og sosialarbeidere som skal lære opp og veilede støttekontakter, avlastere og frivillige, i regi av Høgskolen i Bergen (HiB). Høgskolen i Bergen har gitt tilbud om tverrfaglig etter- og videreutdanning siden 1993, men først som etterutdanning finansiert av Rådet for funksjonshemmede, og fra 2002 som en ettårig videreutdanning med finansiering over Sosial- og helsedirektoratets budsjett. Videreutdanningen er forankret i St.meld. 40 (2002-2003): "Nedbygging av funksjonshemmede barrierer". Bakgrunnen for satsingen er at denne type tjenester er lavt prioritert i kommunene, og at det er behov for et "kompetanseløft". Studiet er utviklet for å møte behovet hos yrkesutøvere som tilrettelegger og tilpasser tiltak og tjenester knyttet til fritiden for mennesker med spesielle behov slik at de kan få en mer meningsfull fritid.

En overordnet målsetting for evalueringen er å finne ut om videreutdanningen er et hensiktsmessig virkemiddel i forhold til målet om bedre tjenestekvalitet. Sentrale tema i evalueringen er a) selve videreutdanningen (organisering, gjennomføring og faglig innhold) og b) effekten av videreutdanningen for studentenes kompetanse, samt omfanget og kvaliteten på tjenestene i kommunene hvor studentene kommer fra og jobber.

Kommunene har et lovpålagt ansvar for at mennesker skal ha en meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre. Støttekontakt er en av mange tjenester som har som formål å oppfylle formålsparagrafen i sosialtjenesteloven (§ 1-1 b), om å "*Gi menneske mulighet til å leve og bo selvstendig og ha en meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre.*" Avlastning er også ofte nevnt i samme sammenheng som støttekontakt, men her er vekten større også på omsorgsgiver som rettighetssubjekt, i tillegg til omsorgsmottakeren. Støttekontakt og avlastning er hjemlet i Lov om sosiale tjenester § 4-2 b) og c). Tjenestene er også oppgitt som virkemidler i Lov om barneverntjenester § 4-4³.

Andre tilgrensede ordninger er veilederordning ("ledsager") til bruk f.eks. ved feriereiser, fritidsassistent, miljøarbeidere og brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Disse er i ulik grad pålegg forankret i lov. I tillegg har frivillig sektor (lag og foreninger) i løpet av de siste tiårene i økende grad blitt trukket frem som en viktig støttespiller.

³ Per 31.12.2005 var det totalt 3 359 barn som hadde vedtak om støttekontakt som barnevernstiltak, 7 933 som hadde vedtak om besøkshjem/avlastningstiltak, og 2 206 med vedtak om fritidsaktiviteter. (Kilde: SSB <http://www.ssb.no/emner/03/03/10/barneverng/tab-2006-08-29-02.html>)

De ulike ordningene er forskjellige når det gjelder type og grad av formalisering og profesjonalisering på giversiden, og de er også ulike når det gjelder finansiering og rettighetsfesting for brukeren, og i hvilken grad det er en plikt for kommunen å tilby slike tjenester.

1.1 FORSKNINGSSPØRSMÅL I EVALUERINGEN

Den overordnede målsettingen for evalueringen er å finne ut om tiltaket med videreutdanningen har vært et hensiktsmessig virkemiddel med tanke på målet om bedre tjenestekvalitet. Evalueringen skal med andre ord være et virkemiddel for å kvalitetssikre videreutdanningstilbudet ved Høgskolen i Bergen. Evalueringen skal også bidra til å legge grunnlaget for videreutvikling av tilbudet.

Nedenfor gis en oversikt over hvilke tema som har vært sentrale i evalueringen:

1. Videreutdanningstilbudet (gammel og ny ordning)

- Gjennomføring
- Organisering
- Faglig innhold
- Etablering av nettverk under og etter studietiden

2. Resultater av videreutdanningen

- Utbytte i forhold til jobb (på arbeidsplassen)
 - Hvordan og i hvilken utstrekning har studentene klart å utnytte kompetansen de har fått?
 - Har kommunene hvor studentene jobber blitt flinkere til å tenke alternative løsninger (f.eks. samarbeid med frivillige, lag og organisasjoner, mer fleksible tiltak, gruppetiltak, kombinasjon gruppe/individuell, fritid med bistand, treningskontrakter osv.)?
 - Har det blitt enklere å rekruttere flere støttekontakter?
- Personlig utbytte for studentene
 - Har helse- og sosialarbeiderne etter egen vurdering fått økt sin faglige kompetanse?
 - Har studentene fått mer motivasjon til å jobbe med disse ordningene?
 - Har videreutdanningen vært positiv mtp. jobbsøking?
- Nettverksbygging

Vi skal også si litt om omfang og kvalitet på tjenestene i de kommunene studentene kommer fra.⁴ Hvordan er tjenestene organisert i disse kommunene? Hvordan organiseres rekruttering, opplæring, individuell veiledning og gruppeveiledning av støttekontakter?

Ved hjelp av tall fra Statistisk Sentralbyrå⁵ vil vi i tillegg dokumentere utvikling i antall vedtak om støttekontakt og privat avlastning etter lov om sosiale tjenester, i de kommunene som har hatt studenter ved videreutdanningen, sammenlignet med utviklingen i landet som helhet.

1.2 GANGEN I RAPPORTEN

I neste kapittel ser vi nærmere på støttekontakt- og avlastningsordningen i Norge. Her vil vi kort redegjøre for disse tjenestene, samt si noe om omfanget av dem. Deretter gjør vi i kapittel 3 rede for videreutdanningstilbudet. I kapittel 4 redegjør vi for hvilken forskningsmetode som vi har benyttet i evalueringen, og hvilket datamateriale evalueringen bygger på. I kapittel 5, 6, og 7 presenterer vi resultatene fra de empiriske undersøkelsene. I kapittel 5 presenteres resultatene fra spørreundersøkelsen blant studentene. Kapittel 6 bygger på de kvalitative intervjuene med et utvalg tidligere og nåværende studenter ved videreutdanningen. I kapittel 7 tar vi for oss foreløpige erfaringer med den desentraliserte modellen som ble iverksatt fra 2006. Kapitlet bygger på intervju med faglig leder og de tre koordinatorene fra Arendal, Tromsø og Bergen på to tidspunkter, oktober 2006 og i april 2007 (etter første samling i 2007-kullet). Avslutningsvis, i kapittel 8, gir vi en sammenfatning av resultatene fra evalueringene, og skisserer utfordringer som en står overfor når det gjelder en videreføring av dette videreutdanningstilbudet.

⁴ Som vi vil komme tilbake til, var det ikke alle tidligere og nåværende studenter som jobbet med disse tjenestene da de tok utdanningen. Det er også flere av studentene som har byttet jobb etter at de tok videreutdanningen. Enkelte av disse jobber i dag ikke lengre med disse tjenestene.

⁵ Stilt til rådighet av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD), kommunedatabasen.

2. ORDNINGENE MED STØTTEKONTAKT, AVLASTNING OG FRITIDSASSISTANSE

I dette kapitlet vil vi se nærmere på støttekontakt- og avlastningsordningen; hvordan disse tjenestene har utviklet seg og hva de inneholder i dag. Vi vil også si litt om omfanget av tjenestene, nærmere bestemt antall mottakere av støttekontakt og avlastning. Vi vil også kort beskrive ordningen med fritidsassistanse.

2.1 ET HISTORISK TILBAKEBLIKK PÅ UTVIKLINGEN AV TJENESTENE

Støttekontakt, avlastning og fritidsassistanse er tjenester som har en relativ kort historie (Bergh 2000).

Støttekontaktordningen har eksistert i norsk sosiallovgivning i mange år, og er et av de mest brukte tiltakene i sosialtjenesten og barnevernstjenesten (Soldal 2005). Fra 1950-tallet ble støttekontakt som tiltak, brukt i økende grad, først i institusjoner som arbeidet med barn med bl.a. psykiske problemer, etter hvert også i kommunenes sosiale tjenester (Bergh 2000). Støttekontakttjenesten har hele tiden hatt et ben i helse- og sosialsektoren og et i barnevernet (ibid.). I 1993 ble støttekontakt en lovfestet rettighet i Norge, og tatt inn i Lov om barnevern og sosialtjenesteloven. Vi finner tilsvarende ordninger også i andre land. Det har likevel vist seg å være en tjeneste som er lavt prioritert i norske kommuner, og det har gjentatte ganger vært gjennomført satsinger og kampanjer for å høyne nivået på kvaliteten og bruken av tjenesten (Bliksvær 1997, Soldal 2004, Bergh 2000), bl.a. som en del av regjeringens handlingsplaner for funksjonshemmede.

Bruken og iverksettingen av støttekontaktordningen bør ikke forstås isolert sett, men må også sees ut fra sentrale endringer i omgivelsene til ordningen. Det dreier seg bl.a. om lovmessige endringer, nye ordninger, og da kanskje særlig koordinerende enhet og individuell plan, brukerstyrt personlig assistent (BPA), og generelt økt vektlegging på ideal som brukermedvirkning og selvbestemmelse. Det dreier seg ikke minst om hvordan kommunene velger å organisere tjenestene, og om reduksjon i bevilgninger, samt hvilken betydning NAV-reformen vil kunne få for disse tjenestene. Støttekontakttjenesten har utviklet seg fra en tjeneste til hovedsakelig barn og unge, til også å innbefatte voksne og eldre (Bergh 2000).

Avlastning har en noe nyere historie enn støttekontakttjenesten. Fra slutten av 1970-tallet opprettet enkelte kommuner ordninger med privat avlastningshjelp for

foreldre med funksjonshemmede barn (Bergh 2000). Avlastningstiltak inkluderte i utgangspunktet også eldre, og her var hovedformen avlastningsopphold i syke- og aldershjem. Privat avlastning og gruppeavlastning har hovedsaklig vært tiltak for funksjonshemmede barn og unge (Bergh 2000). Retten til avlastning ble først lovhjemlet i kommunehelsetjenesten i 1988. Fra og med 1993 ble avlastning overført til den nye sosialtjenesteloven, samtidig som retten til støttekontakt ble lovfestet i denne loven. Avlastning er hjemlet i sosialtjenestelovens § 4-3, jf. § 4-2 b, hvor det står at avlastningstiltak skal omfatte: ”personer og familier som har et særlig tyngende omsorgsarbeid.” Som nevnt innledningsvis kan både støttekontakt og avlastning hjemles i lov om barneverntjenester (avlastning kalles da besøks hjem), og begge har et relativt stort omfang.

Både støttekontakt, avlastning og fritidsassistent er tjenester knyttet til fritid. Mens støttekontakt og avlastning er hjemlet i lov, gjelder dette ikke for fritidsassistanse, som er en nyere tjeneste. Fritidsassistanse, som tradisjonelt sett har vært et gruppetiltak, skjøt fart i forbindelse med HVPU-reformen (op.cit), og har ofte vært administrert av kulturkontoret i kommunene. Det har vært debatt om forholdet mellom støttekontakt og fritidsassistent-ordningen, der bl.a. pårørende til mennesker med utviklingshemming har vært deltakere. Det dreier seg dels om forholdet mellom individuell tilpasset tjeneste (støttekontakt) og fritidsassistent som gruppetiltak, som fort kan få en standardisert karakter når den utformes for en homogen gruppe (f.eks. mennesker med utviklingshemming).

Her synes imidlertid ”Fritid med bistand” (FmB)⁶ å representere en mulig løsriving fra det tradisjonelle fritidsassistent-begrepet. Fremfor særaktiviteter på siden vektlegger FmB i større grad det uutnyttede potensialet for inkludering av menneskelig variasjon i det frivillige kulturlivet generelt, og har slik som endelig mål at tjenesten overflødiggjør seg selv på individnivå.

Videreutdanningen bruker begrepet ”frivillige”. Mens fritidsassistent er kommunalt ansatt som får betaling, yter frivillige ubetalt hjelp. Hjelpen gis gjerne gjennom en organisasjon, for eksempel frivillighetsentraler eller Røde Kors.

⁶ Mer om prosjektet på www.fritidmedbistand.no

2.1.1 I brytningen mellom ulike hensyn

Videreutdanningen retter seg mot alle tre ordninger, avlastning, støttekontakt og frivillige, ved at de tenkes viktige for at mennesker med spesielle behov kan få en mer meningsfull fritid.

Videreutdanningen kan således si å operere i et sammensatt sosialpolitisk landskap som består av ulike sektorer, hensyn og verdier, og spenningsforhold, og som vil være interessant for fremtidig forskning. Vi skal her bare tillate oss å tenke litt høyt omkring disse:

- Offentlig sfære – privat sfære (hjemme)
- Betalt ("lønn"/"arbeid"?) – ubetalt/frivillig hjelp
- Offentlig sektor – privat sektor – frivillig organisering (tjenesteproduksjon)
- Profesjonelle hjelpere – amatører/ikke-profesjonelle
- Individuell – kollektiv utførelse/organisering
- Lovhjemlet – ikke lovhjemlet
- Sosial – kultur

Gjennom sitt fokus på fritid ligger tjenestene i skjæringspunktet mellom det private og offentlige. Dette representerer både positive og problematiske sider ved tjenestene (Bergh 2000); positive gjennom erkjennelsen av at alle trenger et frirom der de kan oppleve nye ting uavhengig av den nære familien eller offentlige omsorgspersoner; problematiske i at dette skal løses nettopp gjennom lovbestemte tjenester. Dette kan da også sees som en mulig forklaring på den uavklarte tosidigheten ved kanskje særlig støttekontakt-tjenesten: støttekontakter mottar eksempelvis betaling som på visse måter skal ha lønnens virkninger, men som ikke er lønn slik lønn er regulert i arbeidsmarkedet. Støttekontaktene skal fylle – og mottakerene skal forholde seg til - den motsigelsesfylte rollen som "betalt venn" (Sodal 2005). Ikke uventet er det også noen støttekontakter som uttrykker misnøye med "lønnen" de mottar fra kommunen (Rishaug 2002), mens andre opplagt utfører oppdraget på mer rendyrket idealistisk grunnlag.

Grensene mellom offentlig og privat sektor har de siste årene blitt mer uklare, med økt involvering av private og frivillige aktører i tjenesteyting og beslutningstaking gjennom partnerskap og nettverksstyring (Andersen 2006). På borgerlig-liberalistisk side er nok ikke dette nytt tankegods; det nye er at man også i økende grad ser et slikt samarbeid som en naturlig del av velferdsstatens virkemåte også i andre deler av det politiske landskapet – det er mindre tro på at det offentlige bør være enerådende som tilbyder av tjenester, og man ser komplementaritet fremfor

konkurransen. Det er en underutnyttet ”reserve” i det frivillige organisasjonsliv som man nå har fått øynene opp for – fritidsorganisasjoner har både ønske og evne om å bidra (Midtsundstad 2006). Man kan si at dette feltet bygger på en ”anti-profesjonell” holdning, som også gjør seg gjeldende i brukerstyrt personlig assistanse (Andersen 2006). Fagprofesjoner ses som eksponenter for et undertrykkende velferdsapparat.

Det skjer også forskyvninger i forhold til de tradisjonelle sektormessige og juridiske grensdragningene, der avlastning og støttekontakt tradisjonelt har vært trygt forankret i sosialtjenesteloven og sosialetaten, mens ikke-lovhjemlede fritidstilbud har vært drevet i regi av kulturetaten. I dag ser man i økende grad – noe som kanskje særlig gjelder støttekontakt-tjenesten – at ansvaret for saksbehandling og drift av tjenesten flyttes fullt og helt over til kulturektoren, gjerne under andre navn (eks. fritidskontakt). På den andre siden finnes det også eksempler på at tjenestene overføres til etater uten erfaring fra fritidsfeltet, eksempelvis pleie og omsorg.

2.2 OMFANGET AV TJENESTENE

Det er mange barn, ungdom og voksne som trenger støttekontakt. Mens noen trenger støttekontakt som hjelp i en overgangsfase, har andre behov for støtte i mange år. De som trenger støttekontakt har ofte problemer med å komme seg ut på egen hånd. Mennesker som trenger støttekontakt kan bl.a. ha:

- fysiske og/eller psykiske funksjonshemninger
- psykiske lidelser eller problemer
- sosiale vansker (spesielt barn og ungdom)
- ha rusproblemer

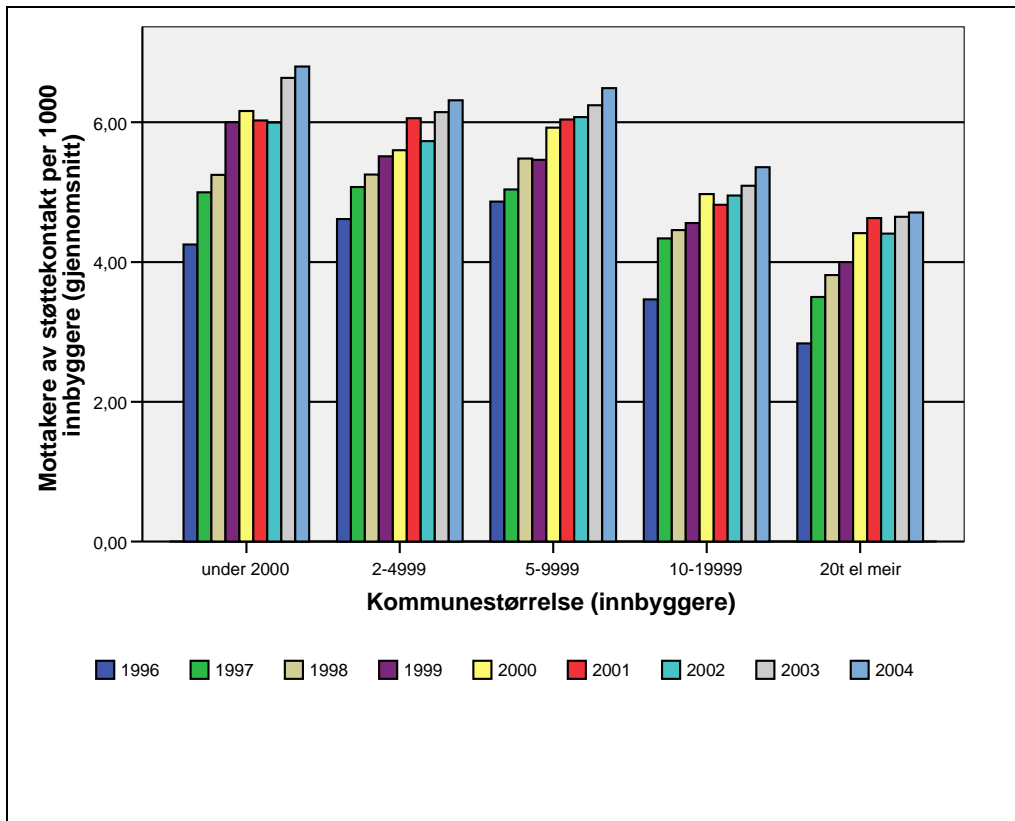
I tillegg kan innvandrere med problemer på grunn av kulturelle barrierer (språk osv.) få slik hjelp. Mye tyder på en bedring når det gjelder kommunenes fritidstilbud til personer med psykiske lidelser, men at variasjonene mellom kommuner er store, og det gjenstår opplagt mye særlig når det gjelder evne til å tenke nytt (Flermoen 2005).

I 2005 mottok 23 459 mennesker støttekontakt etter lov om sosiale tjenester (Statistisk Sentralbyrå 2007). I 1996 var dette tallet 14 134. Det har med andre ord vært en sterk økning i antall mottakere av støttekontakt de siste ti årene. Samtidig er det store forskjeller mellom kommunene. Figur 1 viser to interessante trekk. Det ene er at omfanget av mottakere av støttekontakt har økt gradvis og kraftig i

perioden 1996-2004. Grovt sett har økningen vært på omtrent to mottakere per 1000 innbyggere. Dette mønsteret gjelder både små, mellomstore og store bykommuner. Det andre trekket er at frekvensen av mottakere er langt høyere i små og mellomstore kommuner (dvs med mindre enn 10 000 innbyggere) enn i storkommuner og bykommuner. Denne forskjellen har holdt seg stabil over tid. Dette er et interessant – og kanskje litt uventet – mønster, fordi storkommuner har et høyere innslag av de aldersgruppene som er de viktigste brukerne av støttekontakt, nemlig unge. En tidligere studie (Bliksvær 1997) tydet imidlertid på at mindre kommuner har en eldre brukergruppe av støttekontakt enn store kommuner. Forklaringen kan altså være sammensatt, og bør følges nærmere ved analyser av kommunedata nedbrutt på aldersgrupper.

Figuren sier selvsagt ingen ting om kvalitative, innholdsmessige sider ved tjenesten (f.eks. lengde eller omfang).

Figur 1: Mottakere av støttekontakt* per 1000 innbyggere etter kommunistørrelse. 1996-2004. Gjennomsnitt. (Kilde: Kommunedatabasen, NSD/SSB)

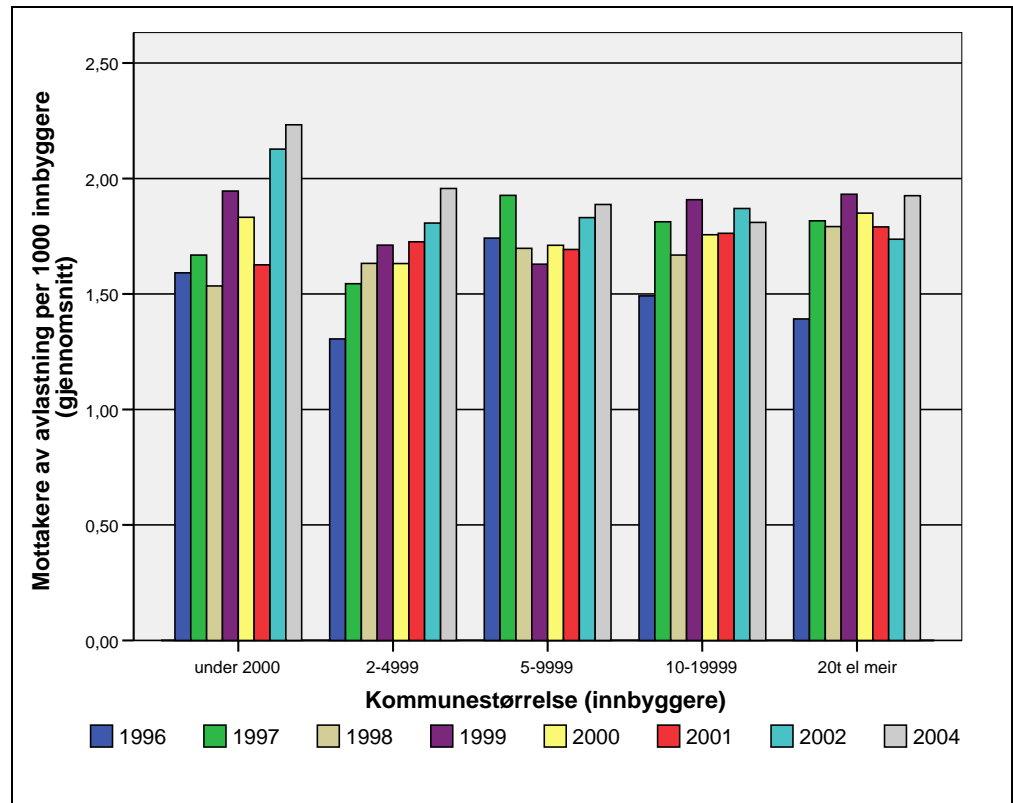

*Registrerte mottakere av støttekontakt ihht lov om sosiale tjenester⁷.

Ser vi på avlastning har det også her vært noe økning i antallet mottakere i perioden, men mønsteret er på langt nær så tydelig som for støttekontakt. Vi finner heller ikke en tilsvarende sammenheng mellom tettheten av mottakere og kommunistørrelse som vi gjør for støttekontakt. Når det gjelder avlastning var det i 2005 8 923 personer som mottok avlastning (SSB 2007). I 1996 var dette tallet 6 091.

⁷ Tallene er basert på kommunenes KOSTRA-rapportering av antall mottakere av tjenesten i kommunen.

Figur 2: Mottakere av avlastning* per 1000 innbyggere etter kommunestørrelse. 1996-2004. Gjennomsnitt. (Kilde: Kommunedatabasen, NSD/SSB)

*Registrerte mottakere av avlastning ihht lov om sosiale tjenester

2.3 HVA ER EN STØTTEKONTAKT?

Støttekontakt er en individuell tjeneste. En støttekontakt er engasjert på timebasis i kommunen. Det er en person som vanligvis bruker 12-20 timer i måneden (inntil 4-5 timer pr. uke) på å være en personlig støtte for eksempelvis personer med lite nettverk, være en trygg rollemodell for f.eks. et barn som trenger grenser eller være en som hjelper en person som er isolert av ulike grunner, til å delta i fellesskap med andre utenom hjemmet. En støttekontakt skal tilrettelegge og motivere for sosialt samvær og meningsfull fritid for mennesker med behov for hjelp. Ifølge Soldal er oppgavene til støttekontaktene: ”å motvirke isolasjon og ensomhet, å stimulere til

aktivitet eller å være en positiv modell eller identifikasjonsfigur.” (2004:45). Det legges vekt på at valg av deltakelse og aktiviteter skal skje ut fra brukernes forutsetninger og ønsker. Det kan både dreie seg om faste og kanskje organiserte aktivitet, og om mer spontane valg av aktiviteter fra gang til gang.

Vanligvis er tjenesten organisert slik at en bruker har en støttekontakt. En støttekontakt kan også ha ansvar for brukere i en gruppe dersom disse har sammenfallende ønsker om aktivitet og samvær med hverandre (Soldal 2003). Omfanget (antall timer pr. uke) varierer fra kommune til kommune. Støttekontakter er et av de mest benyttede tiltakene i helse- og sosialsektoren. Støttekontakt-tjenesten kan organiseres med utgangspunkt i ulike etater. Hvordan denne tjenesten er organisert varierer derfor. I noen kommuner kalles støttekontaktene for bl.a. fritidskontakter, treningskontakter eller tilretteleggere. Dette fanges ikke opp i statistikken.

Det kreves ikke noen formell utdanning for å jobbe som støttekontakt. Han eller hun må være fylt 18 år. Dette legges ofte vekt på at den som blir støttekontakt, er stabil og pålitelig. Samtidig er menneskene som trenger støttekontakt ulike, slik at også støttekontaktene må være ulike med tanke på kjønn, alder, interesser osv.

Tradisjonelt sett har det ofte vært privatpersoner uten spesiell fagbakgrunn som har vært støttekontakter. De har derfor hatt et opplærings- og veiledningsbehov, alt etter hvilken brukergruppe de er støttekontakt for og hva som er målet for støttekontaktforholdet (Rishaug 2002). Enkelte kommuner arrangerer kurs for støttekontakter.

Det er ikke spesielt bra betalt å være støttekontakt. Oppdraget som støttekontakt godtgjøres med ca. kr. 100 per time, selv om dette varierer noe fra kommune til kommune.

Mange kommuner har i tillegg til støttekontakter, fritidsassistenter, som er en tjeneste som er utviklet siden 1990-tallet.⁸ Dette er et grupperettet tiltak som er knyttet til lag og organisasjoner, hvor en eller flere fritidsassistenter assisterer flere brukere. De skal gi mennesker som trenger det, nødvendig assistanse til å delta i en bestemt aktivitet. Ordningen med fritidsassistanse har flest brukere blant yngre mennesker med utviklingshemming (Bergh 2000).

I omtrent halvparten av kommunene som har fritidsassistentordningen, er denne samordnet med støttekontakttjenesten (Bliksvær 1997). Fritidsassistanse er ikke

⁸ Fritidsassistanse som gruppetiltak i kommunene, økte sterkt i forbindelse med reformen for utviklingshemmede mennesker (HVPU-reformen) (Bergh 2000).

lovhemlet, men blir nevnt i kommentarene til sosialtjenesteloven (Rundskriv I – 1/93). Der står det at fritidsassistent er noe som kan fungere som et tillegg til individuell støttekontakt. Ofte er denne tjenesten knyttet til kommunens kulturetat. Det finnes ingen sikker statistikk for hvor mange som er brukere av en ordning med fritidsassistanse.

2.4 HVA ER AVLASTNING?

Avlastning kan gis både i private hjem og særskilte kommunale tiltak. Avlastning er et tilrettelagt tilbud for å hjelpe pårørende til personer med funksjonshemninger, deriblant foreldre til funksjonshemmede barn. Hensikten er å gi omsorgspersonene nødvendig hvile, ferie og fritid. Samtidig er det et viktig aktivitetstilbud for de funksjonshemmede.

En avlaster er en som hjelper eksempelvis foreldrene til et psykisk utviklingshemmet barn i helgene. I et avlastningstilbud er personalet først og fremst foreldrenes og de pårørendes forlengede arm. Avlastningen skal med andre ord i størst mulig grad organiseres slik familien ønsker det. Foreldrene har den daglige omsorgen, og avlastingen skal følge opp foreldrenes ønsker. Foreldrene skal med andre ord ha stor innvirkning på hvordan innholdet i avlastningen og fritidstilbudet skal være. Avlastning er viktig for at mennesker med omfattende omsorgsoppgaver kan "komme seg ovenpå" igjen.

Privat avlastning er på samme måte som støttekontakter, en individuell tjeneste, der det er et èn til èn forhold mellom bruker og avlaster. En undersøkelse av Brevik (1997) viser at tre av fire private avlaster er besteforeldre eller andre nære pårørende. Ofte blir foreldre også bedt om å skaffe avlaster selv.

3. PRESENTASJON AV VIDEREUTDANNINGEN⁹

I dette kapitlet vil vi presentere videreutdanningstilbudet som vi har evaluert. Først vil skissere utviklingen av dette videreutdanningstilbudet. Deretter vil vi se nærmere på hvordan videreutdanningen er organisert, for så å si noe om formålet med videreutdanningen. Vi vil også kort si noe om bl.a. det faglige innholdet i videreutdanningen, bruken av It's learning og hvilke vurderingsformer som benyttes. Helt avslutningsvis i kapitlet vil vi si litt om den interne evalueringen som er gjennomført ved HiB.

3.1 ET HISTORISK TILBAKEBLIKK PÅ VIDEREUTDANNINGEN

Videreutdanningstilbudet for helse- og sosialarbeidere innen organisering, opplæring og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige ble satt i gang ved Høgskolen i Bergen (HiB) høsten 2002 ved Avdeling for helse- og sosialfag. Høgskolelektor og sosionom Kristin Soldal ved HiB er prosjektleder for videreutdanningen. Studiet er tverrfaglig og retter seg mot yrkesutøvere som arbeider innen sosial-, helse-, oppvekst- og kultursektor i både offentlig og privat regi, og som tilrettelegger og tilpasser tiltak og tjenester knyttet til fritiden for mennesker med spesielle behov. Målgruppen er sosionomer, vernepleiere og andre med bakgrunn i sosial-, helse- eller kulturfag eller pedagogikk. Hjelpetiltakene som blir omtalt i studiet, er i første rekke knyttet til fritiden til mennesker som trenger støtte og avlastning. I videreutdanningen fokuseres det også på samarbeid med frivillige organisasjoner.

Videreutdanningen er et resultat av kommunenes lovpålagte ansvar for at mennesker skal ha en meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre ved å stimulere til fritidsaktiviteter og fremme folks trivsel og helse. Bakgrunnen for oppstarten av dette tilbudet var en erkjennelse i Sosial- og helsedepartementet av at arbeidet med å tilrettelegge for støttekontakter, avlastere og frivillige har hatt liten anerkjennelse og prioritet over lang tid. Videreutdanningen er forankret i St.meld. 40 (2002-2003): "Nedbygging av funksjonshemmede barrierer". Bakgrunnen for denne satsingen var altså at denne type tjenester er lavt prioritert i kommunene, og at det var behov for et "kompetanseløft". Fagfolk i kommunene som jobber med oppfølging av hjelperne, trenger kompetanse i organisering, opplæring, til rette-

⁹ Presentasjonen bygger på informasjon gitt av faglig leder for videreutdanningen, de tre koordinatorene, Elisabeth Olafsen og Steinar Bergh fra Sosial- og helsedirektoratet, samt skriftlig materiale fra HiB.

legging og veiledning slik at brukerne får god og hensiktsmessig hjelp. Høgskolen i Bergen har i perioden fra 1993 – 2004 hatt ca 250 studenter som har gjennomført utdanningen. De første årene var studiet et etterutdanningstilbud. Fra 1993 til 1997 organiserte HiB syv etterutdanningskurs, som besto av fem tredagers samlinger i Bergen. Fra høsten 2002 har studiet vært en ettårig videreutdanning på 30 studiepoeng (eller 10 vekttall). Overgangen fra å være et etterutdanningskurs til å bli videreutdanning med vekttall og eksamen kom etter en oppfordring fra Sosial- og helsedepartementet i 2001. Frem til 2002 har én person vært mer eller mindre alene om den faglige ledelsen av studiet. Etter at studiet ble videreutdanning har leder hatt noen kolleger i noen av delene av videreutdanningen. Videreutdanningen har i alle år vært fullfinansiert fra Sosial- og helsedepartementet.

I 2004 foretok Sosial- og helsedirektoratet en rundspørring av landets fylkesmenn om deres vurdering av behovet for økt kompetanse i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige. Fylkesmennenes vurderinger var nærmest enstemmig at behovet for kompetanseheving var stort og at videreutdannings-tilbudet burde være tilgjengelig flere steder i landet i form av desentraliserte studietilbud. Det ble også understreket at utdanningen ikke burde være for dyr for kommunene, og at det studiet burde være et IKT-støttet studium. På bakgrunn av bl.a. denne Fylkesmannsundersøkelsen ga SHdir Høgskolen i Bergen i oppdrag å utvikle og planlegge desentralisert videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige. Det ble bl.a. lagt vekt på hvordan videreutdanningen kunne utvikles videre, bl.a. med tanke på etablering av et IKT-basert studietilbud basert på samme studieplan. Tanken var at gjennom IKT-basert undervisning vil saksbehandlere fra hele landet lettere kunne gjennomføre undervisningen. Fra januar 2006 ble videreutdanningen derfor gjort mer IKT-basert, og tilbys nå tre steder i landet med en lokal koordinator, i Agder (Arendal) og Troms (Tromsø) i tillegg til Hordaland (Bergen). Samtidig ble antallet samlinger redusert fra fem til tre.

Antall studenter har vært nokså stabil siden etterutdanningen startet opp. Det har vært mellom 20 og 30 studenter på hvert kull. I perioden siden videreutdannings-tilbudet startet opp er det uteksaminert 80 studenter. I 2006 var det til sammen 48 studenter som deltok i studiet. 29 av disse avla eksamen. 2007-kullet er på 34 studenter fordelt på de tre studiestedene. Pr 2006 har 62 kommuner vært representert i videreutdanningen. Det er få av studentene som er helt unge, og som kommer direkte fra en grunnutdanning. De fleste studentene har høgskole-utdanning. Enkelte av studentene har realkompetanse. Det er stor overvekt av kvinnelige studenter.

3.2 ORGANISERING AV VIDEREUTDANNINGEN

Studiet er et deltidsstudium over to semestre, til sammen ett år. Videreutdanningen gir 30 studiepoeng. Studieinnsatsen skal tilsvare ½ års fulltidsstudium.

Ordningen før 2006

Studiet besto fra 2002 til 2005 (tre studieår hvor det ble gjennomført 3 kull) av fem samlinger à tre dager på skolen. Studiestedet var Bergen. Det var studenter fra hele landet, men en stor gruppe kom fra Bergensområdet.

Studentene og lærerne kunne benytte seg av IKT-studiestøttesystemet It`s learning til økt kommunikasjon mellom samlingene. Dette er et virtuelt klasserom på nettet hvor studentene bl.a. kan kommunisere med hverandre. Det ble lagt vekt på at studentene via internett kunne reflektere over teori og praksis, og utveksle erfaringer. Andre lærerressurser, som bl.a. websider og power-point, var tilgjengelig for studentene fra hjemme-PC via studiestøttesystemet. Studentene får opplæring i bruk av It`s learning på første samling etter oppstart. De kan også få hjelp fra Høgskolen i Bergen dersom de ber om det.

Fra 2006

Fra 2006 ble det etter ønske fra SHdir igangsatt et desentralisert studietilbud over to semestre tre steder i Norge – ved høgskolene i Arendal og Tromsø i tillegg til Bergen. Videreutdanningstilbudet er derfor nå organisert med en klasse ved hver av disse tre høgskolene. Hovedbasen er fortsatt Høgskolen i Bergen. Den nye ordningen innebar at det ble tilsatt lokale koordinatore/lærere (to på hvert sted: en koordinator i 30-35 % stilling og en medlærer i en 20 % stilling) som leder samlingene på hvert studiested, samtidig som HiB har det faglige ansvaret. I 2006 ble det tatt opp 22 studenter i Arendal, 12 i Tromsø og 13 i Bergen. Totalt dreier dette seg om 47 studenter. Ikke alle studentene har søkt seg til nærmeste studiested.

Antall studieplasser ble fra 2006 tredoblet i forhold til foregående år. Studiet har fra og med 2006 har gått på deltid over ett år, med tre samlinger i stedet for fem, samt mer IKT-basert undervisning. Hver samling er på 3-4 dager på det enkelte studiestedet. Resten av undervisningen foregår på nettet. Parallelt med studien kan alle studentene som er interessert, bl.a. følge forelesninger på videokonferanse - studioer som er relevante for videreutdanningen. Disse studioene er spredt over hele landet. Forelesningene administreres og organiseres av Nasjonalt Senter for Telemedisin (NST). Det er ikke obligatorisk å delta på disse videooverførte forelesningene ettersom mange av studentene har lang vei til studioet. I samarbeid med mediesenteret ved høgskolen i Bergen er det også spilt inn aktuelle korte

forelesninger og dramatiseringer som studentene kan laste ned fra It`s learning. Fra 2007 kan studentene også se forelesningene på dvd.

Bruken av IKT-baserte løsninger har blitt utprøvd for å rekruttere studenter fra et størst mulig geografisk område, og for å etablere nettverk under og etter studietiden. Høgskolen i Bergen hadde allerede i 2002 startet samarbeid med NST om videreutdanningskurset for å prøve ut og vurdere om videokonferanser er et egnet medium i en slik landsomfattende videreutdanning. Dette var en betingelse fra direktoratet ved tildeling, men HiB fikk støtte for i første omgang å prøve ut skolesamlinger og bruk av studiestøttesystemet It`s learning. Samtidig skulle de prøve å ha en eller flere videooverførte forelesninger. Konklusjonen i en rapport fra samarbeidet med NST den gang, var at dette kurset ikke egnet seg til videooverførte forelesninger.

Arbeidskravene har under den nye ordningen ikke vært endret særlig fra under den gamle ordningen. Det har, som vi kommer tilbake til senere i rapporten, kommet en del innvendinger mot innholdet i og gjennomføringen av arbeidskravene i løpet av 2006 fra studentene og koordinatorene for de desentraliserte kullene. Fra og med 2007 tas det sikte på å heve det faglige nivået noe, ved at et nytt arbeidskrav knyttet til velferdsstat og frivillig sektor tas med. Eksamensformen har gjennom alle årene vært en skriftlig hjemmeeksamen. Det som er nytt for 2006 er at studentene kan velge mellom tre oppgaver, deriblant kan de velge å skrive prosjektsøknad, noe som de ikke kunne tidligere. Faglig leder sier også at studentene skal kunne jobbe med endringsprosesser i egen kommune fra dag èn, hvis de vil. Ifølge henne har dette vært en rettesnor for alle arbeidskravene de har hatt. Mange studenter har relatert det de har skrevet til egen praksis.

3.3 FORMÅLET MED VIDEREUTDANNINGSTILBUDET

Studiet skal kvalifisere helse- og sosialarbeidere til å kunne utvikle fleksible og stabile tiltak for mennesker med behov for bistand for å få en meningsfylt fritid.

Formålet med videreutdanningen er:

- Gi kompetanse til å legge til rette og tilpasse tiltak og tjenester slik at mennesker med spesielle behov skal få en mer meningsfull fritid.
- Lære å utvikle fleksible og stabile tiltak på tvers av profesjons- og sektorgrenser.
- Økt kompetanse på kommunenivå i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige
- Bedre tjenestetilbud til brukerne

3.4 FAGLIG INNHOLD

Studieplanen har stort sett vært den samme siden oppstart. Det faglige innholdet er gruppert i to moduler og totalt seks hovedemner:

Modul 1: Omsorgspolitik og organisering av tjenester

- Hovedemne 1: Velferdspolitik
- Hovedemne 2: Tiltak og tjenester på individuelt og kollektivt nivå
- Hovedemne 3: Organisering

Modul 2: Rekruttering, opplæring og veiledning

- Hovedemne 4: Rekruttering
- Hovedemne 5: Opplæring
- Hovedemne 6: Veiledning av ikke-profesjonelle

I følge faglig leder er vekten på samarbeid med frivillig sektor blitt sterkere i kurset, og deltakere fra frivillig sektor bidrar positivt til spennende diskusjoner. Videre sier hun at det lange navnet på utdanningen beskriver godt innholdet: *”Det at vi krysser noen grenser, er veldig spennende i dette feltet her. Ikke bare lovpålagte tiltak og heller ikke bare frivillige.”* Studiet bygger hovedsakelig på teori fra samfunnsfag, sosialfag og pedagogikk. Hensikten er at kunnskap fra ulike fagområder skal gi studentene en felles erkjennelse og kunnskapsmessig plattform.

Konferanse

Som en del av videreutdanningstilbudet er det også årlig blitt arrangert en erfaringskonferanse ved Høgskolen i Bergen der fagpersoner fra hele landet som jobber med støttekontakt – og avlastningsformidling kan møtes for å bl.a. utveksle erfaringer. Målet med disse konferansene har nettopp vært erfaringsutveksling. Foredragene fra de to siste konferansene har blitt formidlet via internett.

3.5 IT`S LEARNING

Studiestøttesystemet It`s learning er et nettbasert læringssystem som kombinerer ulike programvarer og studieadministrative system innen er ”læringsplattform”. Studentene kan ved hjelp av ulike program få tilgang til dokumentet fagplan og arbeidsoppgaver, power-point presentasjoner, notater fra forelesninger og stoff man skal arbeide med (for å orientere seg om det i forkant eller etter samlingen). I tillegg er det i It`s learning ulike kommunikasjonssystem (mailsystem, diskusjonsforum, chat). Det er også muligheter for at studentene kan arbeide med samme skriftlige oppgave og dele dokument. I It`s learning ligger det lenker til

aktuelle fagsider, gode nettressurser osv. Det finnes bl.a. ferdig innspilte forelesninger som kan lastes ned fra It`s learning.

3.6 VURDERINGSFORMER

Arbeidskrav

Studentene skal mellom samlingene gjennomføre flere obligatoriske arbeidskrav som er knyttet til emnene i studieplanen. I arbeidskravene skal studentene gjøre rede for og problematisere praksis, planlegge prosjekter og drøfte aktuelle problemstillinger knyttet til egen praksis og emner som studiet omfatter. Arbeidskravene i begge modulene må være bestått for at studentene skal kunne gå opp til eksamen. Minst ett av arbeidskravene skal gjennomføres i samarbeid med en eller flere andre studenter.

Eksamen

Eksamen er en individuell, skriftlig, maskinskrevet fordypningsoppgave. Til eksamen kan studentene velge mellom å skrive en prosjektsøknad, en artikkel eller en fordypningsoppgave. Temaet, emnet eller problemstillingen skal godkjennes av fagansvarlig og må være relevant i forhold til studiets målsetting og innhold. Det gis 2 timers veiledning i tilknytning til oppgaven, hvorav en av timene er obligatorisk for studentene. For vurderingen av eksamensbesvarelsen benyttes vurderingen bestått/ikke bestått. Fra 2007 tilbys 3 veiledningstimer.

3.7 INTERN EVALUERING

Etter hver samling har det blitt gjennomført en intern evaluering der studentene blir bedt om å fylle ut et spørreskjema via It`s learning. Det har vært problemer med lav oppslutning om de interne evalueringene, og flere peker på at den interne evalueringen ikke fungerte så godt. Ting tyder imidlertid på at man har lykkes bedre i det siste kullet. Her var det 9 av 15 deltakere i Bergen som fylte ut skjemaet, i Tromsø var tallet 8 av 8, og i Arendal 10 av 11 deltakere. Nedenfor summerer vi opp hovedresultatene fra studentevalueringene som ble gjennomført i 2006, og i den første samlingen for det nyeste kullet (2007).

3.7.1 Studentevaluering – kull 2006

Det ble gjennomført en intern evaluering etter alle tre samlinger som kull 2006 hadde. De to første evalueringene ble gjennomført via It`s learning, hvor studentene ble bedt om å fylle ut et spørreskjema med både lukkede og åpne

svarkategorier. Evalueringen etter den første samlingen inneholdt åtte spørsmål, mens den etter den andre samlingen inneholdt 17 spørsmål. Internevalueringen etter tredje samling var noe annerledes. Her ble studentene ved to av studiestedene bedt om å svare skriftlig på cirka 10 åpne spørsmål, mens evalueringen på det tredje studiestedet ble gjennomført muntlig under samlingen. Spørsmålene var imidlertid de samme. Våren 2006 ble studentene ved alle studiestedene i tillegg bedt om å svare skriftlig på fem åpne spørsmål knyttet til konferansen "Fri tid for alle".

Spørsmålene i internevalueringen omfattet bl.a. arbeidskravene, samlingene, de videooverførte forelesningene, It`s learning og det faglige innhold i studiet.

Mens enkelte studenter kan tenke seg færre *arbeidskrav* og helle gå mer i dybden på dem, mente andre at antallet arbeidskrav passer dem fint. Flere peker på at det at det har vært så mange arbeidskrav har bidratt til at de ble nødt til å lese mellom samlingene. Studentene som deltok i internevalueringen, syntes generelt sett at vanskelighetsgraden på arbeidskravene var grei, selv om enkelte syntes de var for lette. Flere peker på at arbeidskrav nr 3 var krevende. Det var ulikt syn på det å skulle ha dette arbeidskravet så tidlig i studiet. Flere av studentene er usikre på hva som forventes av dem. Enkelte mente at når de kun får "bestått/ikke bestått" gjør det at de ikke legger så mye i det. Andre var også usikre på hvor god besvarelsen var hvis de fikk "bestått". Studentene savner bedre (og mer konstruktive) tilbakemeldinger. Andre tilbakemeldinger på arbeidskravene var bl.a.:

- Arbeidskravene lar seg kombinere med jobb.
- Fint med gruppearbeid.
- Fint med frist for innlevering av arbeidskrav
- Arbeidskravene svært relevant til arbeidshverdagen. De kunne brukes i arbeidssituasjonen.

Studentene som besvarte spørsmålene, mener at de har hatt et fint utbytte av å delta på *samlingene*. Flere av studentene kan tenke seg fire samlinger eller en dag ekstra på hver samling. Andre mente at det at det kun var tre samlinger, samt videooverførte forelesninger, gjorde det mulig for dem å ta kurset. Studentene syntes det var fint å få møte medstudenter og kunne dele erfaringer osv. De trekker også frem at den sosiale biten ved samlingene var veldig bra, samt at forelesningene var lærerike og inspirerende.

Det var kun enkelte av studentene som deltok på de *videooverførte forelesningene*. De som gjorde det og som deltok i internevalueringen, gir uttrykk for at de syntes at forelesningene stort sett var bra. De mener at det var sentral kunnskap som ble

presentert og at det var fint at de kunne ta med kollegaer. Samtidig understrekes det at disse videooverførte forelesningene ikke er det samme som fysiske møter. De syntes også det ble lite diskusjon, noe som bl.a. kan skyldes tekniske problem, samt at tid og sted gjorde det vanskelig for studentene å ta ordet. Det ble m.a.o. mindre rom for impulsive handlinger. I tillegg mener flere at deltakelse på de videooverførte forelesningene er vanskelig å kombinere med jobb. Flere hadde lang vei.

De fleste studentene som svarte på spørsmålene, syntes *It`s learning* var bra. De syntes det var forholdsvis lett å bruke og oversiktlig. Studentene syntes det var fint å kunne få info. på nettet og kunne gi/motta beskjeder. Mens noen av studentene bruker *It`s learning* nesten daglig, er andre innom sjeldnere. Studentene peker også på at det har vært lite diskusjon på diskusjonsforumet. Studentene ønsker at *It`s learning* bør være åpent for studentene etter studiet.

Mens enkelte syntes at det er for mye fokus på støttekontakt- og avlastnings-tjenestene, mener andre at *det faglige innholdet* passet dem veldig bra. Andre kommentarer til det faglige innholdet i videreutdanningen:

- God balanse
- De har lært mye av andres praksis.
- De har lært om nye måter å benytte tjenestetilbudet støttekontakt på
- Svært matnyttig stoff

Når det gjelder faglig oppfølging mener studentene som deltok i internevalueringen at de får god og rask oppfølging fra faglig leder og koordinatorene.

Når det gjelder spørsmålene som var knyttet til innholdet i og gjennomføringen av *konferansen* som ble gjennomført 8. mai 2006 ble studentene bl.a. spurt om hva de var mest fornøyd med, hva de kunne ha tenkt seg mer/mindre av og om de hadde forslag til emner, tema og personer til neste års konferanse.

Studentene mente at dette var en spennende konferanse med et variert innhold. De syntes også den var godt tilrettelagt. Det de trakk frem som spesielt bra med konferanser var bl.a. at det var parallelle seksjoner med ulike tema, de fikk mulighet til å høre om andres erfaringer samt fikk konkrete og praktiske eksempler fra andre kommuner, f.eks. om støttekontaktordningen på Jæren. Studentene nevnte mye de kunne ha tenkt seg mer av, deriblant mer fokus på spesielle utfordringer ved ulike brukergrupper, mer fokus på selve støttekontaktarbeidet og dagligdagse utfordringer, brukere og pårørende, mer konkrete, praktiske eksempler, mer om veiledning, etiske dilemmaer, samarbeid med frivillige, ulike ordninger med tanke

på avlastning, frivillighetssentralen, samt mer om Lovverket og retningslinjer mtp tolkning. Når det gjelder organiseringen av konferansen var det flere som kunne ønsket at det var flere parallelle seksjoner, mer om hvert tema istedenfor mange små forelesninger, skriftlige eller power point - presentasjoner. Flere av studentene kunne ha tenkt seg mindre om avlastning og frivillige. Enkelte syntes også det ble for mye teori, samt ”synsing” i forhold til brukerne av disse tjenestene.

Studentene hadde mange forslag til emner, tema, personer til neste års konferanse, deriblant:

- La en støttekontakt el. bruker stå frem og fortelle sine historier.
- Få innspill fra Fylkesmannen om hvordan kommunene løser oppgaven med støttekontaktarbeid, samt klagesaker og utmåling av timer.
- Hva gjør vi i de vanskelige situasjonene, f.eks. når ordningen ikke fungerer? Hva gir lovverket rom for av alternative tiltak?
- Rekruttering av støttekontakter og avlastere
- Mer praktisk rettet: Hvordan kvalitetssikre tilbudet, veiledning osv.?
- Om treningskontakt
- La frivillige organisasjoner presentere sine ”tilbud”
- Å møte foreldre/pårørende i en avlastningssituasjon
- Aktivitetsbasert avlastning for ungdom – hvordan få det til?
- Samarbeid mellom ulike etater
- Røde kors – Flyktningsguide – prosjektet
- Flerkulturelle problemstillinger og ordninger

Andre kommentarer som studentene hadde til konferansen, var bl.a. at de foreslo at konferansen burde vare 1 ½ dag i stedet for en dag og at det kunne vært flere kulturelle innslag. De synes det er bra at konferansen er åpen for alle og mener at lengde på foredragene/innleggene var passe. De syntes også det var fint å treffe andre som jobber med det samme

3.7.2 Studentevalueringene – samling 1, kull 2007

Evalueringskjemaet er likt alle tre studiestedene, og inneholder en kombinasjon av lukkede og åpne svarkategorier fordelt på åtte spørsmål.

Den første sekvensen omhandlet informasjon, gjennomføring, faglig innhold og personlig utbytte. Studentene som har svart synes mest fornøyd i Tromsø og Arendal. I Bergen preges noen kommentarer av forventninger om et større faglig utbytte i den første samlingen enn det de erfarte. Det er noen kommentarer om opplevd unødvendig stor tidsbruk på tekniske forhold (dvd som ikke fungerte, tid

til opplæring i it's learning som opplevdes unødvendig). Svarene kan tyde på at man langt på vei har lyktes i å skape en gruppedynamikk der deltakerne har lyktes i å dra veksler på hverandre i stor grad, noe som særlig kommenteres i Arendal.

Neste sekvens var rettet mot studiestøttesystemet it's learning. På alle studiestedene er man i hovedsak sett enig i at studiestøttesystemet it's learning er nyttig. Samtidig er tilbakemeldingene noe mer varierte når det gjelder erfaringene med opplæring og oppskrifter i bruken av programmet. Svarene kan tyde på at de som ikke er fornøyd med hvordan innføringen i it's learning fungerte også er de som beskriver at de opplevde unødig tidsbruk på teknikaliteter. Det er et kursinternt forhold å identifisere dette forbedringspotensialet nærmere, og vi ser det ikke som vår oppgave å kommentere det videre her. Det er imidlertid et viktig funn at *studentene nærmest unisont vurderer it's learning som et nyttig hjelpemiddel*, selv med opplagt ulike erfaringer med og terskler for bruk av slik programvare. Og det er viktig at innføringen i systemet de første dagene/den første samlingen går knirkefritt. En av kommentarene illustrerer dette godt: *"Når jeg først er inne, uten forhåndstrøbbel, da er det bra saker!"*

Resten av spørsmålene i evalueringsskjemaet handlet om hva som var bra/mindre bra, hva som anbefales beholdt til senere, og et åpent "annet"-spørsmål til slutt. Fellesaktiviteter, som gruppearbeid kommer særlig høyt også i disse kommentarene. Faglig fellesskap blant deltakere med ulike fagbakgrunn verdsettes. Engasjerte lærere (særlig Arendal) og faglig utbytte nevnes også i kommentarene. Noen kommentarer her gjenspeiler de problemene som knyttet seg til it's learning ovenfor, i form av at man etterlyser bedre opplæring i it's learning. Anbefalingene for studiet går særlig på positive erfaringer med en variert undervisningsform, illustrert med følgende kommentar: *"Fortsette med variert undervisningsopplegg, som denne gangen!"*. Forelesninger basert på brukererfaringer, og egenbidrag fra studentgruppen nevnes også som noe som bør videreføres. Det var også noen kommentarer om at deltakelsen på videokonferansene ikke gikk helt knirkefritt.

4. METODE

I dette evalueringsprosjektet er det blitt gjennomført to delundersøkelser høsten 2006. For det første ble det gjennomført kvalitative intervju med et utvalg tidligere og nåværende studenter ved videreutdanningen, leder for videreutdanningen og de tre koordinatorene ved det desentraliserte studiet i Bergen, Arendal og Tromsø. For det andre ble det gjennomført en spørreskjemaundersøkelse blant alle tidligere og nåværende studenter som har fulgt videreutdanningen. I tillegg har vi gått igjennom og analysert dokumentasjon fra bl.a. Høgskolen i Bergen knyttet til videreutdanningskurset, samt en studentevaluering ved HiB. Vi har også sett på offisiell statistikk fra SSB når det gjelder omfanget av vedtak om støttekontakter m.m.

For best å kunne evaluere forsøket med videreutdanning for helse- og sosialarbeidere synes vi det vil være hensiktsmessig å foreta en metode-triangulering. Det foreligger mye litteratur som anbefaler en kombinasjon av kvantitativ og kvalitativ metode (Grant McCracken 1988, Fielding og Fielding 1986). Dette gjelder bl.a. spesielt på tema som er lite utforsket. Gjennom en metodetriangulering får man mulighet til å studere et sosialt fenomen både kvantitativt og kvalitativt, og på den måten vil den ene metodiske tilnærmingen supplere den andre. Hensikten er å la delene kaste lys over hverandre i en helhetlig analyse av datamaterialet.

Kvalitativ metode er velegnet for å kunne få utfyllende kunnskaper om et fenomen, samtidig som en i større grad kan fange samspillet mellom ulike forhold som har betydning. Gjennom beretningene til studentene som har gjennomført kurset, kan vi få kunnskap om hvordan kurset har bidratt til å øke studentenes kompetanse på dette området. Ved å gjennomføre intervju vil vi også kunne få inngående informasjon om studentenes egne opplevelser og erfaringer knyttet til kurset. Dette kan ikke på samme måte fanges opp i kvantitative studier.

Bruk av kvantitative data er godt egnet når en skal innhente faktaopplysninger knyttet til bestemte svarkategorier. Formålet med den kvantitative delen av evalueringen er bl.a. å innhente opplysninger om hva alle tjenestenyterne som har gjennomført kurset synes om kurset og hvilken nytte de synes at kurset har hatt. Med en slik spørreundersøkelse blir det mulig å følge opp sentrale emner fra de kvalitative intervjuene og undersøke i hvilken grad disse er representative for studentene som helhet. Det vil også være mulig å knytte informasjon fra studentene

om f.eks. nytten av videreutdanning, hvilke utfordringer de oppfatter som er spesielle osv., til sentrale kjennetegn ved kommunene. Er det f.eks. slik at tjenesteytere fra bykommuner har hatt større utbytte av kursene enn tjenesteytere fra distriktskommuner? Det vil også her være relevant å se på det nye vs. det gamle studieopplegget, ettersom det har hatt et annet opplegg med mer bruk av IKT-basert undervisning, diverse spesialinnspilte videoer og åpne videokonferanser mellom samlingene.

4.1 KVALITATIVE INTERVJU

Vi har gjennomført intervju med:

- Et utvalg tidligere og nåværende studenter
- Koordinatorene for studietilbudet ved de tre studiestedene Bergen, Arendal og Tromsø.
- Faglig leder/prosjektleder for videreutdanningstilbudet i Bergen

Rekrutteringen av informantene gikk via Høgskolen i Bergen, som tok kontakt med tidligere og nåværende studenter, som returnerte svar direkte til oss. Samtidig ble det presisert at det kun var vi som ville få tilgang til svarene.

Presentasjon av informantene i den kvalitative studien

I alt ble 11 tidligere og nåværende studenter intervjuet.¹⁰ Vi gjorde enkeltintervju med fem, fire av studentene ble intervjuet to og to, og to av studentene ble av praktiske årsaker intervjuet over telefon. I tillegg har vi intervjuet faglig leder for videreutdanningen ved Høgskolen i Bergen, Kirstin Soldal og de tre koordinatorene for videreutdanningen i Bergen, Arendal og Tromsø i 2006. Koordinatorene ble intervjuet på to tidspunkter: i oktober 2006 og april 2007.

Studentene som ble intervjuet, kommer fra følgende kommuner: Bergen, Øygarden, Fjell, Lier, Kongsberg, Bærum og Bodø. Dette er både store bykommuner og mindre kommuner. Mens Øygarden har under 4000 innbyggere, har Bergen ca. 240 000 innbyggere. Ni av studentene som vi snakket med, gjennomførte den gamle ordningen, mens tre begynte på det desentraliserte studiet våren 2006 og hadde på intervjutidspunktet ikke deltatt på den tredje og siste samlingen. Mens enkelte av studentene var forholdsvis ny i jobben da de søkte opptak og gjennomførte studiet, hadde enkelte jobbet i mange år innenfor dette feltet. De fleste studentene som ble intervjuet, har høgskoleutdanning innen helse-

¹⁰ I utgangspunktet skulle vi intervju 20 studenter, men det viste seg å være vanskelig å få rekruttert nok informanter. I tillegg var det enkelte som måtte trekke seg fra undersøkelsen på grunn av sykdom.

eller sosialfaglig retning. Det var bl.a. flere vernepleiere, sykepleiere og sosionomer. I tillegg var det enkelte med annen bakgrunn, deriblant høyere universitetsutdannelse, kulturarbeidere eller studenter med realkompetanse. Studentene jobbet bl.a. i kommunen og i private institusjoner. Mens enkelte jobbet direkte i forhold til rekruttering og veiledning av støttekontakter og/eller avlastere, eller overfor frivillige, hadde andre stillinger som er noe mer på siden av disse tjenestene. Av studentene vi intervjuet har enkelte byttet jobb eller er i ferd med å bytte jobb. To av studentene var menn, mens ni var kvinner. De fleste tok studiet ved siden av full jobb, mens enkelte var i permisjon under studietiden.

Blant annet på grunn av at studentene hadde så pass ulik faglig bakgrunn og arbeidsoppgaver i stillingene sine da de gjennomførte videreutdanningen, var de også særlig interessert i til dels forskjellige emner. Mens enkelte var spesielt interessert i rekruttering og veiledning av støttekontakter, var andre mest interessert i blant annet frivillige/frivillighetssentraler eller treningskontakter.

Om intervjusituasjonen

Under intervjuene ble det benyttet en halvstrukturert intervjuguide med tema som vi ønsket å få belyst. Samtidig ønsket vi under intervjuene å ha en åpen tilnærming der informantene også fikk mulighet til å fortelle hva de syntes var viktig. Som nevnt ovenfor, intervjuet vi de fleste direkte, enten hjemme hos dem, på deres arbeidsplass eller et annet sted. Vi la vekt på at studentene skulle føle seg trygge på at vi var en "uavhengig" part som ikke representerte Høgskolen eller kursledelsen.

Vi intervjuet leder for videreutdanningen direkte på hennes arbeidsplass på Høgskolen i Bergen. Det muliggjorde også at hun kunne vise oss hvordan It's learning fungerer. De tre koordinatorene ble intervjuet over telefon. Det ble satt av rikelig med tid til å diskutere ulike sider ved kurset.

4.2 SPØRRESKJEMAUNDERSØKELSE

Vi gjennomførte en spørreskjemaundersøkelse blant alle tidligere og nåværende studenter ved videreutdanningen. Undersøkelsen omfatter studentene fra kullene 2002-2004 (alle startet høsten), samt studentene på det desentraliserte kullet som startet 1. januar 2006. Spørreskjemaet ble pretestet på en tidligere student. Dette vil være en breddeundersøkelse som vil bygge på resultater fra de kvalitative intervjuene. Vi vil her blant annet se om det er ulikheter i "studenttilfredshet" blant studenter ved hhv "gammel" og "nytt" studieopplegg.

På grunn av dårlige erfaringer knyttet til gjennomføring av intern evaluering ved HiB via internet, besluttet vi å sende spørreskjemaene via post. Alternativet ville ha vært en internettbasert spørreskjemaundersøkelse. Vi antok at vi sjansen ville være større for å få en høyere svarprosent dersom vi sendte skjemaene via post, til tross for at dette er noe mer tidkrevende og kostbart. På grunn av forholdsvis lav svarprosent ved først gangs utsendelse, ble det sendt ut purring en gang.

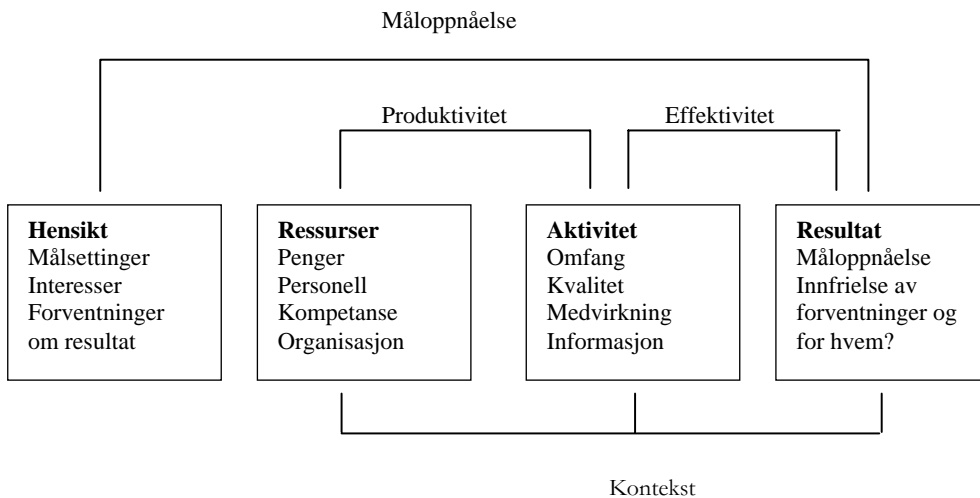
En nærmere beskrivelse av utvalget blir gitt i kapittel 5.

4.3 FORSKNINGSETISKE SIDER VED PROSJEKTET

Prosjektet er meldt til og godkjent av Personvernombudet for forskning ved Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). Forespørsel om deltakelse i intervju og spørreskjema ble sendt via Høgskolen i Bergen. Ved de kvalitative intervjuene ble det gitt informert samtykke.

4.4 TILNÆRMINGER TIL EVALUERING - RESULTATEVALUERING

Nedenfor vil vi presentere en modell som er nyttig for å diskutere evalueringsbegrepet. Det er vanlig å skille mellom to typer av evaluering: *Resultatevaluering*, som i hovedsak søker å finne svar på hvilken virkning et tiltak har og hva i tiltaket som gir/ikke gir ulike effekter, og *prosessevaluering* som gjennom en grundig skildring av det prosessuelle forløpet også forsøker å gi svar på hvordan endringer skjer og hvorfor vi får ulike resultat. Evalueringen av videreutdanningskurset vil i første rekke bære preg av å være en resultatevaluering. Det er også nyttig å ha kjennskap til deler av prosessen for å forstå hvordan og hvorfor en har fått bestemte resultat.

(Figur etter Fylling og Sandvin 1995)

Modellen peker på et viktig skille mellom på den ene siden *produktivitet* og på den andre siden *effektivitet*. Produktivitet viser til hvor godt et tiltak er blitt gjennomført, med tanke på kvalitet, tidsfrister, kostnader osv. Produktivitet handler altså om forholdet mellom ressurser og aktivitet. Men dette forholdet vil ikke alltid gi svar på om de aktivitetene som har blitt gjennomført og måten de har blitt gjennomført på har gitt et godt resultat i forhold til *målsettingene*. Når produktiviteten har vært høy og resultatet også har vært i samsvar med målsettingene, kan vi snakke om høy effektivitet.

Målsettingen

Målsettingen til videreutdanningen som det her er snakk om, er å gi økt tjenestekvalitet, økt kompetanse, økt prioritering, fleksible og stabile tiltak, og flere støttekontakter.

Et tiltak må forstås ut fra sine målsettinger. Her kan det være fristende å ta utgangspunkt i en enkel årsak-virkning modell, der resultatene blir vurdert opp mot et sett av virkemiddel, og mot målsettingen for tiltaket. Det er da, slik modellen indikerer, viktig å huske på at en evaluering ofte er mer komplisert og sammensatt enn det en enkel kausalmodell gir uttrykk for. Målsettinger ved et prosjekt eller tiltak kan være mange, særlig når det er flere ulike aktører inne i bildet, og de kan

også tenkes å være uklare, kanskje også motstridende. Det er derfor et poeng å ha kjennskap til mål og intensjoner på ulike nivå i prosjektet.

Ressurser

Videreutdanningen har i forsøksperioden vært utført i regi av Høgskolen i Bergen, og det er snakk om å gjøre liknende tilbud tilgjengelig andre steder i landet gjennom et desentralisert tilbud tre andre steder delvis basert på IKT.

For å innfri målsettingen for et tiltak blir det stilt en rekke ressurser til rådighet. Ressurser omfatter både penger, personer og deres fagkompetanse, samt organisatoriske og administrative ressurser som deltakerne rår over eller kan dra nytte av. Har eksempelvis videreutdanningen dratt nytte av viktige ressurser knyttet til Høgskolemiljøet ellers? Når resultatene fra videreutdanningstiltaket skal vurderes, og en eventuell utviding til andre steder i landet, er det relevant å ha god kjennskap til de ressurser som resultatene bygger på.

Ressursbegrepet kan og omfatte de ressurser som arbeidsgiver/kommunene har stilt til disposisjon i form av for eksempel lønnet permisjon, tilrettelegging for intern videreformidling av kunnskap som deltakeren i videreutdanningstilbudet har tilegnet seg.

Aktivitet

Dette handler om hvordan ressursene har blitt forvaltet. Hovedspørsmålet her blir hva aktørene har klart å få ut av ressursene de har hatt til rådighet. Dette viser til det som kalles for ”produktivitet” i modellen ovenfor. I sammenheng med videreutdanningstilbudet vil dette bl.a. omfatte forhold som omfang av kurs, lengde, fordeling geografisk, antall samlinger, omfang i bruk av IKT osv.

Resultat

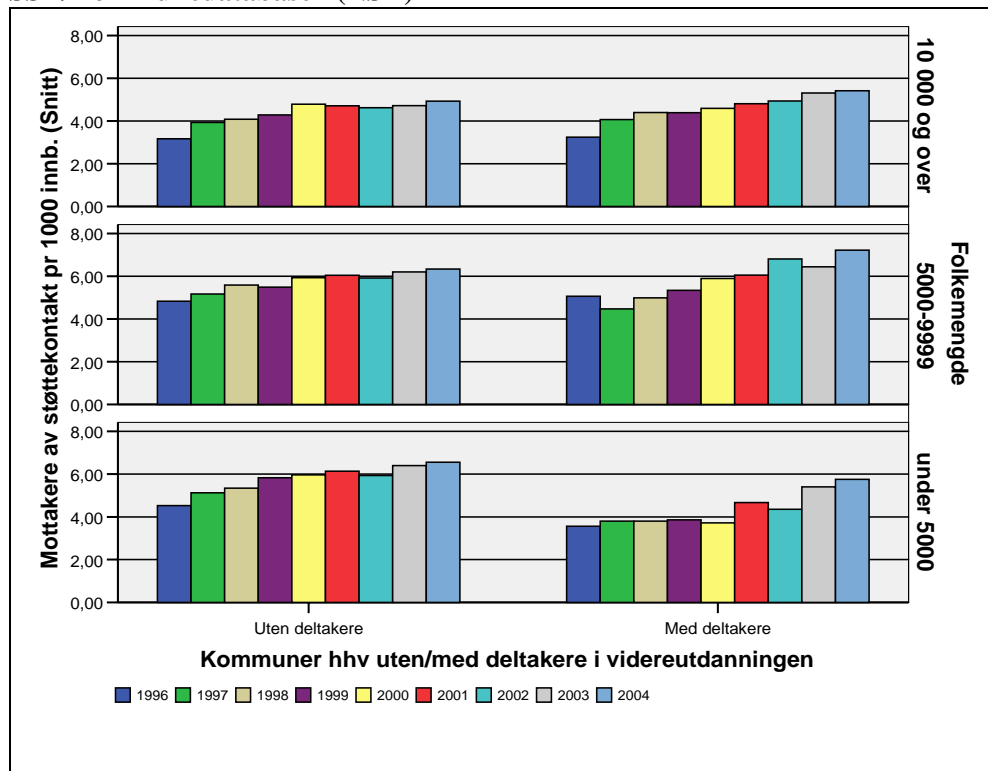
Endelig vil resultatet av videreutdanningstilbudet vurderes opp mot de tre tidligere nevnte punktene: I hvilken grad er mål og forventninger innfridd? Hvilken (og hvem sine) målsettinger og forventninger er det først og fremst snakk om? I hvilken grad er resultatene i tråd med overordnet målsettinger for videreutdanningstilbudet?

5. SPØRRESKJEMAUNDERSØKELSEN

5.1 KOMMUNENE STUDENTENE KOMMER FRA VERSUS KOMMUNENE FOR ØVRIG

Figuren nedenfor viser antall mottakere av støttekontakt per 1000 innbyggere i de kommunene som har deltakerne i undervisningen, sammenlignet med kommunene for øvrig (etter kommunestørrelse). Figuren viser at kommunene med deltakere ikke ser ut til å skille seg systematisk ut fra kommuner ellers, med unntak av de minste kommunene. Her ser det ut til at frekvensen av mottakere har vært lavere enn i små kommuner for øvrig, over hele perioden. I mellomstore og store kommuner kan det derimot se ut til at nivået blant kommuner med deltakere i videreutdanningen ligger noe over kommuner ellers.

Figur 1: Mottakere av støttekontakt per 1000 innbyggere i kommuner uten/med deltakere i videreutdanningen, etter kommunestørrelse. Datakilde: SSB/Kommunedatabasen (NSD)

5.2 GJENNOMFØRING OG UTVALG

5.2.1 Gjennomføring

Videreutdanningens administrasjon ved Høgskolen i Bergen, Avdeling for helse- og sosialfag, hjalp oss med å formidle et spørreskjema til alle som hadde deltatt i studiet årene 2002-2006. Spørreskjemaet ble sendt i papirformat, og returnert i en svarconvolutt adressert til Nordlandsforskning.

I følge videreutdanningens egne lister var populasjonen på totalt 131 studenter, hvorav 109 hadde fullført og 22 hadde sluttet underveis. 10 av utsendelsene ble returnert av posten på grunn av feiladressering (trolig flytting). Antall returnerte skjema etter puring var 60 skjema. Av de i alt 121 som mottok skjema fra oss utgjør dette en svarprosent på 50 %.

5.2.2 Utvalg

Tabell 1 viser hvilke fylker som er representert med deltakere i videreutdanningen i følge studiets egne registre, og hvilke fylker respondentene i spørreskjemaundersøkelsen bor i.

Vi ser at videreutdanningen i størst grad har rekruttert deltakere fra kommuner i eller i nærheten av regionene til de tre studiestedene (Bergen, Arendal, Tromsø). Videre er en stor del av deltakerne fra Hordaland (i hovedsak Bergen). Den fylkesvise fordelingen i vårt utvalg av respondenter gjenspeiler i rimelig grad fordelingen i deltakelse i videreutdanningen.

Ser vi på størrelsen på hjemkommunene til deltakerne i videreutdanningen (tabell 2), er store kommuner overrepresentert og små kommuner underrepresentert i utdanningen.

Tabell 1. Deltakelse i videreutdanningen og deltakelse i spørreskjemaundersøkelsen etter fylke. Antall kommuner og personer.

	Kommuner		Personer	
	Totalt antall kommuner i fylket	Kommuner representert med deltaker i videreutdanningen	Totalt pers. deltatt i vid.utd.	Pers deltatt i spørreskjema unders.
Østfold	18	0		0
Akershus	22	5	6	4
Oslo	1	0		0
Hedmark	22	1	1	0
Oppland	26	4	4	4
Buskerud	21	6	9	4
Vestfold	14	2	2	0
Telemark	18	3	3	2
Aust-Agder	15	5	13	7
Vest-Agder	15	2	2	1
Rogaland	27	5	7	3
Hordaland	33	16	45	22
Sogn og Fj.	26	2	2	1
Møre og Roms.	38	0		0
Sør-Trøndelag	25	0		0
Nord-Trøndelag	24	0		0
Nordland	44	5	6	4
Troms	25	5	7	4
Finnmark	19	1	2	2
N=	433	62	109	58*

*Antallet respondenter er 59, men kommunenavn manglet på én.

Tabell 2. Kommuner representert etter kommunistørrelse. Prosent. (N i parentes)

innbyggere	ingen deltakere	deltaker i videreutd	Totalt
under 2000	25 (92)	5 (3)	22
2-4999	36 (133)	19 (12)	33
5-9999	20 (74)	26 (16)	21
10-19999	12 (44)	23 (14)	13
20t el mer	8 (28)	27 (17)	10
Sum	100	100	100
N	371	62	433

Utvalg fordelt på kull:

I tabellen nedenfor ser vi at fire av ti deltakere i undersøkelsen har startet studiet etter den nye modellen (2006) med desentralisert opplegg. Disse igjen fordeler seg på 9 ulike fylker i landet, i nord, vest, og sør. De øvrige deltakerne fordeler seg noenlunde likt over alle tidligere studieår, men med en hovedvekt på 2002 og 2003.

Tabell 3. Hvilket år startet du videreutdanningen? Prosent

	Prosent	N
Høst 2002	24	14
Høst 2003	20	12
Høst 2004	15	9
Vår 2006	41	24
Total	100	59

5.2.3 Hvem er deltakerne? Kjennetegn utvalget

De fleste i undersøkelsen er kvinner (50 kvinner, 9 menn).

Aldersfordelingen i utvalget er: ca 1/3 under 40 år, 40 prosent er i 40 års alderen, mens knapp tredjedel er 50 år eller over¹¹.

På undersøkelsestidspunktet bodde de aller fleste (55 av 59) respondentene i samme kommune som de gjorde da de tok videreutdanningen. Majoriteten (63 prosent) har 4-årig høyere utdanning som høyeste fullførte utdanning; mens 30 prosent har minst 5-årig høyere utdanning. Bare 7 prosent (4 individer) har lavere utdanning (videregående). Det vil si at få deltar på grunnlag av realkompetanse.

Dersom vi ser på hvilken profesjonsbakgrunn deltakerne har, har majoriteten (to tredjedeler) sosialfaglig utdanning og en god del av disse (hver tredje av dem) har i tillegg helsefaglig utdanning. De øvrige i utvalget (en fjerdedel) har i hovedsak helsefaglig utdanning (alene), og en av ti har svart "annet". Bare tre respondenter har kulturfaglig utdanning. Godt over halvparten (60 prosent) tar eller har tatt andre etter- og videreutdanninger *i tillegg til* videreutdanningen i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige.

Hele 93 prosent hadde lønnet arbeid på heltid (76 prosent) eller deltid (17 prosent) da de søkte om opptak på videreutdanningen. På tidspunktet for vår undersøkelse

¹¹ Gjennomsnittsalderen er 45 år.

er fordelingen tilnærmet den samme; 71 prosent har lønnet arbeid på heltid, og 18 prosent deltid. De øvrige fordeler seg jevnt ut over på andre statuser. 87 prosent av de yrkesaktive er i offentlig sektor, de resterende fordeler seg omtrent likt på privat og frivillig sektor (hhv 6 og 8 prosent).

Den typiske respondenten i materialet er altså kvinne midt i 40-årene med sosial- eller helsefaglig profesjonsutdanning i heltids jobb i offentlig sektor, og sjansen er relativt stor for at vedkommende har en etter- og videreutdanning fra før.

5.3 VURDERING AV TJENESTENE I EGEN KOMMUNE

Vi stilte to spørsmål der vi ba respondenten gi en vurdering av situasjonen for tjenestene i sin kommune. Vi vil minne om at tabellene viser svarfordelingen blant deltakere i utdanningen, og ikke er representativ på kommunenivå.

Tabell 4 gjelder dekning, og viser at deltakerne oftere mener det er dårlig enn god dekning av tjenestene i sin kommune. På spørsmål om dekningen for støttekontakttjenesten på undersøkelsestidspunktet er det fire av ti deltakere som oppgir at det er dårlig eller svært dårlig dekning (43 prosent). Tilnærmet like mange (39 prosent) oppgir at situasjonen tilsvarende behovet eller bedre.

Også for privat avlastning rapporterer mange at dekningen i kommunen er dårlig (hver tredje), mens omtrent hver fjerde (26 prosent) sier at behovet er dekket. Her er det relativt mange (40 prosent) som ikke har oversikt over denne tjenesten.

Når det gjelder tilgangen på frivillige svarer seks av ti (58 prosent) at de ikke har oversikt. De fleste av de øvrige (30 prosent) vurderer situasjonen som dårlig eller svært dårlig.

Avlastning og frivillige vurderes altså som dårligere dekket enn støttekontakt, men det er samtidig mange som ikke har oversikt over de to førstnevnte tjenestene.

Tabell 4. Hvordan vurderer du dekkningen i din kommune i dag i forhold til behovet når det gjelder tilgang på følgende... (Prosent)

	Støttekontakt	Private avlastere	Frivillige
Svært god	5	4	-
God	15	9	4
Dekker akkurat behovet	22	13	7
Dårlig	27	29	25
Svært dårlig	16	5	5
Vet ikke	15	40	58
Total	100	100	100
N	55	55	55

Tabell 5 viser hvordan respondenten vurderer kommunens praksis for støttekontakter når det gjelder henholdsvis opplæring, rekruttering, individuell veiledning, og gruppeveiledning. Også her er det generelle bildet at deltakerne oftere vurderer situasjonen som dårlig enn som god.

Deltakerne vurderer situasjonen som klart dårligst når det gjelder gruppeveiledning (53 prosent dårlig/svært dårlig). Situasjonen vurderes best på området *rekruttering* (21 prosent god/svært god).

Tabellen tyder på at mange av deltakerne vurderer det slik at de er mindre flinke til å lære opp og veilede enn til å skaffe støttekontakter.

Tabell 5. Hvordan vurderer du situasjonen i din kommune i dag når det gjelder praksis på følgende områder... (Prosent)

	Opplæring	Rekruttering	Individuell veiledning	Gruppeveiledning
Svært dårlig	16	9	13	22
Dårlig	18	22	20	31
Middels	31	29	27	5
God	9	16	13	9
Svært god	5	5	4	2
Vet ikke	20	18	24	31
Total	100	100	100	100
N	55	55	55	55

I tabellen nedenfor ser vi at to av tre deltakere (63 prosent) oppgir at støttekontakttjenesten er lagt til sosialtjenesten og en av fem svarer at den ligger under helsetjenesten. Også for avlastning er sosialtjenesten vanligst, men er samtidig oftere underlagt helsetjenesten. For frivillige dreier det seg i hovedsak om kulturtjenesten eller ”annet”, som i en del tilfeller ser ut til å være frivillighets-sentralen.

Tabell 6. Hvordan er tjenestene organisert i din kommune? (Prosent)

	Støttekontakt	Avlastning	Frivillige
Sosialtjenesten	63	49	3
Helsetjenesten	20	38	14
Kulturtjenesten	4	13	31
Annet	12	0	51
Total	100	100	100
N	49	47	35

5.4 BAKGRUNN FOR AT MAN DELTOK I VIDEREUTDANNINGEN

De aller fleste i undersøkelsen, både de som startet opp i 2006 og kullene før, har fulgt alle samlinger, og har gjennomført eksamen. Når de uttaler seg om studietilbudet i undersøkelsen, så er det altså i høy grad basert på egen erfaring.

Det kan være grunn til å tro at det er en sammenheng mellom frafall fra undersøkelsen og frafall fra studiet. Dersom det er de minst fornøyde som har falt fra studiet og undersøkelsen kan tabellene tegne et mer positivt bilde enn det vi ville fått med alle i utvalget.

Bare én har svart at hun/han har permisjon fra studiet. Blant de som ikke fullførte studiet (eller trodde de ikke kom til å fullføre) er det seks som har oppgitt frafallsgrunn. Fire av disse tilhører 2006-studiet. Halvparten (3 individer) oppgir ”personlige årsaker” som frafallsgrunn, mens de øvrige har svart liten egenmotivasjon, stort arbeidspress på jobben, og ”andre årsaker”. Bare ett individ har oppgitt at ”studiet svarte ikke til forventningene” som én av sine to frafallsgrunner.

Tabell 7. For kull 2002-2004:

Fulgt samlinger; gjennomført eksamen	85
Fulgt samlinger; ikke gjennomført eksamen	3
Ikke fulgt alle samlinger; gjennomført eksamen	9
Ikke fulgt alle samlinger; ikke gjennomført eksamen	3
Total	100
N	34

Tabell 8. For kull 2006:

Fulgt samlinger; kommer til å ta eksamen	88
Fulgt samlinger, kommer ikke til å ta eksamen	-
Ikke fulgt alle samlinger; kommer til å ta eksamen	4
Ikke fulgt alle samlinger; kommer ikke til å ta eksamen	8
Total	100
N	24

I fire av fem tilfeller er det personen selv som tok initiativ til å søke om opptak på videreutdanningen. Bare tre av respondentene (5 prosent) svarer at man deltok på arbeidsgivers initiativ.

Tabell 9. Hvem tok først initiativ til at du skulle søke opptak ved videreutdanningen?

Jeg selv	81
Min arbeidsgiver	5
Kollega	9
Andre	5
Total	100
N	59

Det er et viktig funn at 11 respondenter (21 prosent) opplevde at arbeidsgiver var svært lite positiv til at vedkommende tok videreutdanningen. Seks av ti opplevde at arbeidsgiver var positiv eller svært positiv.

Tabell 10. I hvilke grad opplevde/oplever du at arbeidsgiver var/er positiv til at du tok/tar videreutdanningen? Prosent

Svært lite positiv	21
Middels	17
Positiv	38
Svært positiv	21
Missing	4
Total	100
N	53

Tabellen nedenfor viser at to av tre har hatt lønnet permisjon under alle samlingene.

Tabell 11. Har du hatt lønnet eller ulønnet permisjon under samlingene du har deltatt i? Prosent

Lønnet perm. alle samlinger	67
Lønnet perm. noen samlinger	5
Ulønnet alle samlingene	9
Annet	19
Total	100
N	57

Den vanligste begrunnelsen for å søke om opptak i videreutdanningen var utfordringer i kommunen eller utfordringer i tilknytning til egne arbeidsoppgaver. En god del begrunnet også deltakelsen med personlig interesse for temaet. Relativt få oppgir studiepoengene som grunn.

Tabell 12. Hva var grunnen(e) til at du søkte om opptak til videreutdanningen? Flere kryss mulig. N = antall kryss.

Utfordringer i kommunen	26
Utfordringer - egne arbeidsoppgaver	25
Ønske om kompetanseheving	25
Personlig interesse	17
Trengte studiepoengene	6
Annet	1
Sum	100
N	128

Tabellen nedenfor viser at flertallet, 86 prosent, mener at studieavgift ville gjort det vanskeligere å delta i videreutdanningen.

Tabell 13. Ville det ha gjort det vanskeligere for deg å ta denne videreutdanningen dersom du eller din arbeidsgiver måtte betale studieavgift?

Ja	86
Nei	14
Total	100
N	56

I tabell 14 ser vi at om lag en av fire (22 prosent) ville ha akseptert en semesteravgift på kr. 5000,- dersom de selv skulle betale. En god del flere (40 prosent) tror at arbeidsgiveren ville ha akseptert semesteravgift på dette nivået. Det er likevel over halvparten (56 prosent) som tror at arbeidsgiver ikke ville gått med på å dekke semesteravgift over hodet. Svært få i begge kategorier ville akseptert en studieavgift på kr. 10 000,-.

Tabell 14. Hvilken avgift ville du/din arbeidsgiver akseptert?

	Hvilken avgift ville du akseptert selv?	Hvilken avgift tror du din arbeidsgiver ville akseptert?
Ville ikke betalt noe	76	56
Max 5000 per semester	22	40
Max 10 000 per semester	2	4
Sum	100	100
N	58	55

5.5 ORGANISERING OG GJENNOMFØRING AV VIDEREUTDANNINGEN

Om lag en av seks (17 prosent) er lite eller svært lite positiv til "It's Learning", mens 63 prosent er positiv eller svært positiv. Studentene er mest positive til gruppediskusjonene. Her er 78 prosent positiv eller svært positiv.

Vi har også gjort en sammenligning mellom det nyeste kullet (2006) og de andre for "It's learning" (ikke vist i tabell). Her finner vi at 2006-kullet er mer positiv enn de tidligere kullene. 83 prosent er positiv eller svært positiv, mot 54 prosent i kullene før (forskjellen er statistisk signifikant). For de andre sidene ved studiet er det ikke en tilsvarende forskjell, men kullene før 2006 er noe mer positiv til gruppeoppgaver og gruppearbeid enn det det siste kullet var.

Tabell 15. I hvilken grad opplevde du ulike sider ved studiet som positiv/mindre positiv? Prosent.

	It's learning	Gruppearbeid knyttet til oppgaver/ arbeidskrav	Individuelle oppgaver/ arbeidskrav	Samarbeid med andre i studiet	Gruppediskusjoner
Svært lite positiv	7	10	3	5	5
Lite positiv	10	2	2	2	2
Middels	17	24	22	20	16
Positiv	47	53	53	51	53
Svært positiv	19	12	19	22	25
Sum	100	100	100	100	100
N	59	59	58	59	57

Flertallet av de som svarte i 2006-kullet er positiv til videooverførte forelesninger, men bare ca halvparten er positiv til videoforelesningene og rollespillene som er i opptak og kan avspilles på pc'en.

Tabell 16. I hvilken grad opplevde du ulike sider ved studiet som positiv/mindre positiv? Bare kull 2006. Prosent.

	Bare kull 2006	
	Videooverførte forelesninger – "live"	Video/rollespill - opptak til avspilling
Svært lite positiv	4	4
Lite positiv	8	4
Middels	16	44
Positiv	60	40
Svært positiv	12	8
Sum	100	100
N	25	25

Andelen som *ikke* har fulgt de videooverførte forelesningene må betegnes som relativt høy, omkring fire av ti (36-48 prosent), og særlig for forelesningen om nettverksarbeid gjennom Røde Kors (68 prosent som ikke fulgte forelesningen).

På direkteoverførte forelesninger kan det tenkes at tekniske og praktiske forhold som annonsering påvirker andelen som har fulgt forelesningene.

Tabell 17. Nærmere om de videooverførte forelesningene ("live", i studio). Kryss av for om du har fulgt og evt din vurdering (Kull 2006) Prosent.

	"Frivillighet og profesjonalitet"	"Fritid med bistand"	Frivillighets-sentralen	"Fysisk aktivitet som behandlingsmetode"	"Nettverksarbeid gjennom Røde Kors"
Lite/mindre fornøyd	0	0	0	0	14
Passe fornøyd	30	13	35	23	18
Svært fornøyd	30	39	25	41	0
Har ikke fulgt denne	39	48	40	36	68
Total	100	100	100	100	100
N	23	23	20	22	22

På de innspilte forelesningene er andelen som har fulgt de ulike forelesningene noe mer varierende en i de direkteoverførte forelesningene. Trolig er variasjonen i

deltakelsen her i mindre grad styrt av praktiske forhold, og mer av den interesse temaet (og foreleseren) vekker.

Tabell 18. Nærmere om de innspilte videoforelesningene (på opptak). Merk av for den/de du evt. har sett, og evt hva du synes om dem (Kull 2006). Prosent.

	"Normalitet og annerledeshet"	"Erfaringer fra en kommune"	"Fritidskalenderen"	Veiledningsvideoer
Lite/mindre fornøyd	0	0	0	4
Passe fornøyd	26	25	18	38
Svært fornøyd	61	38	23	38
Har ikke fulgt denne	13	38	59	21
Total	100	100	100	100
N	23	24	22	24

"It's learning" har oftest blitt brukt til innhenting av informasjon, og i forbindelse med gruppeoppgaver, og sjeldnest til gruppediskusjoner. Tabellen ovenfor viser også at 2006-kullet i beskjeden grad brukte programmet til å laste ned videoforelesninger og rollespill på opptak.

Tabell 19. Hvor ofte brukte du "It's learning" til følgende? Prosent

	Oppgaver	Informasjon	Gruppediskusjoner	Se videoforelesninger og rollespill på opptak (bare 2006)
Sjelden	12	3	39	35
Av og til	20	8	39	35
Ofte	44	56	20	17
Svært ofte	24	32	2	13
Total	100	100	100	100
N	59	59	59	23

Neste tabell viser et interessant mønster. Kullet fra 2006 oppgir at antallet samlinger burde vært høyere, mens de første kullene i større grad synes antallet samlinger var passe. Det er derimot en tendens til at kullene 2002-2004 mener at hver samling kunne vart flere *dager*. En nærliggende tolkning av tabellen er at det gjenspeiler økende vekt på IKT-pedagogikk og fjernundervisning.

Tabell 20. Hva er din mening om samlingenes antall og lengde? Prosent. N = Antall kryss.

	Høst 2002	Høst 2003	Høst 2004	Vår 2006	Alle
Burde vært flere samlinger	9	0	18	30	18
Burde vært færre samlinger	0	0	9	0	1
Antall samlinger er passe	50	52	36	26	38
Hver samling burde vart flere dager	14	24	18	9	14
Hver samling burde vart færre dager	0	0	0	0	0
Antall dager er passe	27	24	18	35	29
Total	100	100	100	100	100
N	22	21	11	43	97

Sammenhengen mellom årstall og svar er statistisk signifikant på .05 nivå

Det er en tendens til at 2006-studentene synes de tre IKT-pedagogiske hjelpemidlene egner seg bra i et slikt studie. Det er særlig It's learning som kommer godt ut, og 2006-kullet gir en mer positiv vurdering enn de tidligere kullene. Over 80 prosent mener at It's learning er godt eller svært godt egnet. Også for videoforelesninger mener et flertall at hjelpemidlene er godt eller svært godt egnet. Kullene 2002-2004 hadde ikke videooverførte forelesninger.

Tabell 21. I hvilken grad vil du si at følgende hjelpemidler egner seg for en studie som dette? Prosent.

	It's learning		Videoforelesn - "live"	Videoforelesn - opptak
	2002-2004	2006	2006	2006
Svært lite egnet	3	0	0	0
Lite egnet	3	8	8	9
Passe	6	8	21	17
Godt egnet	62	29	38	43
Svært godt egnet	26	54	33	30
Sum	100	100	100	100
N	34	24	24	23

Sammenhengen mellom årstall og svar er statistisk signifikant på .10 nivå for "It's learning"; for de to øvrige alternativene ikke statistisk signifikant.

5.6 FAGLIG INNHOLD

Omkring 70 prosent, uavhengig av årskull, mener det faglige innholdet er relevant eller svært relevant i forhold til egne interesser. En noe lavere andel finner det faglige innholdet relevant i forhold til jobben.

Tabell 22. Hvordan vil du beskrive relevansen av det faglige innholdet (forelesninger, pensum) i videreutdanningen? Prosent

	I forhold til egne interesser		I forhold til jobben	
	2002-2004	2006	2002-2004	2006
Svært lite relevant	0	0	9	4
Lite relevant	6	0	3	13
Middels	23	29	26	21
Relevant	49	63	38	42
Svært relevant	23	8	24	21
Sum	100	100	100	100
N	35	24	34	24

Sammenhengen mellom årstall og svar er ikke statistisk signifikant for noen av spørsmålene

Over halvparten mener det faglige opplegget virket motiverende på lysten til å jobbe videre med emnet, og i overkant av en fjerdedel mener det hadde en svært motiverende virkning.

Tabell 23. Virket det faglige opplegget motiverende på din lyst til å jobbe med emnet? Prosent.

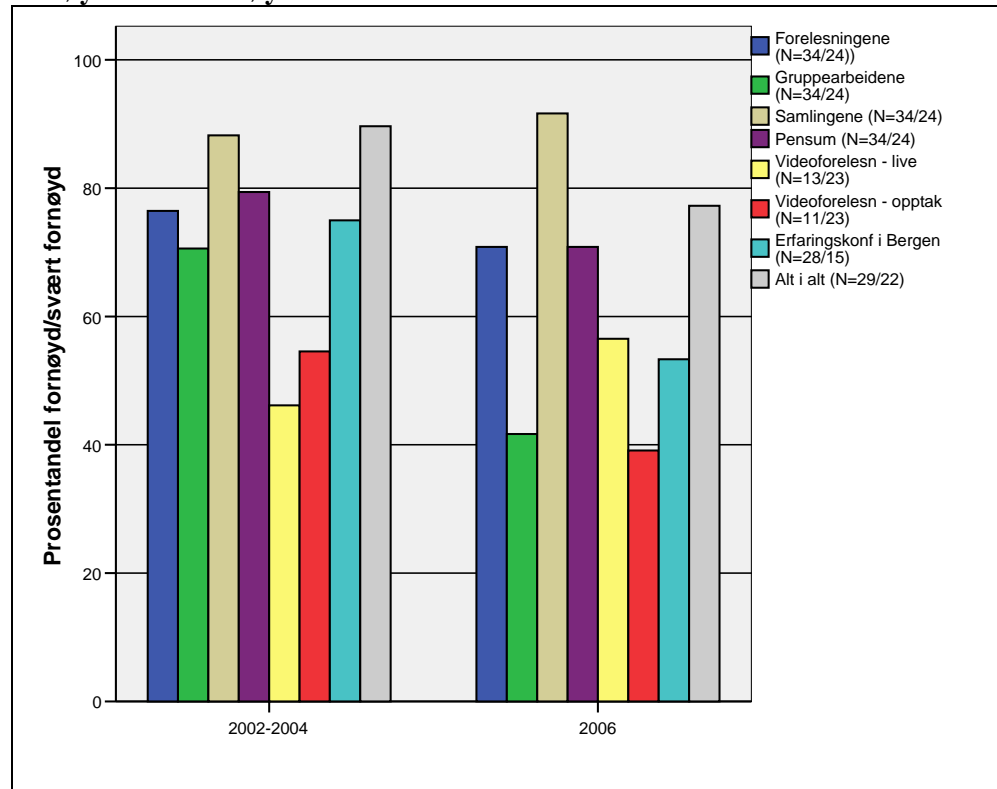
	2002-2004	2006	Alle
Svært lite motiverende	3	4	4
Både og	12	17	14
Virket motiverende	55	54	54
Virket svært motiverende	30	25	28
Sum	100	100	100
N	33	24	57

Sammenhengen mellom årstall og svar er ikke statistisk signifikant

Når vi ser på ulike deler av det faglige opplegget er det samlingene som kommer særlig positivt ut i både 2006-kullet og de foregående kullene. Studentene er også svært positiv til pensum. Minst positiv vurdering får videoforelesningene (2002-2004 kullene hadde ikke videoforelesninger). Alt i alt er mellom 77 og 90 prosent

av studentene fornøyde eller svært fornøyd med det faglige opplegget. Det er en tendens til at kullene 2002-2004 er noe mer fornøyd med forelesningene og særlig gruppearbeidene enn 2006-kullet.

Figur 2. Hvordan vurderer du ulike deler av det faglige opplegget? Prosent fornøyd/svært fornøyd.*

* Forskjellen mellom 2002-2004 og 2006 er statistisk signifikant på 5 % nivå for forelesningene, gruppearbeidene, og samlingene.

Neste tabell viser i hovedsak at støttekontakt oppleves som bedre dekket på de fire oppgitte emneområdene enn tilfellet er for avlastning og frivillig arbeid. Avlastning er det som kommer dårligst ut.

Tabell 24. Er det noen temaer du synes ble for lite vektlagt? Prosent.

	Støttekontakt	Avlastning	Frivillig arbeid
Rekruttering	15	19	17
Organisering	17	29	24
Opplæring	14	22	19
Veiledning	18	20	19
N	59	59	59

Et klart funn i tabellen nedenfor er at arbeidskravene ikke oppleves som vanskelige. Ni av ti er uenig i påstanden. De synes heller ikke antallet arbeidskrav er for høyt. Det er derimot noen (ca en av fem) som mener at arbeidskrav i gruppe fungerte dårlig, og også noen som er enig i påstanden om at innlevering via It's learning ikke fungerte, selv om flertallet er uenig også på begge disse påstandene.

Vi har også sett på forskjeller mellom 2006 og kullene før (ikke vist i tabell). Forskjellene er ikke store, men to unntak kan likevel nevnes. Det gjelder arbeidskrav i gruppe, hvor en tredjedel av 2006-kullet er enig i at det fungerte dårlig, mot en av seks i kullene før. Det andre er innlevering via It's learning. Her er imidlertid 2006-kullet mer positiv, med en høyere andel (80 prosent) som er uenig i påstanden, mot 60 prosent i kullene før.

Tabell 25. I hvilken grad er du enig/uenig i følgende påstander om arbeidskravene? Prosent.

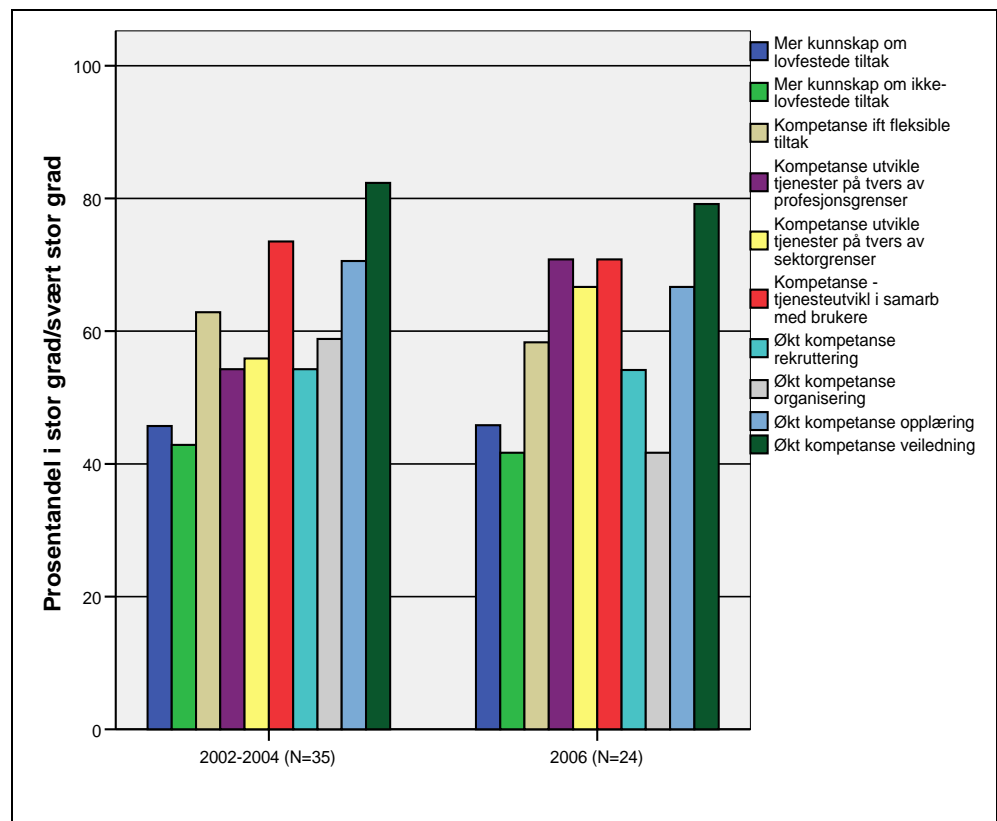
	For vanskelige arbeidskrav	For mange arbeidskrav	For lite relevante arbeidskrav	Arbeidskrav i gruppe fungerte dårlig	Innlevering via It's learning fungerte ikke
Helt uenig	45	24	24	20	29
Uenig	43	49	42	36	38
Verken enig eller uenig	10	19	20	22	12
Enig	2	7	12	15	17
Helt enig	0	2	2	7	3
Sum	100	100	100	100	100
N	58	59	59	59	58

5.7 UTBYTTET AV VIDEREUTDANNINGEN

På spørsmål om utdanningen har gitt kompetanseøkning på bestemte områder, viser resultatene at det i første rekke er økt *veiledningskompetanse* som har vært det viktigste. 80 prosent svarer i stor/svært stor grad på dette spørsmålet. De opplever også at studiet har gitt økt kompetanse i opplæring, og i tjenesteutvikling i samarbeid med brukerne. Det som kommer dårligst ut er *kunnskap*, om lovfestede og ikke lovfestede tiltak, og i en viss grad kompetanse i organisering.

Det er ingen systematiske forskjeller mellom 2006-kullet og de tidligere kullene i disse spørsmålene.

Figur 3: I hvilken grad mener du at utdanningen har gitt kunnskap/kompetanseøkning på følgende områder? Prosent.

Ingen statistisk signifikante forskjeller mellom 2002-2004 og 2006.

Neste tabell viser at respondentene først og fremst opplever videreutdanningen som viktig for *utførelsen* av egen jobb og mindre viktig for stillingsopprykk eller andre jobbmuligheter. To av tre mener at videreutdanningen er helt uten betydning for stillingsopprykk. Det er verd å merke seg at en del svarer at videreutdanningen representerer nyttige vekttall. En tolkning av tabellen synes altså å være at praktisk nytte i forhold til egen jobb, samt vekttall (formell kvalifisering) er viktigere motivasjon for å ta videreutdanningen enn økte jobbmessige karrieremuligheter.

Det er her ikke nevneverdige forskjeller mellom 2006-kullet og de foregående kullene.

Tabell 26. Hvilken verdi/nytte mener du videreutdanningen har for deg selv på følgende områder? Prosent.

	Utførelse egen jobb	Stillingsopprykk	Andre jobbmuligheter	Nyttige vekttall
Helt uten betydning	16	64	26	17
Noe betydning	52	31	58	59
Stor betydning	32	5	16	24
Total	100	100	100	100
N	56	55	57	58

En av tre oppgir at de har startet opp prosjekt/tiltak på arbeidsplassen som et resultat av videreutdanningen. Det er, kanskje ikke uventet, en tendens til høyere andel for kullene 2002-2004 enn for 2006 (ikke statistisk signifikant). Her er det fire av ti som har satt i gang tiltak. En av tre (uavhengig av kull) sier at de verken har startet opp eller har planer om å starte opp noe prosjekt eller tiltak.

Tabell 27. Har du startet opp noe prosjekt/tiltak på din arbeidsplass som et resultat av videreutdanningen? Prosent

	2002-2004	2006	Alle
Ja	44	29	38
Nei, men har planer om	18	33	24
Nei, og har ikke planer om det	38	38	38
Total	100	100	100
N	34	24	58

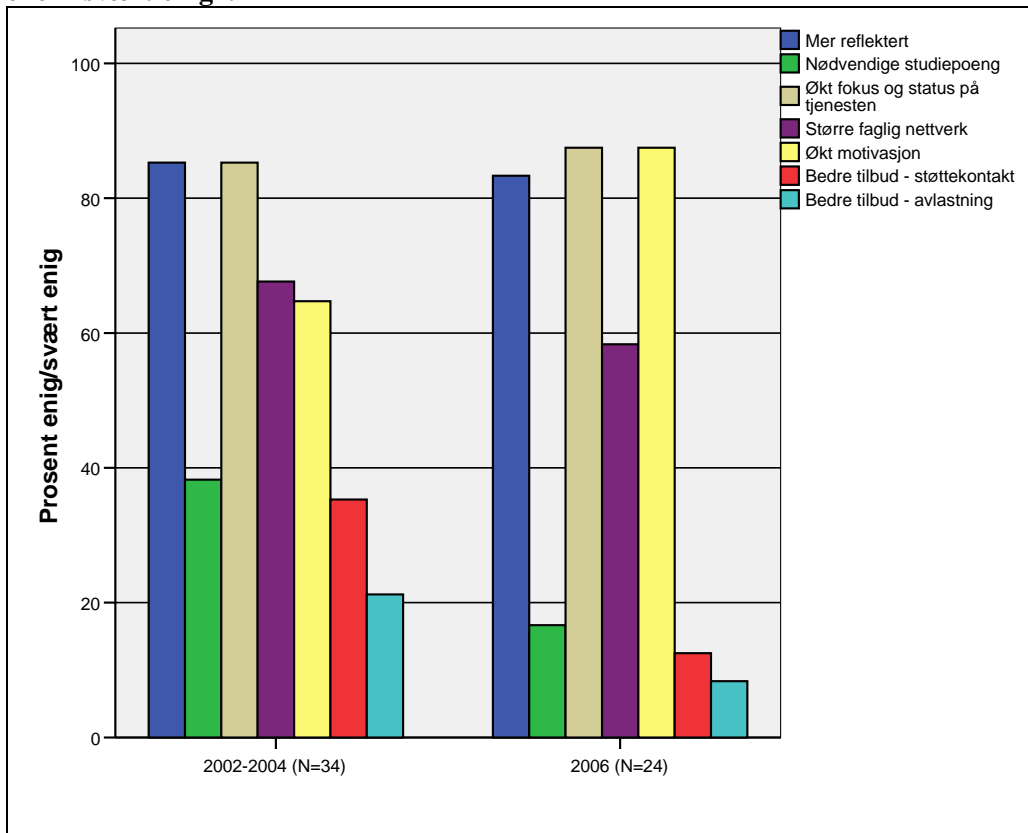
(Forskjellen 2002-2004 og 2006 er ikke statistisk signifikant)

Til slutt i spørreskjemaet ba vi respondentene ta stilling ulike påstander om mulige virkninger av det å delta på videreutdanningen (se påstandene i fulltekst i spørreskjemaet i vedlegget).

Neste figur viser at deltakerne først og fremst oppgir som gevinst at de har blitt mer reflektert om ulike måter å løse behovene på, samt at videreutdanningen har gitt økt fokus og status til en viktig tjeneste i kommunen. En god del svarer også økt motivasjon, og større faglige nettverk som virkning av videreutdanningen. Noen få oppgir nødvendige studiepoeng som et viktig resultat. Mens de tidligere kullene (2002-2004) oftere oppgir ”nødvendige studiepoeng” som viktig resultat av videreutdanningen enn det 2006-kullet gjør, oppgir 2006-kullet oftest ”økt motivasjon” som en virkning (begge forskjeller statistisk signifikant).

Bedret tjenestetilbud i kommunene på henholdsvis avlastning og støttekontakt får ikke særlig oppslutning, og ikke uventet aller minst i 2006-kullet. Sammenhengene er enkeltvis ikke statistisk signifikant, men de to indikatorene peker i samme retning. Mønsteret kan trolig forklares med både at det tar tid før kompetanseheving på personnivå kan gi seg utslag i utformingen av en offentlig tjeneste, og at det sannsynligvis er en rekke ulike faktorer som innvirker på kvaliteten på en tjeneste, i tillegg til kompetanseheving.

Figur: Påstander om videreutdanningens virkninger. Prosentandel ”enig” eller ”svært enig”.*

* Forskjellen mellom 2002-2004 og 2006 er statistisk signifikant på 5 % nivå for "Nødvendige studiepoeng" og "Økt motivasjon".

5.8 OPPSUMMERING

Spørreskjemaet ble sendt alle studenter som deltok i videreutdanningen i perioden 2002-2006. I alt 60 studenter returnerte spørreskjema, noe som tilsvarer en svarprosent på 50 prosent. 41 prosent av utvalget (24 studenter) tilhører kull 2006, mens resten av utvalget tilhører kullene 2002-2004.

Nedenfor følger et sammendrag av resultater i spørreskjemaundersøkelsen:

Hvem er deltakerne:

- Den typiske respondenten i materialet er en kvinne midt i 40-årene med sosial- eller helsefaglig profesjonsutdanning i heltids jobb i offentlig sektor, og sjansen er relativt stor for at vedkommende har en etter- og videreutdanning fra før.

Situasjonen i kommunene deltakerne kommer fra:

- På spørsmål om dekningen for støttekontakttjenesten på undersøkelsestidspunktet er det fire av ti deltakere som oppgir at det er dårlig eller svært dårlig dekning (43 prosent). Avlastning og frivillige vurderes som dårligere dekket enn støttekontakt, men det er samtidig mange som ikke har oversikt over de to førstnevnte tjenestene.
- Resultatene tyder på at kommunene er mindre flinke til å lære opp og veilede enn til å skaffe støttekontakter. Deltakerne vurderer oftere situasjonen i kommunen når det gjelder opplæring, rekruttering og veiledning som dårlig enn som god. Deltakerne vurderer situasjonen som klart dårligst når det gjelder gruppeveiledning. Situasjonen vurderes best på området *rekruttering*.
- To av tre deltakere oppgir at støttekontakttjenesten er lagt til sosialtjenesten. En av fem svarer at den ligger under helsetjenesten. Også for avlastning er sosialtjenesten vanligst, men er samtidig oftere underlagt helsetjenesten. For frivillige dreier det seg i hovedsak om kulturtjenesten eller "annet", som i en del tilfeller ser ut til å være frivillighetssentralen.

Bakgrunn for deltakelse i videreutdanningen

- De aller fleste i undersøkelsen, både de som startet opp i 2006 og kullene før, har fulgt alle samlinger, og har gjennomført eksamen. Frafallet fra studiet er altså relativt lavt.
- I de aller fleste (fire av fem) tilfeller er det personen selv som tok initiativ til å søke om opptak på videreutdanningen. Bare tre av respondentene (fem prosent) svarer at man deltok på arbeidsgivers initiativ.

- Et flertall - seks av ti - opplevde at arbeidsgiver var positiv eller svært positiv. Det er likevel en betydelig andel (21 prosent) som opplevde at arbeidsgiver var svært lite positiv til at vedkommende tok videreutdanningen.
- De fleste (to av tre) har hatt lønnet permisjon under samlingene.
- Den vanligste begrunnelsen for å søke om opptak i videreutdanningen var utfordringer i kommunen eller utfordringer i tilknytning til egne arbeidsoppgaver. En god del begrunnet også deltakelsen med personlig interesse for temaet.
- De fleste (86 prosent) mener at studieavgift ville gjort det vanskeligere å delta i videreutdanningen. Tre av fire ville ikke akseptert å betale noe selv, og litt over halvparten tror heller ikke arbeidsgiver ville akseptert å betale noe. Svært få i begge kategorier ville akseptert en studieavgift på kr. 10 000,-.

Organisering og gjennomføring av videreutdanningen

- Om lag en av seks (17 prosent) er lite eller svært lite positiv til "It's Learning". Studentene er mest positive til gruppediskusjonene.
- Vi finner at 2006-kullet er mer positiv til "It's learning" enn de foregående kullene.
- Flertallet av de som svarte i 2006-kullet er positiv til videooverførte forelesninger
- Andelen som *ikke* har fulgt de videooverførte forelesningene må betegnes som relativt høy, omkring fire av ti (36-48 prosent).
- "It's learning" har oftest blitt brukt til innhenting av informasjon, og i forbindelse med oppgaver, og sjeldnest til gruppediskusjoner.
- Kullet fra 2006 oppgir at antallet samlinger burde vært høyere, mens de første kullene i større grad synes antallet samlinger var passe.
- Det er en tendens til at 2006-studentene er mer positive til de tre IKT-pedagogiske hjelpemidlene enn det de tre tidligere kullene gjør. Over 80 prosent mener at It's learning er godt eller svært godt egnet.

Faglig innhold

- To av tre deltakere (omkring 70 prosent), uavhengig av årskull, mener det faglige innholdet er relevant eller svært relevant i forhold til egne interesser. En noe lavere andel finner det faglige innholdet relevant i forhold til jobben.
- Omkring 80 prosent mener det faglige opplegget virket motiverende eller svært motiverende på lysten til å jobbe videre med emnet, noe som gjelder for både 2006-kullet og kullene før.

- Når vi ser på ulike deler av det faglige opplegget er det *samlingene* som kommer særlig positivt ut i både 2006-kullet og de foregående kullene. 90-100 prosent er fornøyd/svært fornøyd med samlingene. Videoforelesningene på opptak kommer dårligst ut (gjelder bare 2006-kullet).
- Støttekontakt oppleves som bedre dekket opp i undervisningen enn avlastning og frivillig arbeid.
- Et klart funn er at arbeidskravene ikke oppleves som vanskelige. Ni av ti er uenig i påstanden. De synes heller ikke antallet arbeidskrav er for høyt.

Utbyttet av videreutdanningen

- På spørsmål om utdanningen har gitt kompetanseøkning på bestemte områder, er det i første rekke er økt *veiledningskompetanse* som har vært det viktigste.
- Det som kommer dårligst ut er *kunnskap*, om lovfestede og ikke lovfestede tiltak, og i en viss grad organisering.
- Respondentene opplever først og fremst opplever videreutdanningen som viktig for *utførelsen* av egen jobb og mindre viktig for stillingsopprykk.
- En av tre oppgir at de har startet opp prosjekt/tiltak på arbeidsplassen som et resultat av videreutdanningen.
- På spørsmål om videreutdanningens virkninger oppgir deltakerne først og fremst at de har blitt mer reflektert om ulike måter å løse behovene på, samt at videreutdanningen har gitt økt fokus og status til en viktig tjeneste i kommunen.
- ”Økt motivasjon” er et viktig utbytte av videreutdanningen. Dette gjelder i særlig grad for 2006-kullet.

6. INTERVJUER MED NÅVÆRENDE OG TIDLIGERE STUDENTER

Dette kapitlet bygger på den kvalitative studien blant et utvalg på 11 tidligere og nåværende studenter ved videreutdanningen. Vi vil også vise til resultater fra spørreskjemaundersøkelsen der dette er relevant.

Kapitlet tar først opp følgende temaer:

- Bakgrunn for at de søkte studiet, og respons fra arbeidsgiver
- Forventninger til studiet

Deretter tar vi opp spørsmål som vedrører ulike sider ved måten studiet organiseres og gjennomføres på:

- Selvstudium
- IKT-pedagogikk
- Arbeidskravene
- Eksamensform
- Faglig innhold
- Det sosiale aspektet ved utdanningen
- Tilfredshet med videreutdanningen

Til slutt skal vi se hva informantene sier om utbytte fra utdanningen, både personlig og i forhold til egen jobb.

6.1 BAKGRUNN FOR AT STUDENTENE SØKTE OPPTAK OG RESPONS FRA ARBEIDSGIVER

Studentene forteller at de fikk høre om videreutdanningen på ulike måter. Flere fikk høre om studiet av venner eller kollegaer som hadde tatt det, som en forteller:

”Jeg hørte om studiet via noen venninner som hadde tatt det og syntes det hørtes spennende ut. Pluss at det var kjent for å være 30 lett-tjente studiepoeng. Jeg var ute etter noe som passet med det å få unger. Var litt ute etter ”billige” poeng. Jeg søkte på videreutdanningen for å ikke få så store

”hull” i CV-en. Men når jeg først kom inn på studiet, ville jeg få mest mulig ut av det.”

En annen forteller:

”Jeg fikk høre om videreutdanningen av to andre som jeg hadde studert med. De tok det året før. De sa det var veldig greit å ta det ved siden av jobb og følte at de hadde fått noe igjen for det.”

Atter andre så bl.a. annonse for studiet i aviser, på internett eller i fagblad, som en sa:

”Jeg så annonse for utdanningen. Så at det bl.a. dreide seg om arbeid for fritid rettet mot personer med spesielle behov. Den biten fanget min interesse.”

De fleste av studentene som ble intervjuet, tok selv initiativet til å søke opptak. Flere av studentene vi intervjuet informerte heller ikke arbeidsgiver før etter at de hadde søkt og kommet inn på videreutdanningen. Enkelte av studentene følte seg derimot litt ”presset” av arbeidsgiver eller kollegaer til å ta dette studiet. En av studentene søkte for eksempel om opptak for å være ”støtte” for en kollega som ville ta utdanningen, men som vegret seg for å ta den alene. Denne studenten søkte opptak siste dag og sier at det var litt på impuls.

De fleste studentene følte at arbeidsgiveren var positiv til at de ønsket å ta videreutdanningen, også i de tilfellene der det ikke var diskutert på forhånd. Flere av studentene vi intervjuet peker på at arbeidsgiver så behovet for økt kunnskap om bl.a. veiledning og rekruttering av støttekontakter og avlastere. De fleste fikk da også fri med lønn for å delta på samlingene. Enkelte av studentene vi intervjuet peker på at selv om sjefen var positiv, så var det en kollektiv avgjørelse på arbeidsplassen at de skulle få fri med lønn, siden det begrenset hva de andre kunne ta av kurs o.l., som en forteller: *”Det var en klar prioritering fra kollegaene.”* Og siden kollegaene måtte ”ofre” noe, følte denne studenten at det krevdes eller ble forventet at kollegaene skulle få noe igjen. Etter hver samling ga hun derfor tilbakemelding til kollegaene om hva hun hadde lært. Hun sier at hun var selv med å bestemme at hun skulle gjøre det, og opplevde det som en selvfølge og noe positivt.

Mens enkelte av studentene tror at arbeidsgiver ville ha dekket utdanningen dersom den ikke hadde vært gratis, tviler andre på det. En av studentene sier at han fikk dekket utgiftene til studiet fra noen prosjektmidler som kommunen hadde. Han sier at kommunen neppe ville ha prioritert å dekke utgiftene hans i forbindelse med

studiet hvis de ikke hadde hatt disse midlene. Dette medførte også at enkelte kollegaer til denne studenten var misunnelige fordi han fikk dekket videreutdanning. De fleste av studentene som vi snakket med, fikk altså fri med lønn, og enkelte fikk i tillegg dekket alle andre utgifter (til bøker osv.). I enkelte tilfeller fikk også kollegaer fri for å delta på de videooverførte forelesningene.

En av studentene, som jobbet innen eldreomsorgen da hun tok utdanningen, fikk ikke fri med lønn for å delta på samlingene, men måtte benytte seg av oppsamlede fridager. Hun sier at ledelsen på arbeidsplassen valgte å prioritere andre områder, noe som blant annet ble begrunnet ut fra dårlig økonomi. Hun fikk ikke respons fra verken ledelsen eller kollegaene da hun argumenterte for viktigheten av dette studiet for hennes arbeidsfelt. Selv synes hun de burde vært mer åpne og mottakelige for denne type videreutdanning. Det varierte også hvor mye ledelsen på arbeidsplassene la til rette for studentene kunne jobbe med studiet i arbeidstiden.

Ikke alle studentene hadde kollegaer på arbeidsplassen som ville involveres i studien. Flere opplevde at ledelsen og/eller kollegaer er interessert i dette feltet. En av studentene forteller:

”Jeg har fått med 5-6 kollegaer, inkludert nærmeste sjef, fra jobben på en av de videooverførte forelesningene. Den om treningskontakter. Sjefen syntes temaet var glimrende og hun var åpen for det.”

Denne studenten sier at han har fått flere på arbeidsplassen interessert i dette. Enkelte andre av studentene opplevde at de var de eneste på arbeidsplassen som var opptatt av disse tingene. De hadde ingen der som de kunne drøfte ting med underveis i studiet, og hadde derfor desto større behov for å snakke med medstudentene under samlingene.

Flere av studentene ønsket å ta videreutdanningen fordi de følte at de hadde behov for å lære mer om bl.a. rekruttering, veiledning og oppfølging av støttekontakter og avlastere. Flere var i stillinger der de jobbet mer eller mindre direkte med disse tjenestene, som en sier:

”De har gjerne mye med støttekontakter å gjøre, de som jobber i bofellesskap. Så det var derfor jeg valgte å ta studiet. Hvordan følge opp osv. For vi har hatt veiledningen selv i bofellesskapet. Så det ville jeg lære mer om.”

Andre jobbet i forhold til utsatte/sårbare grupper som har spesielle behov knyttet til fritid og som de mener kan ha behov for hjelp til å fylle og organisere fritiden.

6.2 STUDENTENES FORVENTNINGER TIL STUDIET

Studentene hadde forskjellige forventninger til utdanningen. Noen hadde klare forventninger, mens andre ikke hadde det. Hvorvidt studentene hadde klare forventninger henger bl.a. sammen med bakgrunnen for hvorfor de søkte opptak. Studenten som meldte seg opp for å ”støtte” en kollega, sier:

”Jeg hadde ingen klare forventninger, siden jeg hev meg på litt impulsivt. Jeg var avventende til selve kurset.”

Andre hadde derimot forventninger til å lære nye ting og få nye impulser og inspirasjon. Studentene hadde bl.a. forventninger knyttet til:

1) Nettverksbiten - møte andre som jobber med det samme. Komme inn i et større fagmiljø.

2) Det som går på **veiledning** og **rekruttering** av støttekontakter og avlastere. En student forteller: *”Det var hoveddrivkraften. Kjente mest til frivillige. Ville bli trygg på dette.”* En annen forteller:

”Jeg hadde forventninger om å lære - Hvordan veilede en som er støttekontakt. Det er jo mange uprofesjonelle, studenter. Og faktisk, også det å være veileder for folk som er eldre enn en selv og som har en del erfaring. Men det er likevel jeg som kjenner personen best, den som har støttekontakt. I tillegg det med rekruttering. Hvis det er noe jeg kommer bort i seinere, f.eks. på sosialkontor, det med rekruttering og hvordan en kan beholde støttekontakter. Det har vi jo ikke kommet borti enda. Det kommer på siste samling – det jeg er mest interessert i.”

Flere av studentene forteller at de i jobben de hadde, slet med bl.a. å rekruttere nok støttekontakter og det å kunne ivareta dem best på en best mulig måte. De håpet at utdanningen kunne gjøre dem bedre rustet overfor utfordringene på jobben.

3) Få mer kunnskap om bl.a. **bruk av frivillige** og hvordan en kan bruke **støttekontaktordningen**, som en student sier:

”Jeg synes at støttekontakter kunne vært mer brukt i sykehjem, bl.a. overfor (særlig unge) demente og eldre med kols. Det er vanskelig å få til fordi en er vant til og bruke frivillige på en annen måte, samt at en ikke organiserer støttekontakter for denne gruppen. Jeg ville lære mer, få nye kunnskaper. Sette det jeg kunne ”på plass”.”

4) Å få vite hvilke **jobbmuligheter** de har med denne videreutdanningen.

5) Å lære **kommunikasjonsteknikker**, konkret samtaleteknikk.

6.3 SELVSTUDIUM

Videreutdanningen er langt på vei et selvstudium, hvor studentene i løpet av studieåret har tre samlinger hvor de har undervisning og får møte og snakke med de andre studentene. Resten av tiden må studentene studere på egen hånd. Nedenfor vil vi se nærmere på hva studentene synes om denne studieformen.

6.3.1 Samlingene

Når det gjelder samlingene, synes de fleste at de har vært bra og at de har hatt stort utbytte av å delta på dem, både på grunn av forelesningene, men også fordi de har fått snakke med de andre studentene, som en sier: *"Fint å møte de andre studentene. Knytte kontakter."*

De fleste studentene vi intervjuet er enige i at programmet på disse samlingene var stramt. Enkelte syntes også at programmet var for kompakt, som en sier:

"Jeg gruet meg til samlingene pga at det var så lange dager. Jeg skrev derfor handleliste i timene. Det var et stramt program for samlingene."

Flere ønsket at samlingene skulle vare over flere dager siden det ble for mye på en gang under samlingene og dårlig tid til bl.a. refleksjon. En av studentene foreslår en uke, mens en annen sier at samlingene burde vært en dag ekstra. En student sier:

"På den første samlingen var det noen som klaget på at de kunne gjort dagene litt lenger og litt færre. Jeg syns det var greie tre dager. Men siden det er så få samlinger på ett år, kunne det kanskje være greit å ha hatt 4 dager. For de som først reiser, er 3 egentlig få dager."

Flere sier at det ikke nødvendigvis bør bli flere samlinger. Andre sier at de ideelt sett kunne ha tenkt seg lengre samlinger, men de innser at det er lite realistisk å få til (at arbeidsgiverne gir flere dager fri med lønn). I forrige kapittel så vi at nesten en av fem mener det burde vært flere samlinger og 14 prosent mener at samlingene burde vart flere dager. Ingen eller nesten ingen synes det burde vært færre samlinger eller færre dager på samlingene. Vi så også at nesten 40 prosent av

studentene mener antall samlinger er passe, mens bare litt under 30 prosent mener antall dager på samlingene er passe.

Andre ting studentene trekker frem:

- Samlingene var motiverende, men ga ingen ”kick off” - følelse.
- Det kunne vært litt mer sosialt på samlingene.
- Det bør være rom for diskusjoner under samlingene. Enkelte peker på at de har klart å få tatt opp det de er spesielt interessert i å snakke om, som en av studentene sier: ”Jeg har snakket om/tatt opp det jeg vil på samlingene.”
- Andre samling 2006 startet med en konferanse. En av studentene syntes den var litt på siden av hva han er opptatt av. Han tror temaene var mer interessant for de andre. Han knyttet imidlertid kontakter med andre under konferansen og det syntes han var veldig bra.
- Flere synes samlingene var en fin atspredelse fra jobben, og veldig sosialt.

6.3.2 Å studere på egen hånd

Videreutdanningen er et selvstendig studium, basert på at studentene skal jobbe på egen hånd. Flere savnet imidlertid noen mer frivillige samlinger i tilknytning til skolen, fordi de føler at de blir litt for alene. To av studentene forteller:

”Det er jo få samlinger. Og du er jo mye, egentlig bare aleine om din egen motivasjon for å jobbe med det. Og der daler det litt for min del.”

”Jeg fikk en følelse av at folk hadde latt det skli litt ut mellom samlingene. Føler ikke helt at du er en student. Er jo ikke så stort studie heller.”

Flere synes det blir tyngre å sette seg ned når du ikke har en gruppe å samarbeide med. En av studentene forteller at hun viste om flere som hadde sluttet fordi de følte seg alene, og ikke hadde noen å samarbeide med. Selv fikset hun det siden hun deltok i grupper. Studentene savnet som sagt, kanskje litt mer gruppearbeid utenom samlingene og syntes at lærerne/koordinatorene kanskje kunne ha oppfordret dem til det. Samtidig innser de at de kan jo gjøre det, at det er opp til hver enkelt.

6.4 IKT-BASERT STUDIE

6.4.1 It`s learning

Flere av studentene hadde i all hovedsak positive erfaringer med det å bruke It`s learning. De sier bl.a. at det var enkelt og greit å bruke It`s learning. En student sier:

”Det er et veldig bra program å bruke, lett og oversiktlig. Vi kan gå inn der, og der ligger all informasjon, forelesningsnotater osv. ”

Enkelte av studentene hadde derimot ikke like gode erfaringer med It`s learning, og sier bl.a. at det var en stor utfordring å sette seg inn i It`s learning. En del av de tidligere studentene forteller også om dataproblemer som gjorde det vanskelig å bl.a. bruke det hjemme. I kapittel 5 så vi at omtrent to tredjedeler av studentene opplevde It`s learning som positiv eller svært positiv, og at de aller fleste studentene bruker It`s learning ofte eller svært ofte til å hente informasjon. Alt i alt ser det altså ut til at studentene er godt fornøyd med It`s learning. Vi så også i forrige kapittel at et stort flertall av studentene mener at It`s learning egner seg for denne type studie.

Studentene fikk en innføring i å bruke It`s learning da de begynte på studiet. I tillegg kunne de ta kontakt dersom de hadde problemer eller lurte på ting. En av studentene forteller også at hun fikk hjelp fra bl.a. *”en ungdom i huset som hadde vært borti systemet - fikk nødhjelp innimellom”*. I begynnelsen av studiet hadde de også et arbeidskrav som ”tvang” dem til å sette seg inn i It`s learning.

En ting som de fleste studentene trakk frem som problematisk i forhold til det å bruke It`s learning var knyttet til gruppearbeid. De aller fleste syntes det var krevende å skulle skrive oppgave sammen med 3-4 andre som bodde andre steder, via nettet. *”Det å få oppgaven til å henge sammen og ha en rød tråd”*, som en sa. Det ble bl.a. nevnt at det var vanskelig å koordinere, og finne felles problemstillinger/ståsted. Enkelte pekte også på at de foretrakk å snakke og samarbeide med folk direkte.

Studentene ble sterkt oppfordret til å delta på diskusjonsforumet på It`s learning. Men det har vært liten aktivitet på det området. Studentene er klar over at lærerne har oversikt over hvem som er inne. De har også fått tilbakemelding fra skolen om at de måtte ”skjerpe seg” uten at det hjalp. Enkelte sier at de var litt aktiv den første tiden. I forrige kapittel så vi at bare 22 prosent av studentene oppgir at de bruker It`s learning ofte eller svært ofte til gruppediskusjoner. Nesten 40 prosent sier at de

av og til bruker It`s learning til dette formålet, og like mange sier at de sjelden gjør det.

Lærerne/koordinatorene kan altså gå inn og se hvor mye den enkelte student bruker It`s learning. Enkelte studenter oppfatter ”overvåkingen” fra ledelsen som et positivt press. Det at studentene vet at de blir ”holdt øye med” kan gjøre at de skjærer seg. Dette var en student som er veldig aktiv. Flere sier at de har inntrykk av at lærerne følger med. De blir da også kontaktet dersom de er for sjelden inne på It`s learning. Ingen av de vi intervjuet gir uttrykk for at de opplever ”overvåkingen” som ubehagelig.

Det ligger også noen innspilte videoforelesninger på It`s learning. En student sier:

”Har sett dem – det er det. Noen synes jeg var bra og hadde interessante tema. Det var en engasjerende forelesning om veiledning. Kan bruke det på andre områder.”

Flere synes det er bra at de kunne se disse forelesningene når de ville. I kapittel 5 så vi at det varierer hvor mange som har sett de ulike forelesningene. Mens hele 87 prosent har sett forelesningen ”Normalitet og annerledeshet”, er det kun 41 prosent som har sett ”Fritidskalenderen”. Det varierer også mye hvor fornøyd studentene var med forelesningene. Vi så at nesten halvparten av studentene mener at de ferdiginnsplte forelesningene som positiv eller svært positiv. Samtidig må det nevnes at bare 8 prosent mente de var svært lite eller lite positive. Imidlertid mener flertallet av studenter, 73 prosent, at videoforelesningsopptak egner seg godt eller svært godt for denne type studie.

6.4.2 Direktesendte videooverførte forelesninger – kull 2006

Det er få studenter som har møtt opp på de videooverførte forelesningene, selv om de er blitt oppfordret til det. En av de som har møtt opp på alle sier:

”Jeg syntes det var skuffende. Hadde håpet at det ville vært flere, ikke minst pga det sosiale.”

Enkelte sier at det var vanskelig å få til siden forelesningene ble sendt om formiddagen, når de fleste var på jobb. En student sier:

”Det var litt upraktisk, for meg var det ikke aktuelt å være bort de to timene fra jobb. Kunne kanskje vært bedre om det ble lagt til ettermiddag.”

Flere hadde også forholdsvis lang avstand til studioet hvor forelesningene ble sendt eller spilt inn. Til tross for at mange studenter ikke har fulgt de videooverførte forelesningene ”live”, viste forrige kapittel at nesten tre av fire studenter mente at direkte sendte videoforelesninger egner seg for denne type studie. 72 prosent av studentene opplevde de videooverførte forelesningene som positiv eller svært positiv. Bare 12 prosent opplevde de som svært lite eller lite positiv.

Det ser også ut til at teknologien har sine begrensninger. Det pekes på at terskelen for å stille spørsmål på disse videooverførte sendingene, hva studenter i mange studioer kan se og høre deg, er høy. Det er nesten ingen som har gjort det.

6.5 ARBEIDSKRAVENE

Som en del av videreutdanningen må studentene gjøre og levere inn en del arbeidsoppgaver underveis. Selv om det er ganske mange oppgaver syntes de fleste studentene at det var ok. De fleste av syntes arbeidskravene var greie, selv om det også var noen blandede oppfatninger. Det varierer også hvor gøy studentene syntes oppgavene var.

Noen studenter synes arbeidskravene var rimelige lette, mens andre synes de var vanskeligere. Noen studenter synes det var for mange arbeidskrav, mens andre syntes det var passe. Vi så i forrige kapittel at et flertall (73 prosent) av studentene var uenig i påstanden om at det var for mange arbeidskrav. Det ser altså ut til at de fleste synes antallet arbeidskrav er passe. Alle oppgavene gjør at studentene må jobbe med stoffet hele tiden, som en student sier: *”Vi måtte ha skolen i tankene hele tiden.”* Dette gjør at studentene får kontinuitet i studiet, selv om de er i annen jobb. En student peker imidlertid på at hun ikke får lest pensum pga alle arbeidskravene (men hun legger til at hun neppe hadde lest mer uansett).

Studentene synes det er ok å kunne ta utgangspunkt i egen jobb i oppgavene. Noen arbeidskrav opplevdes mer relevant i forhold til egen jobb enn andre. Spørreskjemaundersøkelsen viste at de fleste opplever arbeidskravene som relevant.

Flere studenter peker på at det var litt problematisk å få til gruppeoppgavene som skulle gjøres ved hjelp av It's learning, som ikke helt fungerte som kommunikasjonsmiddel i forbindelse med samarbeid om oppgavene. Spørreskjemaundersøkelsen viste imidlertid at nesten tre fjerdedeler av studentene opplevde arbeidskravene som en positiv eller svært positiv side ved studiet.

6.6 EKSAMENSFORM

De aller fleste studentene som ble intervjuet, mener at eksamensformen er grei slik det er i dag. De sier bl.a. at:

- De var glad for at det *ikke* var skoleeksamen. En av studentene sier også at hun ikke trives med muntlig.
- Eksamensformen var ok siden en skal *synliggjøre prosessen*. Hva en har lært gjennom hele året, ikke bare ”pugge” noe til en skoleeksamen.

Enkelte ville derimot ha foretrukket skoleeksamen. De sier bl.a.:

- Skulle gjerne hatt skoleeksamen med et case, eller eventuelt også muntlig eksamen i tillegg. De tror de ville ha lært mer da. Slik det er nå er det mest fokus på oppgaven, og studentene leser kun pensum relatert til det.
- Det burde vært en skoleeksamen basert på pensumet. Det ville fungert som et press til å lese alt, ikke bare det de fikk bruk for til oppgavene, som en av studentene sier: ”*Slik det er nå, slipper de å lese alt. Jeg liker den gamle skolen.*”

6.7 FAGLIG INNHOLD

6.7.1 Pensum

Mens de aller fleste var fornøyd med hva som sto på pensumlisten, og særlig de to kompendiene som Høgskolen i Bergen har laget, var enkelte ikke fornøyd med dette. En sier:

”Jeg likte ikke kompendiene. Klarte ikke å se ”den store sammenhengen”. Mener det virket mot sin hensikt. Jeg foretrekker bøker.”

En av studentene mente at det var lite spennende stoff på pensumlisten:

”Jeg ble ikke engasjert til å lese og leste derfor lite. Kun noe av stoffet var interessant. Mye av pensum var ikke interessant.”

6.7.2 Undervisningen

De fleste studentene synes at de har hatt et varierende utbytte av forelesningene. Noen forelesninger var etter deres mening, bedre enn andre, både med tanke på innhold eller tema, og når det gjaldt formidlingsformen. Studentene sier at forelesningene har rommet mye forskjellig, samtidig som det varierte hvor interessant og relevant temaene i forelesningene opplevdes av den enkelte. Noen

forelesninger opplevdes med andre ord som kjedelig og lite relevante, mens andre var veldig bra og relevante. Enkelte trekker også frem at forelesningene nok var mer relevante for noen, enn for andre. Noen få studenter syntes at forelesningene generelt var lite motiverende. I kapittel 5 så vi at flertallet av studentene, 82 prosent, syntes det faglige opplegget virket motiverende eller svært motiverende på deres lyst til å jobbe med emnet. Vi så også at studentene som fra 2002 – 2004 kullene syntes dette i noe større grad enn studentene fra kull 2006.

De fleste syntes det var en bra balanse i studiet mellom støttekontakttjenesten, avlastertjenesten og frivillige. Flere syntes også var en bred tilnærming, med god bredde. Samtidig er studentene klar over at det begrenser seg selv siden samlingen varte noen dager. Studentene syntes også generelt at fordelingen mellom teori og praksis var ok. De synes også at lærerne ga god informasjon.

Enkelt studenter peker på at det var mye prosjektundervisning. En av dem sier at hun var ikke klar at det ville bli vektlagt så mye, og at hun ble litt overrasket. Hun synes de burde ha informert bedre om det. En annen student peker på at prosjektundervisning var helt nytt for henne, og sier:

”Jeg har ikke hatt noe om det i tidligere utdanning. Det var veldig interessant. Hvordan sette i gang, søke midler, gripe fatt i osv hvis man har ide om et prosjekt. Fikk en oppskrift man kan følge.”

Flere syntes at det generelt var mange gode forelesere. Enkelte peker på spesielt gode forelesninger:

”Særlig en god, var en som har personlig erfaring som hadde 2 barn med funksjonshemming. Og fortalte selv viktigheten av å få støttekontakt og avlastning. Var en fantastisk forelesning.”

”Forelesningen om veiledning var engasjerende. Jeg tror jeg kan bruke det på andre områder.”

Enkelte studenter peker imidlertid på at noen av lærerne var ikke spesielt godt egnet. Forelesningene bar, ifølge dem, litt preg av ”harelabb”. Enkelte syntes altså at foreleserne var ”så som så”, som en sa:

”Mange forelesninger var kjedelige, noe som også kunne skyldes at jeg hadde lest lite og var dårlig forberedt. Kanskje var forelesningene kjedelige fordi pensum var kjedelig. Hovedlæreren var hyggelig. Interessant med gjesteforelesere. Artigere med de som kunne fortelle fra egen hverdag.

Kanskje enkelte av medstudentene som hadde spesielle erfaringer og lignende, kunne fått mer tid til å fortelle. F.eks. de som jobbet med frivillig arbeid (f.eks. leder for frivillighetsentral). Studentene kunne kanskje fått lære mer om hverandre. Forelesningen – ”Normalitet og annerledeshet” synes jeg ikke hørte helt hjemme her. Ble litt diffust.”

Noen studenter sier at det er spennende å lære om ulike teorier. De syntes det var nyttig i starten av studiet. Lære om bl.a. hvem som er støttekontakter.

Det pekes på at utdanningen kanskje er mest rettet mot de som til daglig jobber alene på sitt felt og som setter stor pris på det sosiale fellesskapet, som en student sa: ”

De eldre damene storkosa seg. Mange syntes også det var interessant. Men det var kanskje litt lite utfordrende for de yngste og nyutdannede.”

6.7.3 Hva kunne vært vektlagt mer?

Flere av studentene som vi intervjuet, ønsket at enkelte temaer hadde blitt vektlagt mer under studiet. Dette gjaldt bl.a. tema som frivillige generelt (mangfold og muligheter), teori og avlastning. Enkelte syntes også det kunne vært mer fokus på hvordan studentene best kan bruke utdanningen og hvilke jobber de kan få med denne videreutdanningen. Det å få hjelp til å se muligheter og hvordan de kan markedsføre deg selv på arbeidsmarkedet. Andre ting studentene savnet og syntes burde vært vektlagt mer var:

- Gått mer i dybden i forhold til hvordan du jobber i systemet med støttekontakter og avlastere. Organisasjonsplan. Hvordan kan tjenestene organiseres? Det er ikke fokus på hvem som kan være støttekontakt og frivillige. Markedsførings- og informasjonsarbeid i kommunene: dersom de gir litt kan de få mye igjen.
- Kvalitetssikring av frivillige – nyttig påminning i kurset. Ikke hvem som helst kan gjøre dette. Samtidig kan nesten alle brukes til noe. Burde vært mer fokus på hvordan dette kan gjøres i mindre kommuner også, ikke bare store bykommuner.
- Hvordan kan en organisere frivillige lag?
- Mer konkret i forhold til rekruttering og opplæring av støttekontakter. Enkelte syntes utdanningen handlet om mer overordnede ting. De burde fått flere gode tips. M.a.o. – hvordan kan de konkret gjøre ting? F.eks. hvordan lage morsomme utlysningstekster?

- Det å finne og se alternative måter å gjøre ting på når det gjelder støttekontakt- og avlastningstjenesten, som ofte er dårlig utviklet i mange kommuner. En sier: *”Mange tenker veldig standard. Hvordan få kommunene til å endre syn og gjøre ting på andre måter? Tjenestene er ofte veldig individuelle. Hvordan få til gruppeaktiviteter? Man kan også ha fokus på interesser.”*
- Ifølge enkelte burde det vært mer fokus på andre brukergrupper, også ut over de som er ”definert”. En student sier: *”Alle kan ha behov for støttekontakt. Det burde vært mer generelt. Også mot andre grupper i samfunnet, bl.a. alenemødre og eldre. Hvordan kan de få støtte? Fokus på samfunnsproblemer.”*
- Skulle ønske det hadde vært mer tid og rom for refleksjoner over teori underveis. Det ble litt hastverksarbeid.
- Mer om utsatte grupper i samfunnet.

I forrige kapittel så vi at temaet flest studenter syntes ble vektlagt for lite var organisering av avlastning, mens færres syntes temaene opplæring og rekruttering av støttekontakt ble vektlagt for lite.

6.7.4 Hva kunne vært vektlagt mindre?

Studentene som vi intervjuet er ikke enige i hva de synes kunne vært vektlagt mindre, noe som sannsynligvis skyldes at de er interessert i ulike temaer, og har forskjellige yrker og arbeidsoppgaver til daglig.

Enkelte mener det kunne vært mindre fokus på psykisk utviklingshemmede. En av studentene sier:

”Syntes det ble litt for mye om enkelte funksjonshemninger og problemer knyttet til det, men skjønner at studiet rettet seg til ulike grupper. Det var ikke så relevant for meg i min jobbsituasjon.”

Noen synes det kunne vært mindre teori, som en sier:

”Det kunne vært mer praktisk. Det var vanskelig å relatere det til noe konkret. Det ble lite virkelighetsnært. Jeg jobbet ikke da jeg tok utdanningen. Syntes det var vanskelig ”å late som”.”

6.8 DET SOSIALE ASPEKTET VED VIDEREUTDANNINGEN OG NETTVERKSBYGGING

De fleste studentene synes studiet var sosialt, de har bl.a. møttes på kveldstid under samlingene. De har også fått utveksle erfaringer med folk med forskjellig bakgrunn, og drøftet konkrete faglige problemstillinger. Enkelte peker på at det kunne ha vært enda mer mangfold. Kanskje kunne studiet vært rettet mot andre yrkesgrupper også.

Få av studentene har imidlertid hatt noe kontakt med medstudentene i ettertid eller utenom samlingene. Samtidig peker flere på at de har knyttet kontakter og vet hvem de kan kontakte dersom de føler behov for det. Flere understreket at nettverksdelen ved studiet er fin.

Flere av studentene gir uttrykk for at de er skeptisk til at denne videreutdanningen blir veldig IKT-basert. De understreker viktigheten av at studentene møtes direkte, der det er rom for uformelle samtaler utenom forelesningene og gruppearbeidet, som en av studentene sier: *”Jeg har ingen tro på web-kommunikasjon”*.

6.9 STUDENTENS SYN PÅ VIDEREUTDANNINGEN

Resultatene fra evalueringen viser at studentene i all hovedsak er fornøyd med studiet og synes at de har fått utbytte av å gjennomføre det. Samtidig var det flere som hadde en del innvendinger mot både det faglige innholdet i studiet og selve organiseringen og gjennomføringen. Studentene som ble intervjuet, er alle enige i at videreutdanningen dreier seg om svært viktige tjenester som ofte blir forsømt eller nedprioriterte i kommunene på grunn av dårlig økonomi.

De fleste var altså jevnt over veldig fornøyde med gjennomføringen og organiseringen av studiet, selv om de kanskje hadde ønsket at enkelte temaer hadde blitt litt mer vektlagt og andre vektlagt mindre. Enkelte av studentene var derimot kun sånn pass fornøyd eller ikke noe særlig fornøyd og hadde en del innvendinger.

Flere av studentene synes at det var en lett studie, som to av dem sier: *”Tror det skal gå greit med et skippertak til eksamen.”* og *”Som å gå på en barneskole. Opplegget ble for barnslig.”* En annen sier at:

”Det var det letteste kurset jeg har tatt, men jeg leste alt pensum, noe som krevde selvdisciplin.”

Ikke alle syntes det var like lett, som en sier: *”Lett og lett, det var mye å sette seg inn i”*. De fleste av dem vi intervjuet, leste ikke alt pensum, men *”skomma over”*, og leste det de syntes var relevant i forhold til arbeidskravene og eksamensoppgaven.

Andre kritiske tilbakemeldinger fra studentene

En av studentene sier at vitnemålet var dårlig. Hun mener at det burde stått mer om hva de har lært og hva en har gått gjennom. Denne studenten fikk et ekstra ark fra Høgskolen (3-4 sider), som hun kunne legge ved vitnemålet. Studenten beskriver at hun har fått negativ tilbakemelding i intervjusituasjoner om vitnemålet.

En av studentene syntes studiet var lite motiverende og engasjerende:

”Jeg var på samlingene og svarte på alle oppgavene, men ble lei. Til slutt tenkt jeg ”uff, jeg får bare la det stå til”.”

Denne studenten understreker at hun var veldig flink da hun tok høgskoleutdanningen, men at det var så vidt hun sto her.

Enkelte synes ikke de fikk tilstrekkelig informasjon på forhånd om studiet.

Andre positive tilbakemeldinger fra studentene

Flere av studentene sier at det var viktig at studiet var gratis (bortsett fra pensum), og at arbeidsgiver ga fri med lønn for deltakelse på samlingene. Det gjorde at terskelen for å søke ble lav, og at studiet blir mer attraktivt. Flere sier at de ellers ikke ville ha tatt studiet. En student sier:

”Det spørres om jeg hadde tatt studie hvis jeg måtte betale. Nå gjør jeg det litt av nysgjerrighet. Men jeg jobber jo ikke med støttekontakter særlig. Ved betaling ville jeg ha vurdert det hvis jeg jobbet med støttekontakter – visste at jeg hadde en jobb som innebar samarbeid og rekruttering av støttekontakter.”

Det pekes også på at det er viktig at utdanningen er gratis, siden mange kommuner har dårlig økonomi og det bør ikke stå på kommuneøkonomien. Dette gjelder tjenester som i liten grad blir prioritert, og at dette derfor er et viktig studietilbud.

Flere av studentene forteller at de ble positivt mottatt da de ringte faglig leder ang. studiet. De synes at lærerne/ledelsen for utdanningen var imøtekommende og hjelpelige dersom de tok kontakt via telefon eller e-post. De fleste følte også at terskelen var lav for å ta kontakt med lærerne hvis de ville spørre om noe.

Flere peker på at det var veldig sosialt på samlingene og at ”de var en flott gjeng”. Det ble også trukket frem at det var bra at studentene kom fra forskjellige steder og hadde ulik bakgrunn.

Studentene peker også på at de fikk bra med veiledning og god oppfølging. Enkelte forteller at de holdt på å ”gi opp” men at de etter å ha snakket med bl.a. faglig leder tok seg sammen og fullførte. De understreker at det er viktig med oppfølging og motivering.

Råd fra studentene

Flere av studentene mener at Høgskolen i Bergen kunne ha markedsført utdanningen bedre, siden det var flere (frivillige) organisasjoner som ikke hadde hørt om kurset. De understreker viktigheten av å spre informasjon om kurset, bl.a. til kommunene. Faglig leder er enig i at markedsføring er viktig, men peker samtidig på at tilbudet har vært annonsert i ni regionale aviser, pluss en riksavis (Dagbladet). Hun påpeker at finansieringen kommer fra sentralt hold, slik at det dreier seg ikke bare om Bergensområdet. Hun sier at de sender ut brosjyrer til alle kommunene, både sosial- og kultursektor. De har også hatt annonser inne i de tre nordligste avisene, avisene i Bergen, og avisene i Arendal. Og de har annonserer via nettsider osv. Samtidig ser det altså ikke ut til at markedsføringen er god nok.

Når det gjelder studentenes datakunnskaper foreslår en av studentene at det bør/kan tas en sjekk av studentens forkunnskaper på data (skala på 1-10 når det gjelder erfaring) når de begynner.

6.10 HVILKE RESULTATER HAR VIDEREUTDANNINGEN GITT?

Vi skal nå fokusere på resultatene av videreutdanningen, slik det fremkommer av intervjuene med studenter. Også her vil vi vise til resultater fra spørreskjemaundersøkelsen.

6.10.1 Utbytte i forhold til jobb (på arbeidsplassen)

Generelt beskriver studentene at de har hatt positivt utbytte av studien, både direkte knyttet til jobben de har, men også mer personlig. Flere understreker at utdanningen er veldig relevant i forhold til arbeidsoppgaver og utfordringer på jobben. En av studentene sier:

”Har fått utbytte av videreutdanningen også med tanke på jobben jeg har i dag. Bl.a. når det gjelder fritidskontakter.”

En annen uttaler seg positivt på denne måten:

”Ingen tvil om at jeg har lært masse. Jeg har lært mye som jeg kan bruke i jobben. Har fått mange nye ideer via studiet. Jobber nå med et prosjekt som jeg vil forsøke å få i gang – fikk idèen til dette gjennom studiet.”

En av studentene sier at det som han i ettertid har hatt mest utbytte av var det som dreide seg om empowerment. Det er noe han kan bruke i jobben han har nå. Og det som går på utsatte grupper.

I forrige kapittel så vi at de aller fleste, 84 prosent, av studentene mener at videreutdanningen har hatt noe eller stor betydning for utførelsen av egen jobb.

Noen av studentene som vi snakket med, har enten startet opp med prosjekter/tiltak på bakgrunn av utdanningen eller har planer eller ønsker om å gjøre det. Enkelte peker imidlertid på at de synes de burde fått mer igjen for studiet, som en sier:

”Jeg sitter igjen med en generell negativ forestilling, selv om noe også var bra. Syntes jeg burde fått mer ut av studiet.” og ”Jeg syntes ikke utdanningen svarte til forventningene. Jeg trodde det skulle være tyngre. Tror det var delte oppfatninger blant studentene. Faglig leder er veldig snill, og hadde bl.a. sagt at ”alle skal komme igjennom” og ”vi skal hjelpe alle”. Det ble litt laidback.”

I resultatene fra spørreskjemaundersøkelsen så vi at nesten 40 prosent av alle studentene har svart at de har startet opp med prosjekt eller tiltak på sin arbeidsplass som et resultat av videreutdanningen. I tillegg er det nesten 25 prosent som har planer om å gjøre det. Til sammen blir dette godt over halvparten av studentene. Ikke uventet er det en høyere andel studenter fra kullene 2002-2004 som har startet opp med noe. Samtidig ser vi altså at en av tre studenter fra 2006-kullet har planer om å starte opp med noe, mot bare 18 prosent av 2002-2004 kullene.

Et positivt resultat som blir fremhevet av flere, er de sosiale sidene ved studiet. Gjennom samlingene har de fått kunnskap om hvem de kan ta kontakt med for å diskutere utfordringer knyttet til tjenesten – hvem de kan ”spille ball med”. De har fått en del nye kontakter fra hele landet i ulike yrker og ”nivåer” de kan ringe ved

behov. Over halvparten av studentene mener de har fått et større faglig nettverk gjennom studiet.

6.10.2 Personlig utbytte for studentene

Tre former for personlig utbytte som fremkommer som sentral, er det faglige utbyttet, motivasjon i forhold til feltet, og utbytte i forhold til jobbsøking.

Faglig utbytte

- Blitt mer bevisst på tverrfaglig samarbeid og veiledning av støttekontakter, som en sier: ”Er blitt mer bevisst på hvor viktig støttekontaktrollen er og hvor ensom den kan være.”
- Har hatt utbytte av veiledningsbiten. Fått utvidet perspektivet. Det å se muligheter som helse- og sosialapparatet kan tilby.
- Fått faglig påfyll. Åpen for å kunne få bruke det en har lært.
- Har fått mer ”kjøtt på begrepene”
- Har fått mer innsikt i det arbeidet som blir gjort. Kan få bruk for dette.
- Ville tatt det om igjen hvis han hadde hatt samme jobb. Selv hadde han mest utbytte av det som gikk på organisering, prosjekttenkning og lignende.
- Fått kunnskap om tiltak

Motivasjon

Videreutdanningen har vært med på å vekke studentenes interesse for dette feltet, og de er blitt mer motivert for denne typen jobb - blitt mer engasjert. I forrige kapittel så vi at et stort flertall mener de har fått økt motivasjon gjennom studiet.

Utbytte i forhold til jobbsøking

- Fått bedre kvalifikasjoner mtp. slike jobber (på CV'n).
- Enkelte peker på at de har eller kommer til å bruke videreutdanningen ”for det den er verdt” på jobbintervju. En student sier: ”Det var noe jeg kunne ”slå i bordet med”.”
- Råd og tips om muligheter.
- Enkelte sier at de kan få bedre (eller også) bruk for utdanningen i andre jobber.

Resultatene fra spørreskjemaundersøkelsen viste at tre av fire studenter mener at videreutdanningen har noe eller stor betydning med tanke på andre jobbmuligheter. Vi så også at 36 prosent mener videreutdanningen har hatt noe eller stor betydning i forhold til stillingsopprykk. I tillegg er det hele 83 prosent av studentene som mener at videreutdanningen har vært nyttige vekttall.

6.10.3 Hvorfor har flere av studentene ikke startet opp med noe?

Enkelte studenter forteller at de ikke har startet opp med noen prosjekter eller tiltak etter at de tok videreutdanningen, av ulike grunner. En av studentene forteller:

”Siden jeg byttet jobb like etter fikk jeg ikke gjort så mye i den jobben. Dessuten var sosialtjenesten under omorganisering på denne tiden og i en periode befant støttekontakt- og avlastningstjenestene seg i ”ingenmannsland”. Det ble diskutert hvor de hørte hjemme. Jeg tok opp med ledelsen ting jeg ønsker å gjøre, hvordan de kunne gjøre ting osv., men ble ”avvist”. Ledelsen hadde en klar oppfatning om hvordan ting skulle gjøres. Det var ikke rom for nye ideer osv. Samtidig var studiet avgjørende for at jeg holdt ut i jobben. Fikk påfyll. Det var lite engasjement lokalt. Det opplevdes frustrerende. Etter å ha fulgt videreutdanningen så jeg i større grad spriket mellom realitetene og hva som kunne vært gjort. Jeg byttet jobb bl.a. fordi jeg så at det ikke var store muligheter for å gjøre det jeg ville på dette området.”

Flere understreker altså at det ikke sto på viljen deres eller mangel på ideer – de ville gjerne ta fatt og gjøre ting på dette feltet, men møtte bl.a. motstand fra ledelsen/kommunen. Andre jobber ikke direkte i forhold til disse tjenestene og at det derfor er vanskelig å dra nytte av utdanningen direkte.

6.11 SAMMENDRAG

Nedenfor vil vi kort gi en oppsummering av kapitlet:

Bakgrunn for at studentene søkte opptak og respons fra arbeidsgiver

- De fleste studentene tok selv initiativet til å søke opptak til videreutdanningen. I enkelte tilfeller var det arbeidsgiver eller kollegaer som tok initiativet og oppfordret dem til å søke opptak.
- De fleste studentene følte at arbeidsgiver var positiv til at de tok videreutdanningen.

- De fleste fikk fri med lønn for å delta på samlingene. Enkelte måtte benytte oppsamlede fridager under samlingene. Det varierer også noe i hvor stor grad arbeidsgiverne la til rette for at studentene kunne jobbe med studiet i arbeidstiden.
- De fleste studentene tror det ville vært vanskelig for dem å ta videreutdanningen, dersom den ikke hadde vært gratis. Under halvparten tror at arbeidsgiveren ville vært villig til å betale noe for utdanningen. De fleste studentene tror helle ikke de selv ville ha akseptert å betale noe.
- Studentene tok videreutdanningen pga utfordringer i kommunen, utfordringer knyttet til egne arbeidsoppgaver, ønske om kompetanseheving og personlig interesse. Mens flere var interessert i å lære mer om rekruttering, opplæring og veiledning av støttekontakter og avlastere, var andre mer interessert i utfordringer knyttet til frivillige.

Studentenes forventninger til studiet

- Studentene hadde til dels ulike forventninger til studiet. Flere var mest opptatt av å lære mer om rekruttering og veiledning av støttekontakter og avlastere, andre var mer opptatt av hvordan en kan organisere og bruke frivillige. Enkelte hadde også forventninger om å få møte andre som jobber med det sammen, få vite mer om hvilke jobbmuligheter de har med videreutdanningen og lære mer om bl.a. samtaleteknikker.

Selvstudium

- Studentene er stort sett fornøyd med samlingene og synes de har hatt stort utbytte av å delta på dem. De er jevnt over fornøyd med både forelesningene og det å få møte medstudenter og knytte kontakter.
- Enkelte synes at programmet på samlingene er for stramt.
- Noen studenter synes det kunne vært flere samlinger eller at samlingene kunne vart en dag til, andre synes dagens ordning er passe. Ingen synes det burde vært færre samlinger eller færre dager på samlingene.
- Flere studenter synes det er tøft å skulle studere på egen hånd, særlig ved siden av en krevende jobb. Enkelte synes det kunne vært lagt opp til flere frivillige treff mellom samlingene.

IKT - basert studie

- De fleste studentene har positive erfaringer med bruk av It`s learning. De syntes det gikk greit å bruke It`s learning og har ofte brukt det til å bl.a. hente informasjon, se ferdiginnspilte forelesninger eller samarbeide med andre studenter om gruppeoppgaver. Færre har deltatt på diskusjonsforumet på It`s learning.

- Flere av studentene synes det var litt vanskelig å bruke It`s learning knyttet til gruppearbeid. De foretrekker å samarbeide direkte.
- Ingen av studentene gir uttrykk for at de synes det er ubehagelig at ledelsen el. lærerne følger med på hvor ofte de er inne på It`s learning. Noen synes det bidrar til at de skjærer seg.
- Det er få studenter som har møtt opp på de videooverføringene forelesningene. Enkelte peker på at det er vanskelig å delta på dem siden de sendes på formiddagen, samt at det ofte er lange avstander til studiet hvor de sendes.
- Det varierer noe hvor fornøyd studentene er med både de videooverførte forelesningene og de ferdiginnspilte forelesningene som ligger på It`s learning.

Arbeidskravene

- De fleste studentene synes arbeidskravene var greie, selv om enkelte mente at de var for enkle eller at det var for mange av dem.
- De fleste studentene synes arbeidskravene er relevante i forhold til jobben.
- Vårt inntrykk er at flere synes arbeidskravene var for lette eller passe vanskelig enn det er som synes de er for vanskelig.

Eksamensform

- De fleste studentene er fornøyd med eksamensformen slik den er i dag. Enkelte ønsker skoleeksamen.
- Enkelte mener det burde vært muntlig eksamen i tillegg.

Faglig innhold

- Det er delte oppfatninger blant studentene når det gjelder hvor spennende de synes pensum er.
- Mens enkelte studenter er fornøyd med kompendiene, er andre ikke det.
- De fleste studentene synes de har hatt et varierende utbytte av forelesningene. De synes noen av forelesningene var bedre enn andre – både når det gjelder innhold og tema, og formidlingsform.
- Det varierer også hvor relevant og motiverende studentene synes forelesningene var.
- De fleste studentene synes det var bra balanse i studien mellom støttekontakttjenesten, avlastertjenesten og frivillige. Flere synes enkelte ting kunne vært vektlagt mer, og andre ting mindre.

Det sosiale aspektet ved videreutdanningen og nettverksbygging

- De fleste studentene synes studiet var sosialt. De synes også det var fint å få veksle erfaringer med andre som jobber med og er interessert i disse tjenestene, samt knytte kontakter.
- Få av studentene har likevel hatt mye kontakt med medstudentene utenom samlingene eller etter at de avsluttet utdanningen.
- Studentene er skeptiske til at studien blir veldig IKT-basert. De understreker hvor viktig det er å møtes ansikt til ansikt.

Studentenes syn på videreutdanningen

- Studentene er i all hovedsak fornøyd med videreutdanningen og synes de har hatt utbytte av det. De understreker også at dette dreier seg om viktige tjenester som ofte blir forsømte i kommunene.
- Enkelte synes det var et veldig "lett" studie.
- Studentene synes det er fint at studiet er gratis og at mange av dem fikk fri med lønn for å delta på samlingene. Mange tviler på at de ellers ville ha tatt utdanningen.
- Studentene synes de fikk god oppfølging og veiledning fra faglig leder og lærere.

Utbytte i forhold til jobb (på arbeidsplassen)

- De fleste studentene synes at de har hatt et positivt utbytte av videreutdanningen, selv om enkelte ikke syntes utdanningen svarte til forventningene.
- Flere synes at studiet var relevant i forhold til arbeidsoppgaver og utfordringer på jobben.
- Flere sier at de har fått ideer til prosjekter som de ønsker å sette i gang.
- Flere peker på at de gjennom samlingene har knyttet kontakter og fått et større faglig nettverk.

Personlig utbytte for studentene

- Studentene synes de har fått et faglig utbytte av studien. Samtidig varierer det noe hva studentene legger vekt på, og synes har vært mest interessant og lærerikt.
- De fleste mener at de har fått økt motivasjon til å jobbe med disse tjenestene gjennom videreutdanningen.
- Flere peker på at videreutdanningen har gitt dem bedre kvalifikasjoner i forhold til andre jobber, eller bidratt til stillingsopprykk.

Hvorfor har flere av studentene ikke startet opp med noe?

- Det er ulike grunner til at enkelte studenter ikke har startet opp med prosjekt eller tiltak i etterkant av studien. Noen av grunnene til det skyldes at enkelte har byttet jobb, noen forteller at ledelsen/kommunen er motvillig og enkelte forteller at de ikke jobber direkte med disse tjenestene.

7. DESENTRALISERINGEN – FORELØPIGE ERFARINGER

Dette kapittelet skal fokusere spesielt på erfaringer så langt med den desentraliserte modellen fra 2006, med opprettelse av tre studiesteder med egen koordinator, i Arendal og Tromsø i tillegg til i Bergen. Opprettelsen av de tre koordinatorstillingene er et sentralt element i den desentraliserte modellen. Vi vil derfor primært bygge på intervjuene med koordinatorene på de tre studiestedene, samt intervjuet med faglig leder.

Presentasjonen er todelt og formidler erfaringer fra to tidspunkter; per oktober 2006 og per april 2007 (etter at første samling med 2007-kullet er over). Grunnen til at vi rapporterer erfaringer fra to tidspunkter er at evalueringen etter avtale med oppdragsgiver ble utvidet for å fange opp de siste erfaringene. Begrunnelsen er at det tar tid før den desentraliserte modellen får ”satt seg”, og studiet ennå kan anses for å være i en utviklingsfase. For Tromsø's del betyr det at vi har snakket med to ulike koordinatorene på de to tidspunktene, fordi ny koordinator ble ansatt fra januar 2007.

7.1 ERFARINGER MED DET FØRSTE ÅRET (2006)

Vi skal først fokusere på de erfaringer som de formidler fra det første året med den nye ordningen (per oktober 2006), gruppert under følgende temaer:

- Organisering og arbeidsdeling
- Bruk av IKT-støttet pedagogikk
- Innhold og arbeidsformer i videreutdanningen

De tre koordinatorene har hatt litt ulik tilknytning til studiet tidligere. Koordinatorene som ble ansatt i Arendal og i Bergen hadde god kjennskap til studiet fra før, bl.a. gjennom selv å ha undervist og vært student, mens koordinatoren i Tromsø ikke hadde samme erfaring med eller kjennskap til studiet fra før. Her var det Studiesenteret på Finnsnes som hadde ansvar for kurset den første tiden, mens Høgskolen i Tromsø og ny koordinator overtok fra januar 2007. På alle tre stedene hadde koordinatoren omkring 35 % stilling¹². I tillegg samarbeider koordinator med en medlærer på hvert sted, og som går opp til 20 %

¹² Den nye koordinatoren i Tromsø (startet 1/1-2007) har 45 % stilling, men disponerer til gjengjeld ikke medlærer, slik de to andre studiestedene gjør.

stilling. Den nye modellen fra 2006 har selvsagt også hatt betydning for rollen til faglig leder. Samtidig som de tre koordinatorstillingene ble opprettet, har Høgskolen i Bergen vært pålagt å ha det faglige ansvaret for bl.a. de krav som skal stilles til faglig nivå, oppgaver underveis, eksamen osv. Fra å være primus motor alene skal faglig leder like fullt gi ansvar til, og diskutere løsninger med, andre som har sine meninger og oppfatninger. I forlengelsen av dette kan nye problemstillinger reise seg (som vi ikke skal følge opp her), eksempelvis om studiestedene skal ha identisk tilbud eller om det skal være rom for lokal tilpasning og spesialisering.

En av konklusjonene i fylkesmenneses tilbakemelding på Sosial- og helsedirektoratets henvendelse om å gi en vurdering av kommunenes behov for kompetanse i kommunene, var at utdanningen bør desentraliseres, og gjerne i kombinasjon med videokonferanser. Et av argumentene for desentralisert organisering var økonomi (reise og oppholdskostnader). I 2005 fikk Høgskolen i Bergen i oppgave av Sosial- og helsedirektoratet å utvikle og gjennomføre en desentralisering av utdanningen (Høgskolen i Bergen, notat av 26.04.05), og man forsøkte her bl.a. å følge opp signalene fra fylkesmennene. Dette var også en oppfølging av signaler i Stortingsmelding nr. 40 (2002-2003), der det legges opp til at Høgskolen i Bergen og SHdir i fellesskap skal utarbeide et forslag til videreutvikling av studiet som et IKT-basert studium.

7.1.1 Organisering og arbeidsdeling

Fra og med 2006 ble antallet samlinger redusert fra fem til tre. Reduksjonen skulle kompenseres med en mer målrettet og styrt studentaktivitet mellom samlingene, ved hjelp av økt vekt på bruk av et studiestøttesystemet bestående av blant annet It's learning, samt videokonferanser (Høgskolen i Bergen, notat av 26.04.05). Det ble også innført flere arbeidskrav i denne forbindelse.

Oppbygningen av noe nytt innebærer ofte merarbeid både fordi man er i en læreprosess, men også fordi man ikke kan forutse alt arbeid på forhånd. Koordinatoren i Arendal sier eksempelvis at hun nok har jobbet langt over de 35 % hun skulle ha, men at hun samtidig synes det er artig å være med på å starte opp noe nytt. Koordinatoren i Tromsø kom relativt sent inn i bildet (i november 2005, etter at en annen hadde trukket seg), og sier at hun ikke opplevde ting så avklart som hun hadde forventet. Også hun sier hun nok har brukt mer tid enn hun har hatt betalt for på studiet. En mulig forklaring kan være at hun ikke hadde den samme erfaringen med og kjennskapen til studiet som de to andre koordinatorene hadde. Koordinatoren fra Bergen gir uttrykk for at det er en utfordring hvordan

arbeidsfordelingen mellom koordinatorene og faglig leder skal være, og at det kan være behov for å diskutere det.

En utfordring som faglig leder beskriver, er knyttet til at både koordinator og medlærer er ansatt i relativt små brøker. De har kanskje en annen grunnutdanning de driver i tillegg. Dermed blir en liten brøk på en annen videreutdanning lett noe ”i tillegg”. Faglig leder sier videre at det er en rammebetingelse man trolig må leve med.

En av koordinatorene sier at det har vært lite samarbeid mellom koordinatorene.

7.1.2 Bruk av IKT-støttet pedagogikk

IKT-støttet pedagogikk er ikke nytt fra 2006. Videreutdanningen har gjort bruk av bl.a. ”It’s learning” også i tidligere kull. Med den desentraliserte modellen og samtidige reduksjonen fra fem til tre samlinger, ble det lagt vekt på enda bedre utnyttelse av It’s learning, samt gjenoppta bruken av videokonferanser i samarbeid med Norsk Senter for Telemedisin (NST), et samarbeid som ble innledet allerede gjennom et forsøk i studieåret 2002/2003. Det ble foreslått at videokonferanser skulle brukes i samarbeidet mellom koordinatorene både før og under avvikling av samlingene. Man gikk imidlertid ikke inn for å gjøre videokonferanser obligatorisk for studentene.

Erfaringene med IKT-støtten er varierte. Når det gjelder de videooverførte forelesningene har deltakelsen vært under forventningene. Koordinatoren i Arendal sier at It’s learning har hatt få deltakere i diskusjonsforumet, og at hun også har tatt kontakt med studenter dersom de har vært lite aktive. Faglig leder sier at hun forsøker å oppmuntre både studenter og koordinatorene til å være ofte på It’s learning, men gir uttrykk for at det ikke er helt enkelt. En løsning hun har vurdert er å be om at koordinatorene legger inn noe nytt minst to ganger hver uke, slik at studentene også ser at det er aktivitet i rommet. Koordinatoren i Tromsø (Finnsnes) sier at det har vært noen tekniske problemer med å legge ut vedlegg osv, men at det har blitt løst. Hun beskriver muligheten for å observere studenters aktivitet i It’s learning som noe hun er skeptisk til, og kaller det ”overvåking”.

7.1.3 Innhold og arbeidsformer i videreutdanningen

Det faglige innholdet i studiet har vært levert som ”pakkeløsning” fra Høgskolen i Bergen til de to andre studiestedene. Det har vært visse muligheter for å bestemme innholdet i samlingene (for eksempel forelesere) lokalt. Faglig leder viser til at det har vært klare føringer i referansegruppa om at man skal holde på en felles

studieplan på alle tre studiesteder. Det var en forutsetning fra SHdir sin side at faglig leder var med i oppstarten av studiet på de tre stedene.

Den første dagen i studentenes andre samling (felles på alle tre studiestedene) ble det den årlige erfaringskonferansen i Bergen arrangert. Denne har tradisjonelt vært holdt i Bergen, og for de to andre studiestedene overførte man fra 2006 plenumsforelesningene på konferansen på video.

Det er nytt av året at studentene kan velge mellom tre forskjellige oppgavetyper til eksamen. Koordinator i Arendal mener det er bra det ikke er skoleeksamen, og er spent på resultatene. Koordinatorene har jevnt over fått tilbakemeldinger om at studiet er et viktig og nødvendig studie. Koordinator i Bergen sier imidlertid at hun er litt usikker på om eksamenskravet legges for høyt for studentene, og viser til at mange er praksisnære og kan slite litt i møtet med for mye teori. Koordinator i Arendal fremhever som positivt at studentene får fordype seg i det de selv er interessert i eller jobber med i arbeidskravene. Koordinator i Tromsø gir uttrykk for at retningslinjene for eksamen ikke er klare nok, og at det med fordel kan legges større vekt på faglige kriterier i vurderingen av eksamen.

7.1.4 Oppsummering

Det synes å være en utfordring å få studentene til å være aktive på It's learning. Det er mulig at en rekke ting i kombinasjon med hverandre kan være løsningen, eksempelvis at koordinatorene selv blir mer aktive med å legge inn stoff. Det er imidlertid noen utfordringer knyttet til muligheten for å "overvåke" studenters aktivitet på It's learning, noe en av koordinatorene selv gjør oppmerksom på i intervjuet. En av koordinatorene sier at det er mulig at man har lagt ambisjonsnivået for høyt når det gjelder studentenes tilstedeværelse mellom samlingene – "de fleste har mye annet å gjøre på ettermiddagene".

Det er opplagt utfordringer knyttet til den nye modellen, og som man arbeider med å finne ut av. En utfordring er et uventet høyt frafall i Arendal, der 13 av 23 studenter hadde sluttet på intervjudispunktet. Signalene så langt har vært at det er personlige årsaker og ikke sider ved studiet. Samlet sett for alle tre studiestedene var det 29 studenter av 2006-kullet som avla eksamen, av de 48 som startet studiet.

Det er utvilsomt en utfordring å skulle drive et studie som drives av personer som har relativt små brøker av stillinger.

Det synes tydelig at faglig leder også etter desentraliseringen har en svært sentral og aktiv rolle i den daglige driften av videreutdanningen. En av koordinatorene sier

det er fordi hun ”brenner for dette feltet”, og mener det har vært viktig for studiet. Koordinatoren som var i Tromsø i 2006 beskriver at hun opplevde den daglige oppfølgingen uheldig, og nærmest som en mistillit. Den nye koordinatoren i Tromsø gir imidlertid ikke uttrykk for det samme. I en overgangsfase er det utvilsomt avgjørende med en faglig nøkkelstilling som kan holde ting sammen. Koordinatorene gir et unisont inntrykk av at de forvalter en svært innholdsrik studiepakke av høy kvalitet, og med et innhold som flere burde kunne benytte seg av. Det synes i fortsettelsen samtidig å være relevant å holde åpen diskusjonen om hver enkelt studiesteds (og koordinators) autonomi. Dette bør selvsagt også sees i sammenheng med ressurs spørsmålet, eksempelvis størrelse på koordinatorbrøken.

7.2 ERFARINGER ETTER FØRSTE SAMLING 2007

I forkant av første samling for 2007-kullet har det blitt gjort visse endringer i studiet, basert på erfaringer fra 2006. Blant annet har arbeidskravene blitt mer direkte koblet mot undervisningsmateriellet slik at studentene skal bli bedre motivert til å bruke materiellet. Man har også valgt å tilby å ”streame” de videooverførte forelesningene, slik at de som ikke ønsket/kunne følge dem har mulighet for å se dem i ettertid på sin egen pc. Dette tilbudet reiser selvsagt også spørsmålet om deltakelsen i de direkteoverførte videoforelesningene vil kunne bli enda lavere, fordi avlesing på DVD gir en frihet mange studenter trolig vil foretrekke. Man har også lagt opp til at lærerne skal være mer synlig på It's learning, og at oppfølgingen fra fagpersonalet skal være tettere. Det har også vært arbeidsmøter der man har diskutert ulike erfaringer, eksempelvis arbeidsdeling.

Generelt gir intervjuene på dette andre tidspunktet inntrykk av at studiet er i ferd med å gå seg til, og at man i økende grad er i ferd med å løse ut potensialet i det IKT-baserte studiestøttesystemet. Koordinatorene gir uttrykk for begeistring for å være med på studiet, at de samarbeider bra med hverandre og med faglig leder, og internevalueringene fra studentene fra kull 2007 er stort sett veldig gode (med unntak av noen kommentarer til det tekniske i Bergen). Majoriteten av studenter er kvinner som kommer fra offentlig sektor (oftest kommune), og en god del har ganske nylig gjennomført grunnutdanning. Bare unntaksvis har studentene blitt tatt opp på grunnlag av realkompetanse. Flere av studentene har tatt andre videreutdanninger, og særlig TaKT i regi av SHdir nevnes.

Det er likevel fremdeles et lite – men viktig - skår i gleden: Man sliter med å holde studie plassene fylt opp. I Bergen er det på intervju tidspunktet 15 studenter, i Tromsø er det 8 studenter, og i Agder 11 studenter. Ut fra beskrivelsene synes det

imidlertid i overkant ambisiøst å skulle ha som målsetning å fylle opp de 30 studieplassene man har lagt opp til. Så mange studenter fordelt på så forholdsvis få lærerressurser vil trolig kunne gå på bekostning av mulighetene for den tette oppfølging og samhandling som er viktig i et slikt studie. Det ideelle fremstår ut fra beskrivelsene som omkring 20. Koordinatorene sier i hovedsak at tildelt ressurs strekker til. Det skinner samtidig tydelig igjennom at ressursen ikke er større enn den må være, selv om studieplassene ikke er fylt opp.

Forklaringen(e) på at studentene er få er trolig sammensatt, og vil bestå av en kombinasjon av flere forhold, som det bør arbeides med å avklare. De aktører som er i studiet er de nærmeste til å si hvorfor, og med utgangspunkt i intervjuene med koordinatorene, og faglig leder¹³ blir det vi oppfatter som de viktigste forklaringer løftet frem nedenfor. Vi har ikke mulighet innenfor evalueringen å vurdere eller ta stilling til de ulike forklaringene, men det vil være viktig å følge dem opp nærmere:

- Det tar tid for studiet å sette seg.
- Informasjonen om studiet kan bli bedre, bl.a. tenke gjennom profilering. Her er det grunn til å tro at den nyetablerte satsningen, med nettstedet www.fritidforalle.no, som er et samarbeid mellom SHdir og Kristiansand kommune, vil kunne bidra positivt.
- Gratis studie er et tveegget sverd: Lettere for noen å melde seg på, men samtidig blir den økonomiske risikoen ved å melde seg av mindre.
- Studentene får fri av arbeidsgiver under samlingene, men får ikke mulighet til å jobbe med studiekraft og pensum mellom samlingene.
- Studentene er godt voksne kvinner som er både i jobb og har familieforpliktelser. Når de ser at ting ikke går i hop er det studiet som må vike.
- Andre reformer trekker oppmerksomhet og ressurser i kommune-Norge, eksempelvis NAV. Fritid, støttekontakt osv er fremdeles et underprioritert område i kommunene, og de som jobber med oppgavene når ikke frem i kampen om oppmerksomhet og ressurser.
- I tillegg er støttekontakt/fritid ofte *oppgaver* som delegeres og ikke hele *stillinger* som personer har.
- Studiet tiltrekker seg teoritørste ildsjeler, men skremmer kanskje bort noen "slitere" i kommunene – praktikere med livslang erfaring og som synes vektall og teoretisering er mindre forlokkende.
- Kanskje kan studiet bli flinkere til å hjelpe med å formulere og synliggjøre behovene i kommunene.

¹³ Vi har også hatt en nyttig samtale med Anders Midtsundstad, som har bred erfaring fra dette feltet.

8. SAMMENFATNING OG KONKLUSJON

Vi skal først oppsummere de viktigste funnene fra evalueringen. Deretter skal vi, på grunnlag av oppsummeringen, gjennomføre en drøfting i forhold til utgangspunktet for evalueringen.

8.1.1 Oppsummering av de ulike delundersøkelsene

Situasjonen i kommunene deltakerne kommer fra

- På spørsmål om dekningen for støttekontakttjenesten på undersøkelsestidspunktet er det fire av ti deltakere som oppgir at det er dårlig eller svært dårlig dekning (43 prosent). Avlastning og frivillige vurderes som dårligere dekket enn støttekontakt, men det er samtidig interessant at det er mange som ikke har oversikt over de to førstnevnte tjenestene.
- Svarene tyder på at kommunene er mindre flinke til å *lære opp* og *veilede* enn til å *rekruttere* støttekontakter. Deltakerne vurderer oftere situasjonen i kommunen når det gjelder opplæring, rekruttering og veiledning som dårlig enn som god. Deltakerne vurderer situasjonen som klart dårligst når det gjelder gruppeveiledning. Situasjonen vurderes best på området *rekruttering*.
- En majoritet - to av tre deltakere - oppgir at støttekontakttjenesten er lagt til sosialtjenesten. En av fem svarer at den ligger under helsetjenesten. Også for avlastning er sosialtjenesten vanligst, men er samtidig oftere underlagt helsetjenesten. For frivillige dreier det seg i hovedsak om kulturtjenesten eller ”annet”, som i en del tilfeller ser ut til å være frivillighetssentralen.

Bakgrunn for deltakelse i videreutdanningen

- De aller fleste studentene, både de som startet opp i 2006 og kullene før, har fulgt alle samlinger, og har gjennomført eksamen. Deltakerne i evalueringen har altså et lavt frafall fra studiet.
- De fleste studentene (fire av fem) tok selv initiativet til å søke opptak til videreutdanningen. I enkelte tilfeller var det arbeidsgiver eller kollegaer som tok initiativet og oppfordret dem til å søke opptak.
- De fleste studentene (60 prosent) følte at arbeidsgiver var positiv eller svært positiv til at de tok videreutdanningen. Det er likevel en betydelig andel (21 prosent) som opplevde at arbeidsgiver var svært lite positiv til at vedkommende tok videreutdanningen.

- De fleste studentene (to av tre) har hatt lønnet permisjon under samlingene. Det varierer noe i hvor stor grad arbeidsgiverne la til rette for at studentene kunne jobbe med studiet i arbeidstiden.
- Den vanligste begrunnelsen for å søke om opptak i videreutdanningen var utfordringer i kommunen eller utfordringer i tilknytning til egne arbeidsoppgaver. Det er altså ofte et reelt kompetansebehov som ligger bak. En god del begrunnet også deltakelsen med personlig interesse for temaet og ønske om kompetanseheving.
- Studentene hadde ulike forventninger til studiet. Men noen var opptatt av å lære mer om rekruttering og veiledning av støttekontakter og avlastere, var andre mer opptatt av hvordan en kan organisere og bruke frivillige. Enkelte hadde også forventninger om å få møte andre som jobber med det sammen, få vite mer om hvilke jobbmuligheter de har med videreutdanningen og lære mer om bl.a. samtaleteknikker.
- De fleste (86 prosent) mener at studieavgift ville gjort det vanskeligere å delta i videreutdanningen. Tre av fire ville ikke akseptert å betale noe selv, og litt over halvparten tror heller ikke arbeidsgiver ville akseptert å betale noe. Svært få i begge kategorier ville akseptert en studieavgift på kr. 10 000,-.

IKT – basert studie

- De fleste studentene har positive erfaringer med bruk av It`s learning. De syntes det gikk greit å bruke It`s learning og har ofte brukt det til å bl.a. hente informasjon, se ferdiginnspilte forelesninger eller samarbeide med andre studenter om gruppeoppgaver. Færre har deltatt på diskusjonsforumet på It`s learning.
- Om lag en av seks (17 prosent) er lite eller svært lite positiv til ”It`s Learning”. Studentene er minst positive til gruppediskusjonene.
- Vi finner en tendens til at 2006-kullet er mer positiv til ”It`s learning” enn de foregående kullene. En mulig forklaring er at det tar tid for både studenter og lærere å bli fortrolig med hjelpemiddelet.
- ”It`s learning” har oftest blitt brukt til innhenting av informasjon, og i forbindelse med oppgaver, og sjeldnest til gruppediskusjoner. Flere av studentene synes det var litt vanskelig å bruke It`s learning knyttet til gruppearbeid. De foretrekker å samarbeide direkte.
- Ingen av studentene gir uttrykk for at de synes det er ubehagelig at ledelsen el. lærerne følger med på hvor ofte de er inne på It`s learning. Noen peker på at det bidrar til at de skjærer seg.
- Omtrent fire av ti fra 2006-kullet svarer at de *ikke* har fulgt de videooverførte forelesningene (36-48 prosent for de ulike forelesningene). Enkelte peker på at det er vanskelig å delta på dem siden de sendes på

formiddagen, samt at det ofte er lange avstander til studiet hvor de sendes. Fra 2007 tilbys disse også på DVD, noe som ventelig kan gjøre dem tilgjengelig for flere. Samtidig kan vi ikke se bort fra at dette kan bidra til å redusere oppmøtet i studioene.

- Flertallet av de som svarte fra 2006-kullet er positiv til videooverførte forelesninger.
- Det varierer noe hvor fornøyd studentene er med både de videooverførte forelesningene og de ferdiginnsplite forelesningene som ligger på It's learning.
- Det er en tendens til at 2006-studentene er mer positive til de tre IKT-pedagogiske hjelpemidlene enn det de tre tidligere kullene er. Over 80 prosent mener at It's learning er godt eller svært godt egnet.

Samlingene

- Studentene er stor sett fornøyd med samlingene og synes de har hatt stort utbytte av å delta på dem. De er jevnt over fornøyd med både forelesningene og det å få møte medstudenter og knytte kontakter. Tilbakemeldinger etter første samling fra 2007-kullet (intern-evaluering) viser det samme.
- Enkelte synes at programmet på samlingene er for stramt.
- Noen studenter synes det kunne vært flere samlinger eller at samlingene kunne vært en dag til, andre synes dagens ordning er passe. Ingen synes det burde vært færre samlinger eller færre dager på samlingene. Kullet fra 2006 oppgir i større grad at antallet samlinger burde vært høyere, mens de første kullene i større grad synes antallet samlinger var passe.
- Flere studenter synes det er tøft å skulle studere på egen hånd, særlig ved siden av en krevende jobb. Enkelte synes det kunne vært lagt opp til flere frivillige treff mellom samlingene.

Faglig innhold

- Et flertall av studentene oppgir at de har fått et godt faglig utbytte av studien. 70 prosent mener det faglige innholdet er relevant eller svært relevant i forhold til egne interesser. Samtidig varierer det noe hva studentene legger vekt på, og synes har vært mest interessant og lærerikt.
- Opplevelsen av kvaliteten på forelesningene varierer fra svært høy med gode forelesere, til mindre interessante og relevante temaer og mindre motiverende forelesere. Når det gjelder temaer som burde vektlegges mer, var det flere som pekte på *frivillige*, og *avlastning*. Noen mener det blir for mye generell teori.

- De fleste studentene synes likevel det var bra balanse i studien mellom støttekontakttjenesten, avlastertjenesten og frivillige. Flere synes enkelte ting kunne vært vektlagt mer, og andre ting mindre.
- Omtrent to av tre deltakere, uavhengig av årskull, mener det faglige innholdet er relevant eller svært relevant i forhold til egne interesser. En noe lavere andel finner det faglige innholdet relevant i forhold til jobben.
- Omkring 80 prosent mener det faglige opplegget virket motiverende eller svært motiverende på lysten til å jobbe videre med emnet, noe som gjelder for både 2006-kullet og kullene før.
- Når vi ser på ulike deler av det faglige opplegget er det *samlingene* som utmerker seg og kommer særlig positivt ut i både 2006-kullet og de foregående kullene. 90-100 prosent er fornøyd/svært fornøyd med samlingene. Videoforelesningene på opptak kommer dårligst ut.
- Støttekontakt oppleves som bedre dekket opp i undervisningen enn avlastning og frivillig arbeid.

Arbeidskrav og eksamensform

- De fleste studentene synes ikke arbeidskravene er vanskelige eller at antallet arbeidskrav er for høyt. Enkelte mener at de var for enkle eller at det var for mange av dem.
- De fleste studentene synes arbeidskravene er relevante i forhold til jobben.
- De fleste studentene er fornøyd med eksamensformen slik den er i dag. Enkelte ønsker skoleeksamen, og enkelte mener det burde vært muntlig eksamen i tillegg.
- Studentene synes de fikk god oppfølging og veiledning fra leder og lærere.

Det sosiale aspektet ved videreutdanningen og nettverksbygging

- De fleste studentene synes studiet var sosialt. De synes også det var fint å få veksle erfaringer med andre som jobber med og er interessert i disse tjenestene, samt knytte kontakter. Også tilbakemeldinger etter første samling for 2007-kullet peker mot det samme.
- Få av studentene har likevel hatt mye kontakt med medstudentene utenom samlingene eller etter at de avsluttet utdanningen.
- Flere studenter formidler en skepsis til at studien blir veldig IKT-basert. De understreker hvor viktig det er å møtes ansikt til ansikt.

Utbyttet av videreutdanningen – personlig og i forhold til jobb

- På spørsmål om utdanningen har gitt kompetanseøkning på bestemte områder, er det i første rekke økt *veiledningskompetanse* som har vært det viktigste (jfr også resultat referert ovenfor, hvor situasjonen i kommunene vurderes som svakest når det gjelder veiledning).

- Det som kommer dårligst ut er *kunnskap*, om lovfestede og ikke lovfestede tiltak, og i en viss grad organisering.
- Respondentene opplever først og fremst videreutdanningen som viktig for *utførelsen* av egen jobb og mindre viktig for stillingsopprykk.
- Mer enn en av tre oppgir at de har startet opp prosjekt/tiltak på arbeidsplassen som et resultat av videreutdanningen. Flere sier også at de har fått ideer til prosjekter som de ønsker å sette i gang.
- Det er ulike grunner til at enkelte studenter *ikke* har startet opp med prosjekt eller tiltak i etterkant av studien. Noen av grunnene til det skyldes at enkelte har byttet jobb, noen forteller at ledelsen/kommunen er motvillig og enkelte forteller at de ikke jobber direkte med disse tjenestene.
- På spørsmål om videreutdanningens virkninger oppgir deltakerne først og fremst at de har blitt *mer reflektert* om ulike måter å løse behovene på, samt at videreutdanningen har gitt *økt fokus og status* til en viktig tjeneste i kommunen.
- Over 60 prosent oppgir at de opplever det faglige innholdet som relevant i forhold til jobben. En enda høyere andel opplever det som relevant i forhold til egne interesser (ca 70 prosent)
- Over 60 prosent mener at de har fått et større faglig nettverk.
- De fleste – over 80 prosent – av deltakerne mener at de har fått økt motivasjon til å jobbe med disse tjenestene gjennom videreutdanningen.
- Flere peker på at videreutdanningen har gitt dem bedre kvalifikasjoner i forhold til andre jobber, eller bidratt til stillingsopprykk.

8.1.2 utfordringer videre

Videreutdanningen opererer på mange måter i et felt som består av både tradisjon og nyskaping. Den omhandler tjenester som har eksistert relativt lenge og i mer eller mindre uendret form i kommune-Norge de siste tiårene. Det har vært få reformer og utført lite forskning om slike tjenester, noe som sammen med andre forhold gir et bilde av beskeden status og oppmerksomhet – til tross for deres omfang. I disse dager, med iverksetting av NAV-reformen, er nok kampen om oppmerksomhet ikke mindre. På den andre siden retter tjenestene seg mot en arena som får en stadig mer sentral rolle i samfunnet: fritidsarenaen. Videreutdanningen omhandler tjenester som kanskje mer enn noen andre tjenester fokuserer på samarbeidet mellom offentlig tjenesteyting og frivillig sektor.

Nedenfor skal vi diskutere noen punkter som vi mener bør ha en sentral plass i de diskusjoner og valg som skal gjøres for videreutdanningen videre.

8.1.3 Rekruttering av studenter og markedsføring av videreutdanningen

En viktig utfordring er rekruttering av studenter. Studiet kan trolig tjene på å markedsføres bedre, ikke bare innenfor kommunale tjenester, men også mot frivillige organisasjoner. Studentene rekrutteres i høy grad fra nabokommunene til de tre studiestedene. Det har trolig dels praktiske årsaker. Forklaringene på at ikke plassene har vært fylt opp, er etter vår oppfatning like mye å finne i tjenestefeltets status i kommunene og forhold utenfor studiet, som i egenskaper ved selve studiet.

Det er grunn til å tro at den nyetablerte satsningen ”Fritid for alle. Mangfold i støttekontakt-tjenesten”, som er et samarbeid mellom Sosial- og helsedirektoratet og Kristiansand kommune, vil kunne bidra positivt til å øke oppmerksomheten også om videreutdanningen, og at det kan oppstå en fruktbar vekselvirkning mellom de to tiltakene. Sentralt i den nye satsningen er et nettsted¹⁴ som skal formidle kunnskap, erfaringer og nyhetsstoff gjennom reportasjer, artikler, kurstilbud m.m. En målsetning er å bidra til en kontinuerlig diskusjon knyttet til fagfeltet.

Vi har vist til noen mulige forklaringer på at studieplassene ikke er fylt opp, og som det er viktig å se nærmere på (kapittel 7). Samtidig som et studie ikke kan drives uten studenter, kan det også være slik at et noe lavere antall studenter kan gi større mulighet for faglig oppfølging enn det mange studenter gjør, og at dette er en type studie hvor det har verdi å kunne ha rom for diskusjon. Ut fra de signaler koordinatorene gir, kan det reises spørsmål om samlingene kan gjennomføres med tilsvarende høy kvalitet som de har i dag dersom man skulle ha fulle klasser innenfor samme stillingsressurs.

8.1.4 Studieavgift

Ut fra svarene i intervjuene og på spørreskjemaundersøkelsen synes det klart at rekrutteringen til studiet kan ventes mer krevende dersom man innfører studieavgift. Samtlige i de kvalitative intervjuene fremhever som viktig for deres deltakelse at studiet var gratis, og i spørreskjemaundersøkelsen er det bare en av fire som ville akseptert å selv skulle betale en avgift på 5000 eller høyere. Medaljens bakside er at det er mindre som står på spill økonomisk ved frafall underveis, men vi tror dette er av mindre betydning omfangsmessig. Det skal samtidig sies at det ikke er uproblematisk å tolke svaret på et slikt (hypotetisk) spørsmål som et uttrykk for hva som ville være utfallet i en reell situasjon.

¹⁴ Nettsiden skal lanseres i juni, på adressen www.fritidforalle.no

Med de relativt beskjedne studenttallene i studiet, selv med fulle studentkull, er det vår oppfatning at kostnadene knyttet til subsidiering av studentavgiften har såpass beskjedent omfang og en samtidig så klar gevinst, at det bør fortsette som et gratis studie.

8.1.5 IKT-pedagogikk

”It’s learning” er et sentralt teknologisk hjelpemiddel i organiseringen og gjennomføringen av studiet, og har blitt enda viktigere etter desentraliseringen i 2006. Med noen unntak har de fleste positive erfaringer med programmet. Her er det opplagt ulike brukerterskler som det er viktig å være oppmerksom på. Ambisjonene når det gjelder videooverførte forelesninger kan imidlertid synes å ha vært for høye. Det gjelder oppmøte, men også aktiv deltakelse under forelesningene. Her kan tilbudet om å kjøpe forelesningene på dvd i ettertid være en god løsning for mange. Vår antakelse er at det vil kunne svekke deltakelsen i studioene ytterligere (og som ikke har vært obligatorisk), men at flere vil få mulighet til å tilegne seg innholdet, som i økende grad blir knyttet til studiekravene som skal løses underveis.

IKT-pedagogiske virkemidler kan ikke erstatte verdien av fellesaktiviteter og av å møtes. Det er en studie som på mange måter er sosial i sin karakter. Dette kommer eksempelvis til uttrykk ved at det ser ut til å være vanskelig å få studentene til å gjennomføre en gruppeoppgave basert på kommunikasjon gjennom It’s learning. Erfaringen fra studieledelsen viser også at det er en stor utfordring å få høy aktivitet på It’s learning, til tross for hyppig bruk av påminninger. Vi tror at dette illustrerer noe av kjernen ved studie på et slikt felt: De som er i målgruppen for utdanningen er opptatt i hverdagen, har begrensede muligheter for å sette av tid på It’s learning, og behovet er først og fremst å diskutere utfordringer og løsninger med andre. Ut over skriving og levering av arbeidskrav er deltakelsen liten. Det spørres om forventningene er høye i forhold til hva som er realistisk av aktivitet mellom samlingene. Arbeidskravene tar tid og aktivitet på fellesforumet ut over dette er trolig noe bare de mest dedikerte har tid til. Selv om mange får fri fra arbeidsgiver til å dra på samlingene etterlyser flere tid til å arbeide med studiet mellom samlingene.

8.1.6 To studenttyper – favne den ene, begge, eller en mellomting?

Dette berører noe som kan synes å være en viktig akse i kommende diskusjoner: Forholdet mellom teori og ”akademisering” på den ene siden, og det praktisk rettede på den andre. Dette handler også om hvilke grupper studiet retter seg mot. Vi har tidligere nevnt de to ytterpunktene, hverdagssliteren på utkikk etter

praktiske løsninger på den ene siden, og ildsjelen med behov for teoretisering og faglig påfyll på den andre. På den ene siden skal studiet ivareta behovene for de som daglig jobber alene på sitt felt og som har stort behov for å møte andre, og som kanskje trenger en del tid på å lære inn igjen studieteknikk (og som søker opptak på realkompetanse). På den andre siden skal studiet også møte behovene til de, ofte yngre, som kommer mer eller mindre direkte fra en grunnutdanning, eller som på andre måter er i et ”utdanningsmodus”, og som har litt andre behov og kan oppleve studiet som for lite utfordrende.

Det er lite tvil om at studiet har nådd et høyt faglig og pedagogisk nivå med et gjennomarbeidet opplegg og motiverte lærere. Det er en variasjon i studentenes uttrykk for tilfredshet, men denne er trolig innenfor det man må kunne forvente i en studentmasse med så pass sammensatt bakgrunn.

8.1.7 Samlingene

Samlingene er noe av det som peker seg ut som det aller mest positive i studentenes tilbakemeldinger. I hverdagen arbeider mange selvstendig på fagfeltet – og ofte ganske alene – med sine oppgaver, og opplever derfor studiet som en verdifull anledning til å diskutere utfordringer med andre i samme situasjon. Flere mener imidlertid programmet på samlingene er tett. Enkelte mener at samlingene kunne vart flere dager, eller at det kunne ha vært en samling til. Samtidig peker flere på at det sannsynligvis for mange ville vært vanskelig å få fri med lønn på en samling til.

8.1.8 Desentraliseringen

Et av siktemålene med å tilby studiet på tre studiesteder har vært å korte reiseavstandene for deltakerne. Dette var et av argumentene i fylkesmennenes tilbakemeldinger til SHdir om behovet i kommunene. Flere av de vi har snakket med gir imidlertid uttrykk for at ”en reise er en reise”, og at det betyr mindre om man reiser til Arendal eller til Bergen. Reisen er trolig først og fremst en belastning for kommuneøkonomien. Et annet, og trolig viktigere argument til fordel for den desentraliserte modellen¹⁵, er at det bidrar til å bygge fagmiljøer og kompetanse på feltet på flere steder samtidig. Med tre studiesteder er trolig potensialet for lokal tilpasning større, men også til bredere diskusjon og meningsbryting. Med et så stort tematisk fagområde er det behov for at flere fagområder får spille mot hverandre.

¹⁵ Anders Midtsundstad gjorde oss oppmerksom på dette argumentet.

8.1.9 Betydning for tjenestene på kommunalt nivå

Den overordnede målsettingen for evalueringen har vært å finne ut om tiltaket med videreutdanningen har vært et hensiktsmessig virkemiddel med tanke på målet om bedre tjenestekvalitet. Det ligger altså et ønske om å måle effekt eller virkning. Vi tror det kan være på plass med en liten problematisering av effektbegrepet, som ofte formuleres i kvantitative termer. Ser vi på antall studenter i forhold til studieplasser – et kvantitativt mål -, vil resultatet kanskje ikke vurderes som særdeles bra i studiet. Vi mener imidlertid at det er vel så hensiktsmessig at en vurdering av effekt gjøres på et kvalitativt grunnlag. Eksempelvis er studiet en arena for nytenking og –skaping som starter gjennom ildsjeler. Disse tar med seg ideer og prosjekter tilbake til kommunene. På sikt vil det være et viktig grunnlag for endring og utvikling på feltet ute i kommunene.

Alle studentene som ble intervjuet er enig om at videreutdanningen dreier seg om viktige tjenester som ofte blir forsømte eller nedprioritert i kommunene. Videreutdanningen ser ut til å kunne være del av en tiltrengt bevisstgjøring i kommunene – sette tjenestene på dagsorden. Det har trolig i neste omgang en viktig effekt også for rekruttering av støttekontakter og avlastere. Alle studentene som ble intervjuet, er enig om at videreutdanningen dreier seg om viktige tjenester som ofte blir forsømte eller nedprioritert.

REFERANSER

Andersen, Jan (2006): *Brukerstyrt personlig assistanse som innovasjon i velferdssektoren*. Paper, NFF's 2. nasjonale forskningskonferanse, Trondheim 30-31. oktober 2006.

Bergh, Steinar (2000): *Avlastning, støttekontakt og fritidsassistanse – status, behov og fornyelse*. Sosial- og helsedepartementet.

Bliksvær, Trond (1997): *Avlastning og støttekontakt. Omfang og praksis i kommunane*. NF-rapport nr. 28/97, Nordlandsforskning.

Fielding, N.G. og J.L. Fielding, (1986): *Linking Data. Qualitative Research Methods Series*. London: SAGE

Fylling og Sandvin 1995: *Til Glede og gavn? Voksenopplæring for personer med utviklingshemming i regi av studieforbund*. NF-rapport nr 5/95

Flermoen, Solveig (2005): *Evaluering av Opptappingsplan for psykisk helse – arbeids- og fritidstiltak. Situasjonsbeskrivelse høsten 2004*. Tf-notat 1/2005, Telemarksforskning.

McCracken, Grant (1988): *The Long Interview. Qualitative Research Methods Series*. London: SAGE University paper.

Midsundstad, Anders (2006): *Fritidsorganisasjoner vil og de kan*. Paper til NFF's 2. nasjonale forskningskonferanse. Trondheim, 30-31 oktober 2006.

Rishaug, Ole-Johan (2002): *Støttekontaktarbeid – bare for de mest engasjerte?*. Rapport om støttekontakttjenesten til funksjonshemmede i Bodø kommune.

Soldal, Kristin Andresen (2004): "Støttekontaktordningen: løser, vedlikeholder eller skaper den problemer?", i: Askheim, Andersen og Eriksen (red.): *Sosiale tjenester for familier som har barn med funksjonsnedsettelse*. Gyldendal Akademisk forlag.

Soldal, Kristin Andresen (2005): "Gode hjelpere", Artikkel i *Embla* nr. 6/2005.

St.meld. nr 40 (2002-2003): "Nedbygging av funksjonshemmede barrierer"

VEDLEGG: SPØRRESKJEMA

Evaluering av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

Evaluering av:
Videreutdanning for helse- og sosialarbeidere i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

1. I hvilken kommune bor du?

Kommunenavn (evt også bydel) _____

2. Bor du i samme kommune nå som du gjorde da du søkte om opptak til videreutdanningen?

1. Ja 2. Nei

A. Bakgrunn

3. Hva er din alder? _____ år

4. Kjønn

1. Mann
2. Kvinne

5. Hva er din høyeste fullførte utdanning? (ett kryss)

1. Videregående/grunnskole/folkeskole
2. Høgskole/universitet opp til 4 år
3. Høgskole/universitet 5 år eller mer

6. Hvilken type grunnutdanning har du? (flere kryss mulig)

1. Sosialfaglig
2. Helsefaglig
3. Kulturfaglig
4. Pedagogisk
5. Annet (spesifiser) _____

Evt kommentar:

7. Har du noen andre etter- og videreutdanninger (bortsett fra videreutdanningen i organisering og veiledning osv.)? (ett kryss)

1. Ja
2. Nei

Hvis ja, hvilke(n): _____

Evaluerings av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

8. Hvilke av disse beskrivelsene passer best for deg? (ett kryss for hver kolonne)

	Da du søkte om opptak på videreutdanningen?	I dag
1. Lønnet arbeid, heltid	☐	☐
2. Lønnet arbeid, deltid	☐	☐
3. Permisjon fra lønnet arbeid	☐	☐
4. Elev/student/lærling	☐	☐
5. Arbeidssøker	☐	☐
6. Alderspensjonist	☐	☐
7. Trygdet	☐	☐
8. Gift/samboende uten eget betalt arbeid	☐	☐
9. Annet (spesifiser)	☐	☐

9. Hvis du har lønnet arbeid (og som du evt har permisjon fra) - hvilken sektor er det? (ett kryss)

1. Offentlig sektor
 2. Privat sektor
 3. Frivillig sektor

B. Kort om tjenestene i din kommune

10. Hvordan vurderer du dekningen i din kommune i dag i forhold til behovet når det gjelder tilgang på følgende... (ett kryss i hver kolonne)

	Støttekontakt	Private avlastere	Frivillige
1. Svært god	☐	☐	☐
2. God	☐	☐	☐
3. Dekker akkurat behovet	☐	☐	☐
4. Dårlig	☐	☐	☐
5. Svært dårlig	☐	☐	☐
6. Vet ikke	☐	☐	☐

Evt kommentar:

11. Hvordan vurderer du situasjonen i din kommune i dag når det gjelder praksis på følgende områder: (ett kryss for hver rad)

	Svært dårlig	Dårlig	Middels	God	Svært god	Vet ikke
	1	2	3	4	5	
¹ Opplæring av støttekontakter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
² Rekruttering av støttekontakter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
³ Individuell veiledning av støttekontakter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
⁴ Gruppeveiledning av støttekontakter	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Evt kommentar:

Evaluering av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

12. Hvordan er tjenestene organisert i din kommune? (ett kryss for hver kolonne)

	Støttekontakt	Avlastning	Frivillige
1. Sosialtjenesten	☐	☐	☐
2. Helsetjenesten	☐	☐	☐
3. Kulturtjenesten	☐	☐	☐
4. Annet (spesifiser)	☐	☐	☐

Evt kommentar:

B. Videreutdanningen i organisering og veiledning

13. Hvilket år startet du videreutdanningen? (ett kryss)

- 1. Høst 2002
- 2. Høst 2003
- 3. Høst 2004
- 4. Vår 2006

14. For kull 2002, 2003 og 2004: Har du fullført videreutdanningen? (ett kryss)

- 1. Har fulgt alle samlinger, og har gjennomført eksamen.....
- 2. Har fulgt alle samlinger, men har ikke gjennomført eksamen.....
- 3. Har ikke fulgt alle samlinger, men har gjennomført eksamen.....
- 4. Har ikke fulgt alle samlinger, og har ikke gjennomført eksamen.....

15. For kull 2006: (ett kryss)

- 1. Har fulgt alle samlinger så langt, kommer til å ta eksamen.....
- 2. Har fulgt alle samlinger så langt, men kommer ikke til å ta eksamen
- 3. Har ikke fulgt alle samlinger, men kommer til å ta eksamen.....
- 4. Har ikke fulgt alle samlinger, og kommer ikke til å ta eksamen.....

Har du permisjon fra studiet nå?

- 1. Ja
- 2. Nei

16. Hvis du ikke har fullført studiet (2002-2004) eller ikke tror du kommer til å fullføre (2006), hva er i så fall årsaken(e) til dette? (flere kryss mulig)

- 1. Har byttet/kommer til å bytte jobb.....
- 2. For liten egen motivasjon
- 3. Personlige årsaker
- 4. For mye å gjøre på jobben
- 5. Studiet svarte ikke til forventningene.....
- 6. Annet (spesifiser): _____

Evt. kommentar:

Evaluerings av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

17. Hvem tok først initiativ til at du skulle søke opptak ved videreutdanningen?

(ett kryss)

1. Jeg selv
2. Min arbeidsgiver.....
3. Kollega
4. Andre (spesifiser) _____

18. I hvilke grad opplevde/oplever du at arbeidsgiver var/er positiv til at du tok/tar videreutdanningen? (ett kryss)

Svært lite positiv	Lite positiv	Middels	Positiv	Svært positiv
1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Evt. kommentar:

19. Har du hatt lønnet eller ulønnet permisjon under samlingene du har deltatt i?

(ett kryss)

1. Lønnet permisjon under alle samlingene
2. Lønnet permisjon under noen av samlingene.....
3. Ulønnet permisjon under alle samlingene.....
4. Annet(spesifiser) _____

20. Hva var grunnen(e) til at du søkte om opptak til videreutdanningen? (flere kryss mulig)

1. Jeg så spesielle utfordringer i kommunen når det gjelder rekruttering/organisering av støttekontakter, avlastere og frivillige
2. Utfordringer knyttet til mine egne arbeidsoppgaver som jeg trengte kompetanse for å løse
3. Generelt ønske om kompetanseheving
4. Sterk personlig interesse for temaet
5. Trengte studiepoengene
6. Annet(spesifiser) _____

Evt kommentar:

21. A: Ville det ha gjort det vanskeligere for deg å ta denne videreutdanningen dersom du eller din arbeidsgiver måtte betale studieavgift? (ett kryss)

1. Ja 2. Nei

B: Hvilken avgift ville du kunnet akseptere om du selv skulle ha betalt? (ett kryss)

1. Ville ikke akseptert å betale noe selv.....
2. Max kr. 5000 per semester.....
3. Max kr. 10 000 per semester.....

Evaluering av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

C: Hvilken avgift tror du din arbeidsgiver ville ha akseptert? (ett kryss)

1. Ville ikke akseptert å betale noe
 2. Max kr. 5000 per semester.....
 3. Max kr. 10 000 per semester.....

Evt. kommentar:

C. Organisering og gjennomføring av videreutdanningen

22. I hvilken grad opplevde du ulike sider ved studiet som positiv/mindre positiv?

	1. Svært lite positivt	2. Lite positivt	3. Middels	4. Positivt	5. Svært positivt
"Ir's learning"	☐	☐	☐	☐	☐
Gruppearbeid knyttet til oppgaver/arbeidskrav	☐	☐	☐	☐	☐
Individuelle oppgaver/arbeidskrav	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbeid med andre i studiet	☐	☐	☐	☐	☐
Gruppediskusjoner	☐	☐	☐	☐	☐
Bare kull 2006:					
Videoverførte forelesninger ("live" i studio)	☐	☐	☐	☐	☐
Videoforelesninger og rollespill (opptak som kan avspilles på pc)	☐	☐	☐	☐	☐

Evt. kommentar:

De to neste spørsmålene gjelder kull 2006:

23. A. Nærmere om de videoverførte forelesningene ("live" i studio): Kryss av for om du har fulgt og evt din vurdering. (ett kryss på hver linje)

Tema	Foreleser	1. Lite/mindre fornøyd	2. Passe fornøyd	3. Svært fornøyd	4. Har ikke fulgt denne
Frivillighet og profesjonalitet? (vår 06)	Håkon Lorentzen	☐	☐	☐	☐
Frilid med bistand? (v06)	Anders Midtsundstad	☐	☐	☐	☐
Frivillighetsentralen: utfordringer og muligheter (v06)	Geir Dale	☐	☐	☐	☐
Fysisk aktivitet som behandlingsmetode... (v06)	Harald Munkvold	☐	☐	☐	☐
-Nettverksarbeid gjennom Røde Kors... (h06)	Stig Söderström	☐	☐	☐	☐

B: Dersom det er noen av de videoverførte forelesninger du ikke har fulgt, er vi interessert i å vite litt om årsakene til at du ikke deltok i disse (noter):

Evaluerer av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

24. A. Nærmere om de innspilte videoforelesningene (på opptak): Merk av for den/de du har sett, og evt hva du synes om dem. (ett kryss på hver linje)

Hvilken videoforelesning:	1. Lite/mindre fornøyd	2. Passe fornøyd	3. Svært fornøyd	4. Har ikke sett denne
Av Per Solvang	☐	☐	☐	☐
Av Nina Soia (Kongsberg kommune)	☐	☐	☐	☐
Frindskalenderen	☐	☐	☐	☐
Veiledningsvideoer	☐	☐	☐	☐

B: Dersom det er noen av videoforelesningene du ikke har sett, er vi interessert i å vite litt om årsakene til det (noter):

25. Hvor ofte brukte du "It's learning" til følgende?

	1. Sjelden	2. Av og til	3. Ofte	4. Svært ofte
Oppgaver	☐	☐	☐	☐
Informasjon	☐	☐	☐	☐
Gruppediskusjoner	☐	☐	☐	☐
Bare kull 2006:				
Til å se videoforelesninger og rollespill (opptak)	☐	☐	☐	☐

Evt kommentar:

26. Hva er din mening om samlingenes antall og lengde? (flere kryss mulig)

1. Burde vært flere samlinger
2. Burde vært færre samlinger.....
3. Antall samlinger er passe.....
4. Hver samling burde vart flere dager.....
5. Hver samling burde vart færre dager.....
6. Antall dager er passe

Evt. kommentar:

27. Hva er din oppfatning av eksamensformen?

Svar: _____

Evaluering av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

28. I hvilken grad vil du si at følgende hjelpemidler egner seg for et studie som dette?
 (ett kryss per linje)

	Svært lite egnet	Lite egnet	Passe	Godt egnet	Svært godt egnet
"It's Learning"	☐	☐	☐	☐	☐
Videoverførte forelesninger ("live" i studio)	☐	☐	☐	☐	☐
Videoforelesninger og rollespill (opptak som kan avspilles på pc)	☐	☐	☐	☐	☐

Hvis du svarte lite eller svært lite egnet, hvorfor? _____

D. Faglig innhold

29. Hvordan vil du beskrive relevansen av det faglige innholdet (forelesninger, pensum) i videreutdanningen? (ett kryss per linje)

	1. Svært lite relevant	2. Lite relevant	3. Middels	4. Relevant	5. Svært relevant
I forhold til dine interesser mer generelt?	☐	☐	☐	☐	☐
I forhold til de konkrete utfordringer i jobben?	☐	☐	☐	☐	☐

Evt kommentar:

30. Virket det faglige opplegget motiverende på din lyst til å jobbe med emnet? (ett kryss)

1. Svært lite motiverende	2. Lite motiverende	3. Både/og	4. Virket motiverende	5. Virket svært motiverende
☐	☐	☐	☐	☐

Evt kommentar:

31. Hvordan vurderer du ulike deler av det faglige opplegget? (ett kryss per linje)

	1. Svært lite fornøyd	2. Lite fornøyd	3. Middels	4. Fornøyd	5. Svært fornøyd
Forelesningene	☐	☐	☐	☐	☐
Gruppearbeidet	☐	☐	☐	☐	☐
Samlingene	☐	☐	☐	☐	☐
Pensumet	☐	☐	☐	☐	☐
Videoverførte forelesninger (live)	☐	☐	☐	☐	☐
Videoforelesningene (opptak)	☐	☐	☐	☐	☐
Erfaringskonferansene i Bergen	☐	☐	☐	☐	☐
Alt i alt	☐	☐	☐	☐	☐

Evt kommentar:

Evaluering av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

32. Er det noen emneområder/temaer du synes ble for lite vektlagt? (flere kryss mulig)

	Rekruttering	Organisering	Opplæring	Veiledning
1. Støttekontakt:	☐	☐	☐	☐
2. Avlastning:	☐	☐	☐	☐
3. Frivillig arbeid:	☐	☐	☐	☐
4. Annet (spesifiser):	☐	☐	☐	☐

Evt. kommentar:

33. Arbeidskravene – i hvilken grad er du enig/uenig i følgende påstander: (ett kryss per linje)

	1. Helt uenig	2. Uenig	3. Verken enig eller uenig	4. Enig	5. Helt enig
Arbeidskravene var alt for vanskelig	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeidskravene var for mange i antall	☐	☐	☐	☐	☐
Arbeidskravene var for lite relevant i forhold til min egen praksis/interesser	☐	☐	☐	☐	☐
De arbeidskravene som skulle løses i grupper fungerte dårlig	☐	☐	☐	☐	☐
Innlevering av arbeidskravene via "It's Learning" fungerte ikke	☐	☐	☐	☐	☐

E. Utbytte av videreutdanningen

34. I hvilken grad mener du at utdanningen har gitt kunnskap/kompetanseøkning på følgende områder: (ett kryss per linje)

	1. Svært liten grad	2. Liten grad	3. Ingen formening	4. I stor grad	5. I svært stor grad
Gitt deg mer kunnskap om lovfestede tiltak?	☐	☐	☐	☐	☐
Gitt deg mer kunnskap om ikke-lovfestede tiltak?	☐	☐	☐	☐	☐
Gjort deg i stand til å utvikle/organisere fleksible tiltak?	☐	☐	☐	☐	☐
Gitt deg kunnskap om hvordan utvikle tjenester på tvers av profesjongrensene?	☐	☐	☐	☐	☐
Gitt deg kunnskap om hvordan utvikle tjenester på tvers av sektorgrensene?	☐	☐	☐	☐	☐
Gitt deg kunnskap om hvordan utvikle tjenester i nært samarbeid med brukerne?	☐	☐	☐	☐	☐
Økt din kompetanse i rekruttering?	☐	☐	☐	☐	☐
Økt din kompetanse i organisering?	☐	☐	☐	☐	☐
Økt din kompetanse i opplæring?	☐	☐	☐	☐	☐
Økt din kompetanse i veiledning?	☐	☐	☐	☐	☐

Evaluering av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

35. Hvilken verdi/nytte mener du videreutdanningen har for deg selv på følgende områder? (ett kryss per linje)

	1. Helt uten betydning	2. Noe betydning	3. Stor betydning
Utførelsen av egen jobb i dag	☐	☐	☐
Muligheter for stillingsmessig opprykk	☐	☐	☐
Andre jobbmuligheter	☐	☐	☐
Nyttige poeng vekttall	☐	☐	☐
Annet (spesifiser):	☐	☐	☐

36. Har du startet opp noe prosjekt/tiltak på din arbeidsplass som et resultat av videreutdanningen? (ett kryss)

1. Ja
2. Nei, men har planer om
3. Nei, har heller ikke planer om

A: Hvis ja, hva slags prosjekt/tiltak er det snakk om?

B: Hvis nei, hvorfor ikke? (flere kryss mulig)

1. Har ikke sett behov
2. Har ikke hatt tid ennå
3. Har ikke hatt de ressurser som skal til
4. Annet (spesifiser): _____

37. Nedenfor følger en rekke påstander om videreutdanningens virkninger. Vi ber deg ta stilling til hvor uenig/enig du er i disse påstandene. (ett kryss per linje)

	1. Svært uenig	2. Uenig	3. Verken enig eller uenig	4. Enig	5. Svært enig
Videreutdanningen har gjort meg mer reflektert om ulike måter å løse behovene til de som trenger hjelp til en trygg og meningsfull frid.	☐	☐	☐	☐	☐
Videreutdanningen var en enkel måte å skaffe nødvendige studiepoeng på	☐	☐	☐	☐	☐
Videreutdanningen er svært viktig for å gi økt fokus og status til en viktig tjeneste i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
Videreutdanningen har bidratt til at jeg har fått et større faglig nettverk	☐	☐	☐	☐	☐
Videreutdanningen har gitt økt motivasjon for å jobbe med oppgaver knyttet til veiledning og organisering av støttekontakt, avlastning og frivillige	☐	☐	☐	☐	☐
Alt i alt har videreutdanningen resultert i et bedre tjenestetilbud i min kommune når det gjelder støttekontakt	☐	☐	☐	☐	☐
Alt i alt har videreutdanningen resultert i et bedre tjenestetilbud i min kommune når det gjelder avlastning	☐	☐	☐	☐	☐

Evaluering av videreutdanning i organisering og veiledning av støttekontakter, avlastere og frivillige

38. Er det andre virkninger av videreutdanningen du ønsker å fremheve?

39. Dersom du har en sluttkommentar eller vil legge til noe, ønsker vi at du noterer ned det her (evt på eget ark):

Tusen takk for hjelpen !

